

ZLOČIN U MARINOM SELU

IZVJEŠTAJI SA PRAĆENJA SUĐENJA

28. listopada 2008. godine – čitanje optužnice, očitovnje o krivnji, dokazni postupak

Izveštava: Vlatka Kuić iz Centa za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek

Postupak su pratili i: Veselinka Kastratović, iz Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, predstavnici OSCE-a, novinari, obitelji optuženih.

Predsjednik Vijeća otvorio je zasjedanje, objavio predmet glavne i sastav Vijeća. Nije bilo primjedbi na sastav Vijeća.

Na glavnu su raspravu pristupili zamjenica Županijskog državnog odvjetnika u Požegi Božena Jurković, svi optuženici, njihovi branitelji te punomoćnik oštećenih Jove i Mije Krajnovića, odvjetnik Zoran Novaković. Raspravi nije pristupio odvjetnik Luka Šušak, punomoćnik oštećene Milke Bunčić.

Predsjednik Vijeća utvrdio je istovjetnost optuženika i upozorio punomoćnika oštećenih Jove i Mije Krajnovića, odvjetnika Zorana Novakovića, na mogućnost podnošenja imovinsko-pravnog zahtjeva. Odvjetnik Novaković je izjavio da će imovinsko-pravni zahtjev precizirati tijekom postupka.

Čitanje optužnice i izjašnjavanje o krivnji

Zamjenica ŽDO-a u Požegi pročitala je optužnicu ŽDO-a u Požegi, broj K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine.

Prvooptuženi Damir Kufner, drugooptuženi Davor Šimić, trećooptuženi Pavao Vancaš, četvrtooptuženi Tomica Poletto, petooptuženi Željko Tutić i šestooptuženi Antun Ivezić izjavili su da su razumjeli optužnicu te da se ne osjećaju krivima za kaznena djela koja im se optužnicom stavljaju na teret.

29. listopada 2008. godine – dokazni postupak

Raspravi su pristupili svi pozvani, osim odvjetnika Luke Šuška, punomoćnika oštećene Milke Bunčić. Raspravi su pristupile i svjedokinje: Mlađa Popović, Mara Krajnović, Koviljka Gojković i Mira Krajnović.

Predsjednik Vijeća poučio je oštećenice Mlađu Popović, Maru Krajnović i Koviljku Gojković na mogućnost podnošenja imovinsko-pravnog zahtjeva. Rekle su da će imovinsko-pravni zahtjev postaviti u parničnom postupku.

Svjedočenje oštećene Mlade Popović

Iskaz je dala i 20. ožujka 2008. godine istražnom sucu Županijskog suda u Požegi.

Na raspravi je rekla da su njezina supruga Peru, 14. studenog 1991. godine, zajedno sa dvojicom susjeda u šumi uhvatili ljudi i vojska, vezali ih i odvezli bijelim kombijem. Pričalo se da je kombi iz

susjednog sela Badljevine. Tom događaju nadzorio je i Perica Popović, u to vrijeme dvanaestogodišnjak, sin Milana Popovića, kojega je vojska pustila dok je bio s njima u šumi. Čula je rafal prije nego je došao Perica Popović i obavjestio ju o događaju. Čula je da je Dušan Popović ubijen prilikom bijega. Nije znala ništa o skloništu, zbog kojeg je navodno njezin muž bio u šumi.

Slijedeći dan je u njezinu kuću došlo 5-6 ljudi, od kojih su dvojica (stari oko 25-28 godina) bili u uniformama sa bijelim remenjem oko struka i bijelim oznakama na ramenima. Nije mogla opisati kako su izgledali. Ostale su osobe preko glave imale čarape, tako da im nije mogla vidjeti lica, ali pretpostavlja da su bili susedljani. Tražili su oružje. Otišli su do šume i među kladama pronašli oružje. Nalazilo se u crnoj vreći. Svjedokinja ništa nije znala o tom oružju. Pitali su je i za mjesto gdje se u živici nalazi mravinjak, jer je ondje, po njihovim riječima, njen muž Pero sakrio pištolj. Kada im je pokazala gdje se nalazi mravinjak, pronašli su pištolj. Tražili su oružje i na tavanu u žitu, ali ga nisu pronašli. Rekli su joj da su na štaglju u slami pronašli vreću oružja, no ona nije vidjela što se nalazilo u toj vreći. Poslije je čula da je tu vreću na štagalj stavio susjed Petar Novković, koji je stradao u Marinom Selu. Vojni policajac joj je oduzeo osobni automobil.

Napomenula je da je tih dana iz sela Kip odveženo 15-16 ljudi. U selu Kip se zadržala do 06. siječnja 1992. godine, kada je otišla u Prijedor. Ondje je od Branka Stakovića čula da joj je suprug smrtno stradao u Marinom Selu. Stanković joj je rekao da je i on bio zatočen u Marinom Selu te da su ondje pobijeni svi zatočenici osim njega te Jove i Mije Krajnovića.

Svjedočenje oštećene Mare Krajnović

Iskaz je dala i 19. ožujka 2008. godine istražnom sucu Županijskog suda u Požegi.

Rekla je da je njezin suprug išao u šumu kako bi sa još trojicom mještana očistio sklonište iz Drugog svjetskog rata, u kojem su se namjeravali noću sakrivati. Taj dan ona je ostala kod kuće. Primjetila je da su neke osobe s oružjem i maskama na glavi otišle u pravcu gdje je kopano i uređivano sklonište. Nedugo nakon što je čula pucnjavu srela je malog Pericu Popovića. On joj je rekao da je Pero Kovačević pobjegao u šumu, a da su njegovog oca, Nikolu Krajnovića i Peru Popovića uhitili i vezali te stavili u kombi kojim je vojska došla i da su ih odvezli u pravu Badljevine. Misli da je Branko Bunčić izdao njezinog muža i ostale da u šumi čiste skloništa, budući da je bio s njima kada su se oko toga dogovarali. Branko Bunčić je također odveden i ubijen.

Slijedeći su dan neki vojnici došli u njezinu kući i ispitivali je gdje joj je suprug, jer su mislili da je pobjegao. Mali Perica Popović im je posvjedočio da je uhićen prethodni dan. Jedan od vojnika bio je iz susjednog sela Sređana, no njegovo ime ne želi reći zbog straha. Prepoznala je i četvoricu maskiranih Čeha iz Kipa. Zna njihova imena, ali ih nikome nije rekla jer se boji za svoj život. Te osobe su joj prijetile i govorile joj što čeka u Kipu, što ne odlazi. O odvoženju ljudi iz Kipa ne zna mnogo, jer je većinu vremena provodila u svojoj kući. Vojnici su dolazili i drugi i treći dan (15. i 16. studenoga 1991. godine) i odvozili mještane sela. Misli da je iz sela odvedeno oko 17 mještana. Njezin je sin od Mije Krajnovića saznao za smrt svoga oca i za mjesto na kojem je pokopan. Poznato joj je da je njen bivši zet Nedeljko Šabić ispitivao njenog supruga u Marinom Selu i da je od njega tražio novce.

Optuženici joj nisu poznati.

Svjedočenje oštećene Koviljke Gojković

Iskaz je dala i 19. ožujka 2008. godine istražnom sucu Županijskog suda u Požegi.

Na raspravi je rekla da je 15. studenog 1991. godine, u jutarnjim satima, iz smjera škole došlo 6-7 njoj nepoznatih naoružanih vojnika. Ušli su u dvorište njene kuće, jedan od vojnika, koji je oko pojasa i preko ramena imao bijeli remen, pročitao je sa popisa ime njezina supruga. Rekao je njenom suprugu da krene sa njima, da ide na razgovor i da će se vratiti. Nakon što su otišli, trojica vojnika su se vratila, uzeli su joj novce i odvezli osobno vozilo marka „Lada“. Poznato joj je da je u nekoliko dana iz sela odveženo 17 osoba, među njima Ilija i Mijo Danojević. Poznato joj je i da je Dušan Popojević ubijen prilikom pokušaja bijega. Muža je nakon 10-tak dana tražila u istražnom zatvoru u Bjelovaru, ali ništa nije saznala. Naknadno je njezin šogor, koji živi u Beogradu, saznao da su Mijo i Jovo Krajnović

razmijenjeni i u razgovoru s njima saznao je da joj je muž odveden u Marino Selo, da je tamo mučen i ubijen.

Svjedočenje Mire Krajnović

Iskaz je dala i 20. ožujka 2008. godine istražnom sucu Županijskog suda u Požegi. Izjavila je da je, nakon što je 18. studenog 1991. godine saznala da su joj odvedeni brat i otac (Mijo i Jovo Krajnović), njihov nestanak prijavila policiji u Daruvar. Nakon 10-tak dana javljeno joj je da se nalaze u PP Daruvar. Vidjela ih je kratko, izgledali su loše. Brat je odveden na liječenje u bjelovarsku bolnicu zbog ozljeda, a nakon mjesec dana obojica su razmijenjeni. Danas žive u Srbiji. Od njih je čula što se je događalo u Marinom Selu, no o tome zbog straha ne želi govoriti.

Zapažanja promatrača:

Unatoč velikim mjerama osiguranja i provjere od strane pravosudne policije, Županijski sud u Požegi ne udovoljava prostornim, tehničkim niti kadrovskim kapacitetima. Velika je zainteresiranost za praćenje suđenja, pa tako i medijska, pa u sudnicu ne stane sva zainteresirana javnost, a i svjedoci svjedoče iz publike. Sud ne raspolaže potrebnim tehničkim uređajima (uređaj za video link), a predviđeno je saslušavanje oštećenika posredstvom video linka. Stoga će se uređaji za ispitivanje svjedoka putem videokonferencijske veze morati posuditi od nekog drugog suda. Također, unatoč tome što će postupak trajati duže vremena, nije određen dopunski sudac, koji bi mogao zamijeniti člana Vijeća u slučaju njegove spriječenosti. Kako nije određen dopunski sudac, glavna bi rasprava u slučaju spriječenosti nekog od članova Vijeća morala početi iznova. Također, s obzirom na mali broj sudaca Županijskog suda u Požegi, a u slučaju ponavljanja postupka pred izmijenjenim vijećem, pitamo se je li Županijski sud u Požegi uopće u stanju formirati novo vijeće koje bi moglo suditi u ovome predmetu. Ukoliko to ne bi bilo moguće, predmet bi morao biti delegiran na neki drugi sud. Iz tog razloga se zalažemo da se suđenja za ratne zločine održavaju isključivo na četiri Županijska suda (u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku), kako je to Zakonom o primjeni statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog i humanitarnog prava i uređeno.

Budući da svjedoci i oštećenici žive u malim mjestima, da iskazuju iz publike, a ne sa posebnog mjesta sa kojeg bi svjedoci trebali iskazivati, da su već neki od prvoispitanih svjedoka i oštećenika izrazili strah, a da je jedna od ispitanih svjedokinja, čije je ispitivanje predložilo Državno odvjetništvo, izjavila da zbog straha ne želi iskazivati o događajima koje je posredno saznala, smatramo nužnim osigurati zaštitu i podršku (psihološku) svjedoka. Pitanje je da li bi se isto dogodilo da je spomena svjedokinja ispitana uz isključenje javnosti sa glavne rasprave, a naročito da je ispitana uz primjenu odredaba ZKP-a koje pružaju mogućnost ispitivanja svjedoka pod pseudonimom, uz primjenu video linka sa izmijenjenim likom i glasom svjedoka.

04. studenog 2008. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava : Vlatka Kuić iz Centra za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek

Postupak su pratili i Veselinka Kastratović iz Centra za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek, predstavnici OSCE-a, udruge branitelja, novinari, obitelji optuženih.

Na raspravu nije pristupila svjedokinja Ana Danojević. Poziv za raspravu vraćen je uz naznaku da je o raspravi uredno obaviještena. Raspravi nisu pristupili punomoćnici oštećenika, odvjetnici Luka Šušak i Zoran Novaković.

Predsjednik Vijeća poučio je oštećenice Nadu Žestić i Miru Sekulić na mogućnost podnošenja imovinskopravnog zahtjeva. Izjavile su da će pravo podnošenja imovinskopravnog zahtjeva ostvariti u posebnom parničnom postupku.

Svjedočenje oštećenice Nade Žestić

Ispitana je i pred istražnim sucem 18.03.2008. godine.

Dana 12.11.1991. godine (utorak) između 16 i 17 sati bila je kod kuće u Klisi, kada je iz dvorišta vidjela petoricu vojnika, od kojih su dvojica otišla kod susjede Jeke Žestić, a trojica su došla kod nje u dvorište. Tražili su od nje osobne dokumente i pitali su je za supruga, koji se u tom trenutku nalazio u staji. Nakon što su im dali dokumente, rekli su im da pođu s njima. Samo jednog od trojice vojnika, i to Marijana Poletto, poznavala je od ranije. Marijan Polleto bio je iz susjednog sela Dobrovac. Nije joj poznato da li on ima braću. Sva trojica vojnika imali su bijele rabljene opasače. Kasnije je saznala da su to vojni policajci. Odvezli su ih u dvorište susjeda Zdravka Drinića, gdje su se već nalazili Savo Joksimović, Rade Gojković i Jeka Žestić. Tom prilikom nitko ih nije tukao niti maltretirao. Njezin muž i ostale tri navedene osobe su odvezli vozilom, dok su njoj rekli da može ići kući. Nakon dva dana Marijan Poletto joj je donio osobnu iskaznicu, a na njezin upit što joj je sa suprugom, rekao je da će biti razmijenjen nakon mjesec dana.

Poznato joj je da su dana 14.11.1991. godine iz sela Klisa odvedeni Milan Štrbac, njegova supruga Zdenka, sin Vlado i Slobodan Kukić. Slađana Štrbac (u to vrijeme 11-godišnjakinja) spavala je kod nje dok njezina majka nije došla po nju. Ne zna kojeg su datuma odvedeni Josip Cicvara i Milka Bunčić. Mještani koji nisu otišli iz sela su pohvatani i odvedeni, njih četrnaestero. U selu je bilo najviše pripadnika srpske nacionalnosti. Svi Hrvati su ostali u selu.

Pokušavala je doznati što se dogodilo njezinom suprugu u Bjelovaru i u Crvenom križu. Nakon što su na njenu kuću bačene dvije bombe, 13.03.1992. godine otišla je kod kćerke u Zagreb. O suprugu je čula tek od Jeke Žestić, koja je nakon četiri i pol mjeseca, zajedno sa Milkom Bunčić, puštena iz zatvora. Slučajno su se susrele u Klisi, nakon što je ona s kćerkom Mirom Sekulić došla provjeriti kuću. Jeka joj je rekla da ne mora tražiti supruga Jovu jer on više nije živ. Rekla joj je da su ga tukli i polijevali hladnom vodom. Jeka je bila uplašena, jer je u zatvoru svašta proživjela. Njena kćerka je razgovarala sa Milkom Bunčić. I Milka i Jeka su im rekle da im je u zatvoru zapriječeno da o svemu moraju šutjeti. Na njima nije primijetila nikakve ozljede. Od svih mještana koji su odvedeni, jedino su se vratili obitelj Štrbac te Jeka Žestić i Milka Bunčić.

Na upit, da li poznaje optuženika Tomicu Poletto, nakon što ga je pogledala, svjedokinja je izjavila da ga ne poznaje i da je sigurna da on nije bio u njezinom dvorištu.

Svjedočenje oštećenice Mire Sekulić

Svjedokinja je tijekom 1991. godine živjela u Zagrebu, a u Klisi su joj živjeli roditelji (Jovo i Nada Žestić). Krajem siječnja 1991. godine majka joj je rekla da su došli vojni policajci, da su imali bijele opasače i da su njezinog oca i druge seljane odvezli u Marino Selo. Kada je došao UNPROFOR, pokušavala je sa prijateljem doći u Marino Selo, ali ih nisu pustili dalje od vatrogasnog doma. Prvu informaciju o ocu čula je krajem ožujka 1991. godine, kada je u Klisi susrela Jeku Žestić i Milku Bunčić. Na njima nije primijetila ozljede. Rekle su joj da joj je otac bio pretučen, da su ga polijevali hladnom vodom i da je umro u motelu u Marinom Selu. Rekle su joj da su morale prati krv zatvorenika, da one nisu bile toliko zlostavljene kao muškarci, ali da su pod stresom zbog svega što su vidjele. Sve ostalo što se zbivalo saznala je iz zapisnika koji je sadržavao iskaz Milke Bunčić dan Crvenom križu 1993. godine, a koji je ona dobila tek 2005. godine. Nakon što je svjedokinja predložila iskaz iz istrage, rekla je da je u tom zapisniku pisalo da su Slobodanu Kukiću rezali tijelo i solili rane, da je Milka od tamo pokušala pobjeći, ali da nije uspjela, pa su ju pretukli. Kasnije je od sestrične saznala da je tijelo njezina oca zakopano u blizini motela. Sestrična je to saznala od Mije i Jove Krajnovića.

Krajem prošle godine saznala je da Milka Bunčić želi svjedočiti i da će putem video linka svjedočiti iz Srbije, gdje se sada nalazi.

Svjedočenje Milana Štrbca

Izjavio je da sa svojom obitelji živi u Klisi. Sin Vlado bio je djelatnik policije, a početkom rata priključio se Hrvatskoj vojsci. Sjeća se večeri, krajem studenog ili početkom prosinca 1991. godine, kada su u njegovo dvorište došla trojica muškaraca odjeveni u vojničke odore. Prepoznao je jednog od njih, zvao se Slavko Jurčak. Jurčak mu je rekao: „Izlazi napolje, bacit ću ti bombu“, a potom je razbio prozor na kući. Tada su se u kući nalazili sin Vado, supruga Zdenka, kćer Slađana i susjed Slobodan Kukić. Kada je izašao van, Jurčak je u njega uperio pušku i udario ga vrhom puške u prsnu kost (kasnije je zbog ozljede zatražio liječničku pomoć). Od tog udarca je pao na leđa. Svi su izašli iz kuće, osim kćerke Slađane. Utjerali su ih u kombi, a Jurčak je ostao u selu i nije išao s njima. U kombiju su bila trojica vojnika. Nakon sat vremena dovezli su ih u Marino Selo. To mjesto je poznavao jer je ondje odlazio u lov. Dovezli su ih pred motel gdje su odmah odvedeni na ispitivanje. Ispitivala su ih trojica njemu nepoznatih civila. Zatim je zajedno sa suprugom i sinom odveden pred podrum. Jedan od prisutnih vojnika ga je pitao za ime i prezime, a potom im se predstavio. Rekao im je da se zove Željko Tutić, pitao ga je za brata Nikolu i nakon toga im je rekao da su slobodni. Njega i suprugu Zdenku trojica vojnika odvezli su u Pakračku Poljanu kod obitelji Vinka Dološića, kojeg je poznavao od ranije, a sin Zdenko i Slobodan Kukić su ostali kod motela. Poslije je supruga otišla po kćerku, koja se nalazila u Klisi kod Nade Žestić. Kćerka je supruzi tada rekla da je njihovu kuću opljačkao Jurčak. Poznato mu je da su dan ranije iz sela odvedeni Jovo Žestić, Rade Gojković i Savo Maksimović. Svjedok je rekao da Dobrovčani njega nisu odveli taj dan, da ga je tada spasio Mirko Marković, budući su se poznavali.

Sa Željkom Tutićem je nakon rata bio više puta u lovu. Za nadimak Eki je čuo poslije rata, tako su zvali Željka Tutića. Na upit braniteljice V.-optuženika da li među prisutnim osobama poznaje osobu nadimkom Eki, svjedok je prišao optuženicima i pokazao V.-optuženika Željka Tutića. Rekao je da ga je V.-optuženik spasio, ali da ne može reći da je njegov nadimak Eki, a potom su se svjedok i V.-optuženik rukovali. II.-optuženika Davora Šimića upoznao je tek nakon rata, jer je bio veterinar i radio po selu. Njemu je svjedok također pružio ruku. Poznaje VI.-optuženika i njegovu obitelj od prije rata. I njega je pozdravio u sudnici.

Zapažanja:

Predsjednik vijeća utvrdio je da je svjedok tijekom svjedočenja djelovao konfunzno i miješao osobe i događaje, tako da je čas pričao jedno, čas drugo.

Dokazni prijedlozi

Zastupnica optužbe predložila je čitanje iskaza svjedokinje Ane Danojević, smatrajući da navedena svjedokinja nema bitnih saznanja u svezi događaja u selu, jer je u to vrijeme radila u Sređanima.

Branitelji optuženika su se protivili čitanju iskaza i predložili neposredno saslušanje svjedokinje Ane Danojević, smatrajući da postoji mogućnost da kaže više informacija nego što je navela pred istražnim sucem.

05. studenog 2008. godine – nastavak dokaznog postupka saslušanjem svjedoka

Utvrđeno je da su raspravi pristupili svi pozvani osim punomoćnika oštećenika, odvjetnika Zorana Novakovića i Luke Šuška. Raspravi su pristupili svjedoci: Antun Brkljačić, Željko Špelić i Duško Kliček.

Svjedočenje Antuna Brkljačića

Svoj iskaz dao je i pred istražnim sucem 18. siječnja 2008. godine.

Na početku svjedočenja opisivao je stanje u Pakracu u prvim danima rata. Naveo je da je rat u Pakracu počeo 19. kolovoza 1991. godine, a u Lipiku mjesec dana kasnije. U studenom je Lipik bio okupiran. Rekao je da je 17. listopada 1991. god., od strane povjerenika Vlade g. Vladimira Delača, čije sjedište je bilo u Donjoj Obriježi, imenovan načelnikom Štaba obrane Pakraca. Pored njega povjerenik Vlade je imenovao i članove štaba, odnosno načelnike, od kojih je svaki bio zadužen za određeno područje rada, bili su samostalni, prikupljali su informacije shodno svom nahodaženju, a svaki mu je trebao prosljeđivati podatke. Nije mu poznato gdje je bilo sjedište načelnika za sigurnost, I.-opt. Damira Kufnera. Kufnera inače poznaje od malena, no nikada nije čuo da je bio angažiran u Ribnjacima (Marino Selo). Većina načelnika dobivala je zapovijed od njega kao načelnika Štaba, dok je načelnik za sigurnost bio pod višim zapovjedništvom u Bjelovaru. Naveo je da je Kufneru mogao dati zapovijed, ali da te zapovijedi nisu morale biti izvršene, ukoliko je Kufner imao višu zapovijed. Načelnici, odnosno zapovjednici na terenu, su odlučivali o obavljanju dobivenih ratnih zadaća prema unaprijed određenom i koordiniranom rasporedu, ali prema vlastitom nahodaženju, pa je tako načelnik za sigurnost mogao postavljati zapovjednike svojih jedinica, ako je postojao dogovor među zapovjednicima. Viši zapovjednici su postavljali osobe koje će zapovijedati nižim jedinicama pod njihovom nadležnošću. Poznaje II.-opt. Davora Šimića, prijatelj je njegovog oca. Nije znao odgovoriti da li je on bio zapovjednik u studenom i prosincu 1991. godine.

Kako je stanje na terenu bilo loše, ukazala se potreba za formiranjem interventne mobilne jedinice, u kojoj bi bili najiskusniji ljudi i koja bi mogla intervenirati na mjestima gdje bi za to postojala potreba. Nije mogao reći ništa više o toj jedinici, jer je u to vrijeme bio zadužen za mnogo drugih poslova, a više se i ne sjeća. Štab obrane Pakraca nije imao ingerencije prema pričuvnim sastavom MUP-a u Pakračkoj Poljani, međutim, ukoliko su trebali njihovu pomoć, obraćali su se tadašnjem ministru unutarnjih poslova Vekiću, koji je često nalagao nižim djelatnicima da pomognu u obrani određenih područja. Izjavio je da nisu iseljavana sela u okrugu kojim je on zapovijedao. Nije dao takvu naredbu niti mu je poznato postojanje zapovjedi da se mještani Kipa premjeste. Nije znao da se ondje događalo nešto neuobičajeno. Naveo je da je mjesto Badljevine pripadalo pod zapovjedništvo 76. bataljona, koji je formiran krajem studenog 1991. godine. Poznato mu je da u to vrijeme niti jedan vojnik nije napustio ratno mjesto, ali da se to i dogodilo, nije bile predviđene sankcije prema takvim vojnicima. Rekao je da je osoba nadimkom „Gadafi“ bio stručnjak za vojna pitanja i da je imao veliko vojno iskustvo. U razgovoru sa načelnicima Štaba donesena je odluka da se „Gadafi“ rasporedi na mjesto zapovjednika vojne policije i organizacije rada vojne policije. Osobno ne zna je li on tu zadaću izvršio, zna da je poginuo krajem studenog.

Svjedočenje Željka Špelića

Svjedok je ispitan i pred istražnim sucem 18.01.2008. godine.

Na početku svjedočenja opisivao je početak rata u Pakracu i Lipiku. U to vrijeme bio je zamjenik zapovjednika obrane Pakraca Stjepana Širca, a nakon njegove pogibije 06. listopada 1991. godine preuzeo je njegove dužnosti.

Vezano uz ustrojavanje Štaba Teritorijalne obrane (TO) Općine Pakrac, rekao je da su predstavnici mjesnih zajednica predlagali ljude za koje su smatrali da su bili sposobni obavljati takve poslove, te da je, nakon što je povjereniku Vlade predloženo 12 ljudi, dana 15. listopada 1991. godine donesena odluka o formiranju Štaba TO. Naveo je da je osobno bio nadležan za formiranje jedinica. S obzirom na situaciju nastala je potreba za formiranjem mobilne interventne jedinice, u kojoj su trebali biti najsposobniji ljudi. Poslovi iz djelokruga vojne policije nisu bili prioritetan zadatak te jedinice. Za zapovjednika te jedinice predložio je čovjeka iz Libije po nadimku „Gadafi“. On je tu zadaću prihvatio. „Gadafi“ je tražio da sam izabere ljude koji će biti u toj jedinici, a za sjedište jedinice odabrao je motel u Marinom Selu. Svjedok je nadalje rekao da spomenuta jedinica nije ni formirana, jer je u Lipiku 28.10.1991. poginuo zapovjednik satnije, pa je „Gadafi“ postavljen za zapovjednika satnije. „Gadafi“ je poginuo u Lipiku 28.11.1991. godine. Interventni vod je trebao biti u rangu samostalne satnije, pod direktnim zapovjedništvom zapovjednika operativne grupe. Nije mu poznato je li itko zamijenio „Gadafi“ zbog formiranja interventnog voda. Tek nakon što je ponovno osvojen Lipik i nakon ustrojavanja vojne policije u Bjelovaru, u Pakracu je ustrojen vod vojne policije. Zapovjednik tog voda bio je II.-opt. Davor Šimić. Osobno je predložio Šimića za zapovjednika. Do

01.12.1991. godine taj interventni vod je primao plaću u sklopu zapovjedništva obrane Pakraca. Nadalje je iskazao da je postojao popis pripadnika svih jedinica, njihova zaduženja, činovi, broj dana provedenih u postrojbi. Na osnovi tih elemenata isplaćivane su plaće. Rekao je da se nije obavljala provjera ljudi koji su trebali ući u sastav interventne jedinice, da za to nije bilo uvjeta i da u to vrijeme vojska nije imala sigurnosne službe. Inače je takve provjere izvršavao I.-opt. Damir Kufner, kao načelnik sigurnosti. Ispitivao je stanje na terenu, uočavao slabosti i na kolegijima predlagao mjere za poboljšanje situacije. Kufner je bio jedini koji je obavljao takve poslove na terenu, no situacija na terenu je bila složena. Nisu vođeni stegovni postupci protiv vojnika. Bilo je bitnije sačuvati punktove i živote nego voditi postupak prema nekome tko je ukrao televizor ili ormar. I.-opt. Damir Kufner bio je podređen Operativnoj zoni Bjelovar, tako da nije bio obavezan o svemu obavještavati zapovjedništvo u Pakracu.

Na pitanje gdje su bili predavani zarobljeni neprijateljski vojnici, rekao je da su do prosinca bili predavani civilnoj policiji, budući da do tada vojna policija nije niti bila ustrojena. Od prosinca bi, nakon ispitivanja, zarobljeni neprijateljski vojnici bili prepraćeni u zatvor u Bjelovaru.

Rekao je da Damir Kufner nije imao faktičnu moć zapovijedanja na njihovom području niti nad postrojbama niti nad pojedincima.

Poznato mu je da su u mjestu Kipu i oko njega otkriveni neprijateljski položaji (npr. minobacački položaj usmjeren prema Badljevini) i različito oružje. Zapitao se da li se uopće može govoriti o civilnim osobama s obzirom da su neki uhvaćeni pri uređenju skloništa i da je većina bila naoružana.

Od optuženika poznaje Damira Kufnera, Željka Tutića i Davora Šimića.

Nakon što je svjedoku predočen zahtjev Damira Kufnera Zapovjedništvu vojne pošte operativne zone Bjelovar od 24.11.1991. god. za nabavkom materijalno-tehničkih sredstava, oružja, vozila i sl., na kojem u zaglavlju stoji „Vojna policija Pakrac, Služba sigurnosti“, svjedok je rekao da je Damir Kufner kao načelnik za sigurnost mogao uputiti takav zahtjev, da ovaj zahtjev nema veze sa zapovijedanjem i da je naziv „Vojna policija“ vjerovatno greškom upisan.

Svjedočenje Duška Klička

Ispitan i pred istražnim sucem, dana 14.01.2008. godine.

Svjedok je izjavio da je prije rata bio Sekretar sekretarijata narodne obrane Pakrac. 29.09.1991. god. dobrovoljno se javio u Hrvatsku vojsku. Nakon što je 15.10.1991. godine formiran Štab TO Općine Pakrac, načelnik je postao Antun Brkljačić, a svjedok je dobio zadatak ustrojiti stožer, urediti kartoteku, ustrojiti obranu grada Pakraca i organizirati civilni život. Suradivao je sa svim načelnicima u Štabu TO, pa tako i sa I.-opt. Damirom Kufnerom, koji je bio načelnik za sigurnost i koji je vršio sigurnosne provjere novih vojnika i zapovjednika pojedinih jedinica.

Rekao je da je Vod Vojne policije bio interventna jedinica sa zadaćom intervenirati na mjestima gdje je to bilo potrebno, a trebao se ustrojiti kao specijalna jedinica policije i trebao je biti najbolje naoružan i imati najbolje ljude. Vod je trebao biti samostalan i nije trebao ulaziti u satniju. Zamisao o osnivanju takve jedinice potekla je od zapovjednika operativne grupe Pakrac Stjepana Širca. Svjedok je rekao da je podržavao takvu ideju. Zapovjednikom jedinice imenovan je „Gadafi“, no nije određeno gdje bi ta jedinica imala sjedište i gdje bi se obavljala obuka. Zajedno sa „Gadafijem“ je obišao više postrojbi i razgovarao sa više ljudi, tako da je krajem studenog 1991. god. izabrano 20 do 25 osoba. Inače je bilo predviđeno da jedinica broji 43 osobe.

Rekao je da je njemu Marino Selo sinonim za Merčepove postrojbe te da ne zna što se ondje događalo. Jedan vojnik sigurnosti nadimkom „Kugla“ rekao mu je da je u vezi sa Kipom uhićen Damir Jirasek. Nije znao reći što se događalo u Klisi i nije mu poznato je li netko iz Klise odvođen.

Nakon što je svjedoku predana na uvid evidencija o plaćama dostavljena 25.11.1991. godine radi dobivanja novčanih sredstava, svjedok je rekao da je za sve pripadnike retroaktivno zatražen novčani iznos od polovine kolovoza 1991. godine te da za interventnu jedinicu nije zatražen iznos niti za jednog časnika, već samo za vojnike. Rekao je da se „Gadafi“ u to vrijeme vodio kao zapovjednik satnije.

Rekao je da I.-opt. Damir Kufner u inkriminirano vrijeme nije imao zapovjednu ovlast, kao ni ostali članovi Štaba. Rekao je da su svi oni imali samo organizacijske ovlasti u svojim resorima.

Poznaje i optuženika Antuna Ivezića, a optuženike Tomicu Poletta i Željka Tutića upoznao je nakon rata.

06. studenog 2008. godine - nastavak dokaznog postupka saslušanjem stranaka

Utvrđeno je da su raspravi pristupili svi pozvani svjedoci, osim svjedoka Alberta Jiraseka, koji je telefonskim pozivom sudu ispričao svoj nedolazak.

Raspravi nisu pristupili ni punomoćnici oštećenika, odvjetnici Zoran Novaković i Luka Šušak.

Svjedočenje Zdenka Laučana

Svjedok je rekao da ga je Goran Paurić nagovorio da dođe na punkt u Badljeviniu. To mu je odgovaralo jer se taj punkt nalazio bliže njegovoj kući. Tom prilikom mu je Paurić rekao da pripadaju vojnoj policiji. Sjeća se da su se sa njim na punktu nalazili i Albert Jirasek i Goran Paurić. Njihova zadaća bila je kontrola vozila koja su išla u pravcu Pakraca i iz toga pravca. Misli da je postojala i nekakva dokumentacija u kojoj je bilo navedeno njihovo zaduženje, a koje je potjecalo iz Kriznog stožera Općine Pakrac. Rekao je da nisu imali nikakve oznake vojne policije, opasače i sl. Spavali su u jednoj od kuća u blizini punkta. Povremeno je ondje spavao i Ćiro Jirasek. Sjeća se da je jednom prilikom zajedno sa nekoliko vojnika išao u selo Kip. Ondje su po kućama tražili naoružanje, no nisu ništa pronašli. U Kip su došle i neke njemu nepoznate osobe iz Marina Sela. Nije se mogao sjetiti kako su oni bili obučeni.

Rekao je da mu nije bilo poznato tko je bio zapovjednik njegove postrojbe. To ga nije zanimalo.

Izjavio je da I.-opt. i II.-opt. poznaje od prije rata, ali da ih u ratno vrijeme nije viđao. Ostale optuženike u vrijeme rata nije poznavao.

Svjedočenje Zlatka Adžijevića

Svjedok je rekao da je živio u Donjem Čagliću gdje je tijekom rujna 1991. god. bio na seoskim stražama. Dana 19. kolovoza 1991., kada je napadnut Pakrac, upoznao se sa Libijcem „Gadafijem“, koji je bio zapovjednik jedinice koja je branila Lipik. Nakon pada Lipika (12. listopada 1991. godine) ranjen je u nogu i rame te je prevezen u Dom zdravlja u Kutinu. Ondje je sreo „Gadafija“, koji mu je rekao da ostane s njim jer će osnovati vod vojne policije. Otišli su zajedno na punktove u Poljani i Badljevini. Javio se Damiru Jiraseku, zvanom „Ćiro“, koji je bio zapovjednik punkta u Badljevini. Sjeća se da vojnici na punktu nisu imali oznake vojne policije. „Ćiro“ mu je rekao da je od Damira Kufnera dobio zapovijed da trebaju ići u kontrolu kuća u mjesto Kip, jer su imali informaciju da mještani kopaju rovove. Kada su došli u Kip ondje su sreli 20 do 30 vojnika ZNG-a. Ti su vojnici inače bili stacionirani u Badljevini, a bili su iz okolnih sela. Ne sjeća se je li ondje došao i netko iz Marinog Sela. Ondje nije vidio I.-optuženika. Sjeća se da je Damir Jirasek imao popis imena s točnim nazivom i brojem naoružanja te da su prema tom popisu obilazili kuće. On je obišao dvije ili tri kuće. Sjeća se da su pronađeni ručni bacač sa dva punjenja, dvije automatske i jedna poluautomatska puška. Većinu spomenutog naoružanja dobrovoljno im je dala jedna žena. Nisu ulazili u kuće i razbijali po njima. Nikoga nisu uhitili, a nije mu poznato je li netko drugi to činio. Oduzeto oružje je Damir Jirasek stavio u svoje vozilo. Sjeća se da su nakon 10 do 15 dana iz Daruvara došli policajci i pitali gdje se nalazi Damir Jirasek. Kako se Jirasek nije nalazio na punktu, poručili su mu da mora doći u Daruvar. Slijedeći je dan zajedno sa Jirasekom otišao u policijsku postaju Daruvar. Ondje su ih obojicu uhitili. Policajcima je rekao da pripada pričuvnom sastavu MUP-a te im je pokazao iskaznicu koju mu je dao pok. „Gadafi“. Ispitivali su ga o događajima u selu Kip. Zanimalo ih je što su ondje radili. Rekli su mu da nisu smjeli sami tražiti oružje, da su morali njih obavijestiti i zajedno s njima ići u pretragu kuća, budući da se Kip nalazi na području te policijske postaje. Ispitivali su ga od 10 do

12 sati, a nakon toga su i on i Jirasek pušteni. Obojica su se, ljuti zbog ispitivanja, vratili na punkt u Badljevinu.

Rekao je da je nakon 06. prosinca 1991. godine došao u Marino Selo. Ondje mu je rečeno da mu je zapovjednik Davor Šimić. Po dolasku je vidio neke civile, sjeća se dvojice muškaraca, jedan se zvao Nikola, drugi nadimkom „Braja“ prezivao se Grujić, te dvije žene. Sjeća se da je jedna žena htjela pobjeći. Nikola Ivanović se također nalazio u motelu, jer mu je kuća bila spaljena pa nije imao gdje boraviti. Navedeni civili su se ondje slobodno kretali, imali su sobe u kojima su spavali, nisu mu se žalili da su ih tukli ili zlostavljali.

Izjavio je da poznaje sve optuženike. I.-opt. Damira Kufnera prvi puta je vidio početkom prosinca 1991. god. u Donjoj Obriježi. III.-opt. Pavla Vancaša je upoznao u Marinom Selu i misli da su ga zvali „Deda“ ili „Dida“, a bio je sa njim i na punktu u mjestu Gaj.

Svjedočenje Borisa Pleše

Nakon što se priključio obrani Pakraca, neko vrijeme je bio na punktu u Donjoj Obriježi, a potom je prebačen na punkt u Gaj, gdje je ukupno 6-8 vojnika držalo stražu. Stražu su držali po dvojica u smjenama. Sjeća se da je s njim na tom punktu bio vojnik Pavao Vancaš, a ostalih se nije mogao sjetiti. Misli da ondje nisu imali zapovjednika, a zapovjedna struktura nije ga ni zanimala. Ipak misli da je u razgovoru čuo da je zapovjednik Damir Kufner. Kufner mu osobno nikada ništa nije zapovjedio, niti ga je vidio na punktu u Gaju. Na punktu su se sami međusobno dogovarali tko će i kada biti na straži. Posebne iskaznice nisu imali, a zadatak im je bio kontrolirati osobe i vozila koje onuda prolaze. Nije mu poznata osoba nadimkom „Gadafi“.

Tijekom siječnja 1992. godine došao je u u motel Marino Selo. Misli da je ondje zatekao 10-15 vojnika i četvero civila (tri muškarca i jednu ženu). Sjeća se da su civili bili u sobi do njegove, da su se ondje nalazili jer su njihove kuće bile uništene i jer nisu imali gdje boraviti. On je sobu dijelio sa III.-opt. Pavlom Vancašem. Svakodnevno je pričao sa civilima. Oni mu nisu pričali o sebi, a obavljali su poslove čišćenja soba, cijepanja drva i sl.

Sjeća se da je nakon rata sreo jednog od civila koji su se u ratno vrijeme nalazili u motelu, pričao je sa njim, poznato mu je da je iz mjesta Batinjani, ali se ne sjeća njegova imena.

I.-opt. Damira Kufnera je vidao za vrijeme rata, ali mu nije poznato kakvu je funkciju obnašao. II. opt. Davora Šimića poznaje, ali ga nije vidao u Marinom Selu. Šimić mu nije bio zapovjednik.

Nakon što mu je pročitao iskaz iz istrage, u kojem je rekao da je Davora Šimića prvi puta sreo u motelu, posljednjih dana prije demobilizacije, i da je Šimić tada bio zapovjednik voda, rekao je da to točno, ako je tako rekao u istrazi. Tomicu Poletta slabo poznaje i ne sjeća se je li bio u njegovoj postrojbi. Nije se mogao sjetiti da li su Željko Tutić i Antun Ivezić bili u postrojbi.

IV.-opt. Tomica Poletto **prigovorio je** iskazu svjedoka. Rekao je da svjedok nije govorio istinu, da su zajedno bili na punktu u Gaju i da ga se svjedok mora dobro sjećati.

VI.-opt. Antun Ivezić **prigovorio je** iskazu svjedoka. Rekao je da svjedok nije govorio istinu kad je spomenuo da se njega ne sjeća, jer je i on u tom razdoblju bio na punktu.

11. studenog 2008. godine - nastavak dokaznog postupka saslušanjem svjedoka

Utvrđeno je da su raspravi pristupili pozvani svjedoci Goran Paulić, Dražen Macura, Damir Mihočinac i Vlado Vinkler.

Raspravi nisu pristupili punomoćnici oštećenika, odvjetnici Zoran Novaković i Luka Šušak.

Svjedočenje Gorana Paurića

U Domovinski rat se uključio u obrani Lipika 12. listopada 1991. godine.

Na pitanje od koga je čuo da se osniva vod vojne policije, nije znao odgovoriti, ali je rekao da se sjeća da je sredinom ili krajem mjeseca listopada 1991. god. sa još nekoliko hrvatskih vojnika došao u Marino Selo u motel koji je bio prazan. Ondje se zadržao vrlo kratko, dan ili dva, a potom je, kao pripadnik vojne policije, upućen u Obrijež, gdje je bio zadužen za osiguranje Štaba obrane grada Pakraca.

Nakon što mu je zastupnica optužbe predočila iskaz iz istrage, svjedok je rekao da je točno da je pred istražnim sucem rekao da ne zna tko je odlučivao o osnivanju voda vojne policije, ali zna da je nekakvu ulogu u tome imao I.-optuženik. Nije mogao reći da li je on imao inicijalnu ulogu ili je provodio nečiji nalog. Sjeća se da su, u vrijeme dok je vršio osiguranje punkta u Badljevini, neki pripadnici ZNG-a pričali da stanovnici u mjestu Kip kopaju rovove, da su naoružani, kao i da su odveženi u Marino Selo u motel Ribarska koliba. Dok je boravio u Badljevini nije odlazio u Marino Selo. Ne sjeća se da li je do prosinca 1991. godini, dok je bio u vojnoj policiji, vidio I.-opt. Damira Kufnera i II.-opt. Davora Šimića. Ostalu četvoricu optuženika poznaje površno iz vremena prije rata, a za vrijeme rata nisu imali nikakve kontakte.

Svjedočenje Dražena Macure

Rekao je da je bio uključen u obranu Pakraca i Lipika te da mu je zapovjednik bio Stjepan Klasnić. Nakon što je 19. kolovoza 1991. god. ranjen, proveo je dva mjeseca na liječenju u Zagrebu, a sredinom listopada 1991. god. se vratio na pakračko-lipičko bojište, u 86. bataljun. Novi zapovjednik mu je bio „Gadafi“. Pod njegovim zapovjedništvom bio je do kraja studenog, a 01. prosinca 1991. godine bio je raspoređen u jedinicu vojne policije sa sjedištem u motelu u Marinom Selu. Tamo ga je dočekao zapovjednik voda Davor Šimić, kojeg je kasnije zamijenio Gojko Brzica. Sjeća se da su ondje bili i Alber Jirasek, Boro Čatak, još jedan Čatak nadimkom „Sova“ te „Ćiro“ Jirasek. Dozvoljava mogućnost da je V.-optuženog Željka Tutića vidio neki drugi dan. Nije mu bio poznat njegov nadimak, a kasnije je na sudu saznao da mu je nadimak „Eki“.

Zastupnica optužbe **prigovorila** je ovom posljednjem dijelu iskaza svjedoka navodeći da je upravo svjedok, dok je bio saslušan 15. siječnja 2008. godine, spominjao osobe po imenima i nadimcima.

Nadalje je svjedok rekao da je na punktu u Badljevini bio zajedno sa „Ćirom“ Jirasekom, Albertom Jirasekom, Josipom Plavčekom i Vinkom Andričevićem te da ih je ondje I.-opt. Damir Kufner često obilazio pitajući ih da li što trebaju. Rekao je da su kao vojni policajci imali bijele opasače i neke potvrde. Sa punkta u Badljevini, na kojem je boravio više od 6 mjeseci, odlazio je jednom ili dva puta tjedno u Marino Selo. Sjeća se da je u motelu susretao civile, i to dvije žene i dvojicu muškaraca, koji su ondje čistili i cijepali drva, a imali su svoje posebne prostorije iz kojih su rijetko izlazili. Ondje ih nitko nije zaključavao. Nije čuo niti je vidio da ih je netko zlostavljao ili maltretirao. Misli da su imali status zarobljenika, ali nije znao reći tko ih je zarobio. Nije vidio nikakve natpise nad vratima u motelu. VI.-opt. Antuna Ivezića nije vidio u Marinom Selu.

Svjedočenje Damira Mihoćinca

Iskazao je da se u Domovinski rat uključio u rujnu 1991. godine, kada je kao dragovoljac došao braniti Pakrac. Nakon što je od Zlatka Zerdina čuo da se osniva vod vojne policije, otišao je u Marino Selo. Do tada je boravio na punktu Mala Krndija. Nije se mogao sjetiti kada je točno došao u Marino Selo. Sjeća se da je ondje zatekao civile, i to dvojicu muškaraca, jednog su zvali „Braja“, i dvije žene. Oni su ondje čistili i prali motel. Poznato mu je da su po nacionalnosti bili Srbi. Misli da su imali status zarobljenika, ali nije znao reći tko ih je zarobio. Ondje je vidio i 10-ak vojnika koje nije poznavao. Nije mogao reći da li ga je II.-opt. Davor Šimić dočekao prvi ili drugi dan. Napomenuo je da se u Marinom Selu nije provodila obuka, a na upit tko je bio zapovjednik, svjedok je rekao da u to vrijeme

nitko nikome nije zapovijedao niti je mogao zapovjedati, a o odlasku na punktove su se međusobno dogovarali.

Sjeća se da je najduže bio na punktu u Gaju i da su ondje bili III.-opt. Pavao Vančaš „Deda“, Vlado Vinkler, Boris kojemu ne zna prezime, a dozvoljava da je tamo bio i IV.-opt. Tomica Poletto.

Nakon što mu je pročitana iskaz iz istrage, svjedok je rekao da nije točno da je početkom studenog susreo Damira Kufnera, koji je na sebi imao bijeli remen karakterističan za vojnu policiju i koji mu je rekao da se osniva vod vojne policije, te da nije istina da je s Damirom Kufnerom razgovarao o uključivanju u vojnu policiju. Pojasnio je da je s njim razgovarao o odlasku u Marino Selo na obuku za jedinicu za borbu, da nije znao da se ondje treba osnovati vod vojne policije. Misli da je to bilo prilikom njihovog prvog susreta. Ne zna na čiju inicijativu je započeo razgovor. Misli da su razgovarali svega dva puta te ga nije uspio niti zapamtiti.

Nakon što je predsjednik Vijeća upitao svjedoka o čemu su razgovarali prilikom drugog susreta, svjedok je rekao da su možda pričali o kokošima. Predsjednik Vijeća je usmeno upozorio svjedoka na nedolično ponašanje.

Svjedočenje Vlade Vinklera

U Zbor narodne garde uključio se u kolovozu 1991. godine. Dok je boravio na pakračko-lipičkoj bojišnici, bio je pripadnik interventnog voda u kojem se je nalazilo 10 do 15 pripadnika, a kao zapovjednik vodio se Zdravko Čatak. Od braće Čatak je čuo da se treba formirati vod vojne policije pa je radi toga otišao u Marino Selo, gdje je zadužio bijeli opasač vojne policije i upisan je u vojnu knjigu. Taj vod nikad nije postrojen, a zamisao osnivanja tog voda je trebalo biti spriječavanje pljačkanja kuća od strane Hrvarske vojske. Nakon par sati boravka u Marinom Selu je upućen kao osiguranje u Pakračku Poljanu, a odatle je upućen na punkt u Gaj, gdje je bio zajedno sa Mihoćincem, Borisom Plešom i „Didom“. U Gaju se nalazio jedan punkt, a spavali su u jednoj kući. U Gaju je postojalo skladište ukradene robe, koju su oduzimali od HV-a. Hranu su dobivali iz Marinog Sela, a obično ju je donosio „Dida“.

Za IV.-opt. Tomicu Poletta je rekao da nije bio s njim na punktu i da ne zna da li je bio pripadnik voda, za V.-opt. Željka Tutića je čuo da je bio pripadnik voda, ali s njim nije bio na punktu, a prilikom ispitivanja kod istražnog suca je čuo da su ga zvali „Deki“ ili „Eki“. Za VI.-opt. Antuna Ivezića nikada nije čuo. Nije vidio da je itko zapovijedao, ali se između pripadnika voda pričalo da je zapovjednik bio Damir Kufner, nakon njega Davor Šimić, a potom Gojko Brzica. U Marino Selo je dolazio dva ili tri puta na svega sat ili dva vremena. Misli da je u ožujku 1992. godine vidio civile, muškarca nadimkom „Braja“ i dvije žene. Jedna se zvala Milka. Bila je iz Klise. Sjeća se da je nekamo otišla te da su se bojali da bi mogla otići u minsko polje pa ju je, nakon što su dobili dojavu gdje se nalazi, netko od vojnika vratio nazad. Tada na njoj nije primijetio ništa loše. Civili su spavali u motelu, po dvoje u sobama. Nisu bili posebno čuvani. Nije vidio niti je čuo da je III.-opt. Pavao Vančaš tukao civile. Nije vidio nikakve natpise na sobama u motelu.

IV.-opt. Tomica Poletto **prigovorio** je iskazu svjedoka, navodeći da svjedok nije govorio istinu, da su u Gaju postojala tri punkta i da se spavalo u tri kuće. Svjedok je odgovorio da je on spavao u jednoj kući, a Tomica Poletto u drugoj.

12. studenog 2008. godine - nastavak dokaznog postupka saslušanjem svjedoka

Utvrđeno je da su raspravi pristupili svi pozvani, osim punomoćnika oštećenika. Raspravi su pristupili svjedoci: Josip Tutić, Goran Nikles, Zvonko Novokmet, Gojko Brzica i Slavko Gamauf.

Svjedočenje Josipa Tutića

Rekao je da se u mjesecu kolovozu 1991. godine uključio u obranu Pakraca. Na tom bojištu bio je do 28. studenog 1991. godine.

Što se tiče voda Vojne policije, rekao je da je prvotna ideja bila osnivanje interventnog voda, koji je trebao djelovati na mjestima gdje je to bilo potrebno. U tim danima zapovjednici su bile osobe koje su imale najviše autoriteta. Tako je bilo do studenog, kada su se počeli bolje organizirati. Njegovo prvo saznanje o vodu bilo je u prosincu 1991. godine. Zapovjedništvo se nalazilo u Bjelovaru, a baza je bila u Marinom Selu. Prvi zapovjednik bio je Davor Šimić. Sjeća se da su u toj jedinici bili i: Tutić, Poletto, Antun Ivezić, Macura i Paulić. Misli da su u toj jedinici bili i braća Čatak. Optuženike poznaje i vidao ih je na različitim ratištima, dok Šimića nije vidao.

„Gadafi“ mu je pričao da se taj vod treba osnovati i bio je zapovjednik tog voda.

V.-opt. Željka Tutića je u Marinom Selu vidio u prosincu 1991. god., a sjeća ga se i sa punkta u Gaju. Zajedno su u prosincu 1991. i siječnju 1992. godine išli na bojišta oko Lipika i Pakraca. Nije čuo da je Tutuć imao nadimak „Eki“. U Marinom Selu je vidio dvoje ili troje civila, koji nisu bili zatvorani, kretali su se slobodno. Svima je bilo poznato da se ondje nalaze.

Svjedočenje Gorana Niklesa

Neposredno prije rata bio je ravnatelj Dječjeg doma u Lipiku. Dom je u ratnim zbivanjima spaljen. Pozvan je da se javi u Kutinu, a potom je pa je raspoređen u vod vojne policije. U Marino Selo je došao sredinom studenog 1991. godine. Ondje je zadužio opremu, no tek je u prosincu dobio vojne opasače i značku vojne policije. Ne sjeća se da ga je itko ondje dočekao niti je imao osjećaj da je netko zapovijedao tim vodom. To ga nije ni interesiralo. Poznat mu je raspored soba u motelu. Nije vidio natpise na zidovima, no budući da hodnici nisu bili osvijetljeni, moguće je da ih zbog toga nije vidio. Misli da je tijekom siječnja 1992. god. ondje vidio civile, dvojicu muškaraca i jednu ženu. Sjeća se da su sjedili oko vatre i nešto pekli. Nije imao dojam da su bili zarobljenici. Nakon što je prespavao u motelu, zajedno sa nekim vojnicima otišao je na kontrolni punkt u mjesto Gaj. Sjeća se da su na tom punktu zajedno s njim bili Željko Klaić zvan „Krdo“ i Drago Pleša, a da su na drugom punktu u Gaju bili Boro Pleša i Vlado Vinkler. Gaj i Marino Selo su udaljeni oko 10 km. Sjeća se da je u Marinom Selu bila kuhinja i da je vjerovatno u studenom „stojadinom“ ili nekim sličnim vozilom ondje odlazio po hranu. Nije se mogao sjetiti da li je na punktu u Gaju vidio I. opt. Kufnera. Svjedok je nadalje iskazao da je nakon boravka na punktu u Gaju bio na punktu u Obriježi, sve do demobilizacije.

Sjeća se da je II.-opt. Davor Šimić dolazio u Obrijež, misli da je to bilo tijekom prosinca 1991. god. ili siječnja 1992. godine. III.-opt. Pavla Vančaša je vidao na punktu u Gaju, V.-opt. Željka Tutića je najmanje poznavao, čuo je da je u vojnoj policiji postojala osoba po nadimku „Eki“, ali ne zna na koga se taj nadimak odnosio.

Svjedočenje Zvonka Novokmeta

U ZNG se uključio 19. kolovoza 1991. godine. Tijekom studenog zapovjednik mu je bio Franjo Hadžim. U vodu je bilo tridesetak pripadnika, a nalazili su se na punktu u Lipiku te na dva mjesta u Klisi. Sjeća se da je tijekom studenog, zajedno sa Josipom Komljenovićem, Marijanom Polettom i još jednim vojnikom, odvezao vozilom marke „Zastava“ troje ili četvero civila iz Klise u Ribnjake kod motela u Marinom Selu. Mislio je da su ih dovezli zbog ratnih zbivanja. Marijan Poletto je s civilima otišao u zgradu, a on je ostao vani. Nakon kratkog vremena Marijan Poletto je izašao van i vratili su se u Klisu. Nakon toga više nije sudjelovao u odvoženju civila. Nije mu poznato što se nalazilo u Marinom Selu, ali zna da je ondje bilo vojske. Reкао je da je u Badljevini bilo hrvatskih vojnika, ali sa mu nije poznato je li ondje postojao punkt.

Svjedočenje Gojka Brzice

Svjedok je izjavio da su mu nakon liječničkog pregleda, I.-opt. Kufner, Brkljačić i još nekoliko ljudi rekli da se formira nekakva postrojba i da bi on trebao oformiti odjel analitike. Nije mu bilo poznato gdje bi to trebalo biti. Tada ga je II.-opt. Šimić zajedeno sa Goranom Niklesom odveo u Marino Selo. Misli da je to bilo 06. ili 07. studenog 1991. godine. Ondje je zatekao jednog starijeg gospodina koji ih je odveo u sobu gdje su prespavali. Tijekom studenog je saznao da se trebao oformiti interventni vod koji je trebao djelovati u kriznim područjima. Misli da je Štab u Obriježu bio zadužen za osnivanje tog voda. U Marinom Selu se zadržao 5 ili 6 dana. Tijekom njegova boravka ondje nije provedena nikakva obuka. Budući da nisu imali opremu i da je bio iz Zagreba, 13. ili 14. studenog 1991. godine, na zamolbu Kufnera i Lujanca, sa njima i Šimićem otišao je u Zagreb tražiti opremu potrebnu za formiranje jedinice. U Zagrebu su obišli nekoliko firmi u kojima je on imao kontakte. Čiro Grubišić ih je uputio na Velesajam po opremu. Tamo su se zadržali 7 do 8 dana, a potom su dovezli opremu u Marino Selo. Slijedeći dan ponovno su se vratili u Zagreb, gdje su proveli još 7 do 8 dana. Sjeća se da je opremu oba puta preuzimao Živko Kosjer. Nije mu poznato kojeg su statusa bili Kufner i Šimić kada su išli tražiti tražiti opremu. Misli da su u to vrijeme bili obični vojnici te da je Šimić tek u prosincu 1991. godine postao zapovjenik voda vojne policije. Poslije je saznao da je Kufner radio za Lujanca.

Čuo je da je „Gadafi“ trebao biti instruktor i zapovjednik jedinice za posebne namjene. Kasnije je čuo da je imenovan za zapovjednika interventnog voda, iz kojeg su odmah po dolasku, zbog posebnih pravila ponašanja, mnogi samovoljno odlazili.

Rekao je da je vod vojne policije formiran između 10. i 20. prosinca 1991. godine. O formiranju voda je sa Šimićem i Kopljarom razgovarao krajem studenog i početkom prosinca. Kopljar im je rekao da bi bilo dobro da se na tom području formira vod vojne policije. Nakon što je Kopljar obišao područje Pakraca i Lipika, dogovoreno je da se napravi popis ljudi koje je zatekao u Marinom Selu i koji bi mogli biti pripadnici voda. Svjedok je rekao da su on i Šimić napravili popis te su ga odnijeli u Operativnu zonu u Bjelovar. Zapovjednik voda vojne policije pri 69. bataljunu postao je II.-opt. Davor Šimić. Šimić je tu dužnost obnašao od polovice prosinca 1991. godine do kraja siječnja ili početka veljače 1992. godine. Tada je zapovjednik voda postao on (svjedok). Zapovjednik je bio do travnja 1992. godine. Reкао je da u početku nije postojala pismena zapovijed o postavljanju zapovjednika voda ili zapovjednika odjeljenja. Reкао je da je u vodu bilo između 32 i 36 osoba. Napomenuo je da on nije svoje podređene obaviještavao o pravima i dužnostima budući da su bili upoznati već prilikom formiranja voda.

Za vrijeme boravka u Marinom Selu viđao je civile, dvije žene i dva muškarca. Radilo se o gospođama Bunčić i Žestić, od kojih je jedna bila iz Klise, te Nikoli Ivanoviću i „Brajci“. Jedan od muškaraca bio je iz Tornja, a drugi iz Kapetan Polja. Napomenuo je da su i u Operativnoj zoni u Bjelovaru znali da se u Marinom Selu nalaze civili, da su civili u svakom trenutku bili slobodni i mogli su otići bilo gdje, osim na prvu liniju bojišnice, te da su on osobno, II.-opt. Davor Šimić, Heged, a možda i Kopljar, izvjestili civile da u svakom trenutku mogu napustiti motel. Civili su zajedno s njima jeli, cijepali su drva, čistili sobe, pomagali u kuhinji, a vojska im je donosila cigarete i lijekove, jer su se žalili na zdravstvene tegobe i disanje. Reкао je i da su žene dobivale odjeću i da su živjeli u jednoj sobi, a nakon što su uspostavljeni sanitarni čvorovi kupali su se u sobi koju je svjedok djelio sa Šimićem. Reкао je da na vratima soba nisu bila napisana imena. Za vrijeme boravka u Marinom Selu nije čuo da se civilima iz sela Kip i Klisa nešto loše događalo. O tome je čuo kasnije. Sjeća se da je jedna od žena negdje u veljači ili ožujku 1992. godine samovoljno napustila bazu i da je vraćena jer se uputila prema bojišnici. Kasnije je saznao da je jedna žena otišla u Srbiju, a druga u Njemačku. Nitko od civila nije se žalilo na ponašanje II.-opt. Šimića niti na ponašanje ostalih članova voda. Nakon rata je ponovno vidio dvojicu muškaraca koji su bili u Marinom Selu. Nisu mu se žalili na ponašanje prema njima.

Misli da je III.-opt. Pavla Vancaša u Marinom Selu vidio krajem studenog ili početkom prosinca, kada se započelo sa formiranjem voda. Poznaje V.-opt. Željka Tutića. Sjeća se da je on bio popisu pripadnika voda vojne policije. U studenom su u Marinom Selu, osim vojnika koji su ondje bili satacionirani, dolazili i drugi vojnici koji nisu pripadali vodu, koji su ondje znali prespavati dan ili dva. Rekao je da je ondje bilo kao na „autobusnom kolodvoru“. Nakon što je formiran vod vojne policije i što je vod postao regularna jedinica, sa svom potrebnom dokumantacijom i obilježjima, poštivala se vojna disciplina i nitko nije mogao doći u Marino Selo, a da o tome nije bio izvješten zapovjednik voda.

Siguran je da je u Gaju postojao samo jedan punkt, jer nije bilo dovoljno ljudi za drugi punkt. U Pakračkoj Poljani su bili stacionirani „Merčepovci“, sa kojima su često imali problema. Ondje se nalazila i sanitetska jedinica i ambulanta.

Svjedočenje Slavka Gamaufa

Svjedok je izjavio da je bio zapovjednik 5. satnije 76. bataljuna, a bio je i zapovjednik Kriznog štaba Poljane. Sa I.-opt. Kufnerom nije kontaktirao, ali mu je poznato da je krajem listopada i u studenom dolazio u komandu pitati ima li problema, budući da je radio u SIS-u. II.-opt. Šimića je vidio svega dva puta u prolazu i sa njim nije kontaktirao. Poznato mu je da je u prosincu, odnosno krajem studenog 1991. god. vod vojne policije bio stacioniran u Marinom Selu i da su bili na punktovima u Gaju, da je prvi zapovjednik bio „Gadafi“, koji je i formirao taj vod. Nije znao reći kojoj satniji je pripadao taj vod. Poznato mu je da su „Ćiro“ Jirasek i Kufner imali nekakav verbalni sukob i da su vojni policajci došli u najmeri da uhite Kufnera i Lujanca. Zna da je „Merčepova“ jedinica bila stacionirana u Poljani i u Antunovcu i da ih je bilo oko 400.

17. studenog 2008. godine - nastavak dokaznog postupka saslušanjem svjedoka

Postupak su pratili Veselinka Kastratović i Vlatka Kuić iz Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, predstavnici OSCE-a, predstavnici medija, pripadnici koordinacija organizacija prizašlih iz Domovinskog rata, gradonačelnik grada Pakraca Davor Huška, gradonačelnik grada Lipika Antun Haramija, obitelji optuženih.

Svjedočenje Damira Jiraseka

Svjedok je rekao da je pričuvnoj policiji pristupio u kolovozu 1991. godine te da je tada obrana bila poprilično neorganizirana.

O osnivanju voda vojne policije prvi puta je čuo od Zdravka Čataka. Čatak mu je tada rekao da Damir Kufner osniva vojnu policiju. Za Kufnera do tada nije čuo niti ga je poznavao. Nakon nekog vremena pozvan je u Marino Selo. Po dolasku je zatekao Zdravka Čataka, Živka Kosjera i još nekoliko osoba. Tom prilikom ondje nije vidio Damira Kufnera. U Marinom Selu je ostao nekoliko dana, a nakon toga ga je Zdravko Čatak odvezao na punkt u Badljevinu, gdje su kontrolirali prolaz vozila. Ne sjeća se da li su sve osobe na navedenom punktu dobile bijele opasače. Misli da su dobili samo dva ili tri, ali ne zna od koga. Sjeća se da je na punktu bio zajedno sa Zlatkom Adžijevićem, Albertom Jirasekom, Goranom Paurićem i Vladom Laučaninom.

U motelu je viđao civile, i to dvije žene prije Nove godine i dvojicu muškaraca poslije Nove godine. Nije mu poznato što su oni tamo radili, ali mu je poznato da su se ondje slobodno kretali.

Damira Kufnera je upoznao u Badljevinu, kada je došao u kuću u kojoj su spavali. Kufner se tada nije predstavio kao zapovjednik vojne policije. Sa Kufnerom je razgovarao svega dva do tri puta. Sjeća se da mu je pri drugom razgovoru spominjao da ga je poslao general Jezerčić da osnuje vod vojne policije u Pakracu.

Što se tiče događaja u selu Kip, svjedok je rekao da je od dvojice vojnika ZNG-a saznao da su u izviđanju zatekli trojicu ljudi kako kopaju rovove te da su od njega i policajaca tražili da pođu s njima u šumu vidjeti o čemu se radi. U šumi su zatekli trojicu muškaraca koji su kopali rovove. Pitali su ih zbog čega to rade i da li pripadaju kakvoj vojsci, na što oni nisu ništa odgovorili. Na pitanje od kuda im oružje koje su imali pored sebe, rekli su da su oružje uzeli iz vojnog skladišta bivše JNA. Sjeća se da je ondje bilo i 10 do 15 hrvatskih vojnika. Donio je odluku da se trojica civila odvezu u Marino Selo, da se tamo ispituju i da se sazna tko su, što su i odakle su. U šumi je bio i jedan desetogodišnji dječak, koji je htio da i njega povezu, no na to svjedok nije pristao pa je dječaka uputio kući. Ovu trojicu civila su vezali liscama i kombijem odvezli u motel. U motelu je zatekao Živka Kosjera i Pavla

Vancaša, kojeg je puta prvi puta vidio i upoznao, dok ostale prisutne nije poznao. Misli da je još dva puta išao u selo Kip, zbog dojava da u selu ima još naoružanja.

Nadalje je rekao da je pri sljedećim obilascima sela Kip od Živka Kosjera dobivao ceduljicu s imenima i prezimenima osoba i brojevima kuća koje trebaju pregledati. Kuće je pretresao zajedno sa vojnim policajcima, dok su pripadnici HV-a osiguravali selo.

Sjeća se da je jednom prilikom Damir Kufner došao s dvojicom vojnika ili policajaca na njegov punkt i rekao da trebaju ići u Kip. Rekao je da mu je to bio četvrti dolazak u selo Kip. Tom prilikom Kufner nije pretresao kuće niti je imao popis. Misli da prilikom drugog dolaska u selo Kip nisu nikoga našli, a da su treći put priveli Krajnovića, te da je zajedno sa svojim policajcima priveo ukupno 7 mještana, koje su predali Živku Kosjeru. Rekao je da nije poduzimao nikakve druge radnje te da je smatrao da je privođenjima ispunio svoju dužnost.

U to vrijeme je u Marino Selo dolazio pet ili šest puta. Posebno je napomenuo da su se ljudi na punktovima (Badljevina, Gaj i Obrijež) mijenjali svakih 7 do 10 dana, tako da se u motelu u Marinom Selu mogao zateći svatko od vojnih policajaca koji u to vrijeme nije bio na nekom od punktova. On je na punktu u Badljevini bio vođe grupe. Poznato mu je da su vojni policajci bili Poletto, Tutić, Šimić, Pleša i braća Čatak.

Sjeća se i da je na punkt došao Miroslav Guberović zvan „Kugla“, koji se je predstavio kao vojni policajac i koji ga je pozvao da dođe u Daruvar na razgovor o vojnoj suradnji. Razgovarali su i o krađama iz srpskih kuća i otuđenjima civilne imovine. 19. studenog 1991. godine sa Zlatkom Adžijevićem otišao je u Daruvar. Ondje su, po naredbi zapovjednika Željka Ameta, morali odložiti oružje, a potom su odvezeni u policiju, gdje su ispitivani što su sve radili od prvog dana rata. Nakon ispitivanja Guberović i Ivkanec su im se ispričavali. Tvrdili su da su dobili informaciju da su paravojna vojna formacija, da se službeno ne vode kao vojna policija i da je privođenje bila greška. Nakon toga ga je Nikola Ivkanec pitao o događajima u selu Kip. Svjedok mu je objasnio što se sve događalo, a on mu je tada rekao da su neki civili ubijeni. Svjedok mu je odgovorio da ništa ne zna o tome. Nadalje je rekao da je zbog svega navedenog bio strašno ljut i da je te večeri išao tražiti Kufnera, kojeg je smatrao zapovjednikom, budući da je on osnovao vojnu policiju. Išao je sa Goranom Paurićem, Pavlom Vancašem i Davorom Šimićem. Vancaša je izabrao na punktu u Gaju, jer je bio stariji i iskusniji. Razgovarali su u jednom stanu u Ribnjacima. Sjeća se da je bilo napeto jer su svi prisutni bili naoružani. Od Kufnera su zahtijevali da im kaže tko im je zapovjednik, tko su i što su uopće. Kako iz tog razgovora ništa nisu zaključili, zbog istih su pitanja svjedok, Gojko Brzica i Davor Šimić otišli u Bjelovar. U Bjelovaru je jedan zapovjednik, kojemu ne zna ime i prezime, rekao da zapovjednik postaje Davor Šimić. Nakon toga Davor Šimić je u vodu formirao desetine. Zapovjednik jedne desetine postao je III.-opt. Pavao Vancaš, koji je njega (svjedoka) predložio za svog pomoćnika. Poznato mu je da su trojica Tutića bila u vojnoj policiji. Nije mu poznato da li su imali nadimke. V.-opt. Željko Tutić bio je miran, tih i povučen.

Zapažanja promatrača:

Nakon što je svjedok pozvan da pojasni dijelove svoga iskaza iz istrage, u više navrata se žalio na ispitivanje u istrazi. Govorio je da je dugo ispitivan, da su mu postavljana pitanja: „da li ste se vi liječili u Popovači“, pitanja u vezi bračnog stanja. Rekao je i da mu je prije odlaska kod istražnog suca jedna muška osoba rekla: „Pazi šta govoriš i kako govoriš“.

Svjedočenje Alberta Jiraseka

Svjedok je rekao da se u obranu, s nepunih 18 godina, uključio u kolovozu 1991. godine. Isprva je bio uključen u pričuvni sastav policije. Kasnije je od bratića Damira Jiraseka čuo da se osniva vod vojne policije, pa je otišao je u motel u Marino Selo. Ondje je od braće Čatak zadužio uniformu i automatsku pušku. Legitimacijske oznake nije dobio. U Marinom Selu se zadržao jedan dan, a zatim je otišao na punkt u Badljevini, jer je bratić Damir Jirasek „Čiro“ ondje bio zapovjednik. Pričalo se da je zapovjednik voda „Gadafi“. Rekao je da je u Marinom Selu bilo kao na „autobusnom kolodvoru“, s obzirom da su se ljudi ondje stalno izmjenjivali i da je prilikom svakog dolaska ondje zaticao nove ljude.

I.-opt. Damira Kufnera je vidio i upoznao u Marinom Selu u studenom ili u prosincu. Tom prilikom je „Ćiro“ Kufnera predstavio kao osobu zaduženu za sigurnost nekoliko općina.

Na pitanje da li je išao u selo Kip, svjedok je odgovorio da mu je „Ćiro“ rekao da idu u Kip radi pretrage kuća. Misli da su pretraživali sve kuće i da su pronašli 10 poluautomatskih i automatskih pušaka. Sjeća se da je, osim vojne policije, prilikom pretrage bilo dosta vojnika ZNG-a. Poznato mu je da su civili kod kojih je pronađeno oružje trebali biti odvedeni na saslušanje, ali mu nije poznato gdje su odvedeni. Nakon toga više nije sudjelovao u pretragama kuća u selu Kip niti u bilo kojoj drugom mjestu.

Nadalje je rekao da je prvi zapovjednik voda bio Damir Kufner, poslije Davor Šimić. Oni su bili zapovjednici krajem 1991. god. i početkom 1992. godine. Nakon njih zapovjednik je postao Gojko Brzica.

Iz priča Damira Jiraseka je zaključio da je on primao zapovijedi od Damira Kufnera, no sam se u to nikada nije uvjerio. Sjeća se da je II. opt. Davora Šimića 1992. godine vidio jednom ili dvaput na punktu u Gaju. V.-opt. Željka Tutića je viđao na nekim punktovima. Nije mu poznato da li je Tutić imao nadimak. VI.-opt. Antuna Ivezića se sjeća sa punkta u Gaju.

18. studenog 2008 godine – nastavak dokaznog postupka saslušanjem svjedoka

Utvrđeno je da su na raspravu pristupili pozvani svjedoci Marko Lujić, Josip Komljenović, Franjo Hadžim i Dragutin Andrić. Raspravi nisu pristupili punomoćnici oštećenika.

Svjedočenje Marka Lujića

U ZNG RH se uključio 19. kolovoza 1991. godine. Misli da je najkasnije 10. studenog 1991. godine raspoređen u I. vod I. satnije 76. batljuna, kao zamjenik zapovjednika Franje Hadžima. Krajem studenog bio je stacioniran u Klisi. Čuo je da su, po naredbi Jure Špelića, civile odvodili Marijan Poletto i Damjan Vulinović. Poznato mu je da su odvedeni u Marino Selo i da su vraćeni nazad.

Svjedočenje Josipa Komljenovića

U vrijeme obrane Pakraca bio je raspoređen u I. vod I. satnije 76. bataljuna ZNG. U drugoj polovici studenog 1991. godine, kada je došao u Klisu, zapovjednik je bio Franjo Hadžim, njegov zamjenik Marko Lujić, a u slučaju njihove odsutnosti mijenjao ih je Zvonko Dašek. Na poziv Marijana Poletta je krajem studenog sudjelovao u odvođenju tročlane obitelji Štrbac iz Klise. Rekao je da su ih crvenim „Polijem“ vozili do motela u Marinom Selu. Kada su ondje stigli on je ostao čuvati vozilo, a Vulinović i Marijan Poletto odveli su članove obitelji Štrbac u motel. Ondje ih je dočekao muškarac u maskirnoj kabanici. Nakon pola sata su izašli iz motela, sjeli u vozilo i odvezli obitelj Štrbac nazad u Poljanu. Izjavio je da poznaje sve optuženike osim III.-opt. Pavla Vancaša. Ne zna da li je V.-opt. Željko Tutić imao kakav nadimak, ali je tijekom istrage od zastupnice optužbe i istražnog suca čuo da mu je nadimak „Eki“.

Svjedočenje Franje Hadžima

Svjedok je izjavio da je bio zapovjednik I. voda I. satnije 76. bataljuna. Nalazili su se u Klisi. Rekao je da nije sudjelovao u evakuaciji civila iz Klise krajem studenog 1991. godine, ali je poslije od svog zamjenika Zvonka Dašeka čuo da su to morali izvršiti po zapovijedi zapovjedništva u Obriježi radi sigurnosti civila, jer se vršila akcija oslobađanja područja Pakraca i Lipika. Nije mu poznat broj evakuiranih civila. Nije mu poznato niti tko je i gdje odvodio civile. Od prisutnih optuženika poznaje

I.-opt. Damira Kufnera, II.-opt. Davora Šimića i IV.-opt. Tomicu Poletta. Sjeća se da je Polletto bio u njegovoj jedinici do kraja rujna 1991. godine.

Svjedočenje Dragutina Andrića

Svjedok je rekao da je kao pukovnik bivše JNA dragovoljno pristupio ZNG-u u rujnu 1991. godine. Dobio je zadatak da preuzme obranu Pakraca i Lipika, a poslije i sektor Pakraca.

Rekao je da je Brkljačić bio načelnik stožera obrane Pakraca. Stožer je formiran 15. listopada 2008. godine. On je bio Brkljačićev pretpostavljeni zapovjednik. Pod njegovo zapovjedništvo nije potpadalo Marino Selo i Ribnjaci, a u Badljevini je postojala samostalna četa koja nije potpadala pod 76. bataljun. Nije mogao reći tko je zapovjedao tom četom u studenom 1991. godine. Rekao je da je stožer u početku bio sastavljen od ljudi koji nisu imali nikakva vojna iskustva.

Naveo je da je I.-opt. Damir Kufner bio u njegovom stožeru. Predstavio mu se kao načelnik za Sigurnost. Sjeća se da mu je dao određene zadatke te da je nakon nekog vremena otišao. Čuo je da je navodno imao prometnu nezgodu i da je bio na bolovanju.

Nakon što je svjedoku pročitao dio njegovog iskaza iz istrage, svjedok je potvrdio da se u siječnju 1992. godine pričalo da je Damir Kufner bio zadužen za vojnu policiju i da se čudio što Kufner kao obavještajac ima veze sa vojnom policijom.

Što se tiče formiranja voda vojne policije, rekao je da se vojna policija može formirati tek u formaciji brigade pa na više, a nikako u nižim formacijama, te da na svom području zapovjedanja vojnu policiju nije vidao. Čuo je da je formirana Vojna policija Operativne zone sa sjedištem u Bjelovaru.

Sjeća se da je krajem rujna i početkom listopada bio sa I.-opt. Damirom Kufnerom te da su 01. prosinca 1991. godine upali u četničku zasjedu kada su se automobilima vraćali sa sastanka iz Donje Obriježi. Uspjeli su se spasiti.

Poznato mu je da je „Gadafi“ bio angažiran u obrani Lipika i da je pokušavao formirati neku jedinicu, no kako je „Gadafi“ ubrzo poginuo, mišljenja je da jedinica nije ni osnovana.

Poznato mu je da su se događale pljačke te da je za krađe bio nadležan Delač, tj. njegov štab. Krađe je i sam pokušavao pokušavao spriječavati.

I.-opt. Damir Kufner pokazao je svjedoku uvjerenje od 07. prosinca 1991. prema kojemu je Josip Tomšić preuzeo zapovjedništvo od svjedoka, a iz kojeg se vidi da se I.-opt. od 07. prosinca 1991. godine do 07. srpnja 1992. godine nalazio u ratnoj jedinici zapovjedništva Operativne grupe Pakrac. Svjedok je rekao da je točno što je naveo optuženik te je objasnio da je Damir Kufner kao kontraobavještajac, koji je kontrolirao nepravilnosti u redovima HV-a, po vertikalnoj zapovjednoj odgovornosti imao nadređene u Operativnoj zoni Bjelovar i da mu on nije mogao izdavati nikakve zapovijedi niti je I.-opt. kao pripadnik Sigurnosno-informativne službe (SIS-a) mogao izdavati zapovijedi bilo kojem vojniku, jedinici ili zapovjedništvu, kao niti postavljati zapovjenika u nekoj drugoj jedinici.

Nije se mogao sjetiti da li je I.-opt. Kufner sudjelovao u akciji u prosincu 1991. godine kada je uhićeno 6 pripadnika HV-a.

2. prosinca 2008. godine – nastavak dokaznog postupka

Zamjenica ŽDO iz Požege upoznala je nazočne da je dana 1. prosinca 2008. godine, svjedokinja u ovom predmetu, Mira Krajnović, u Općinskom državnom odvjetništvu u Daruvaru podnijela kaznenu prijavu protiv nepoznatog počinitelja, koji ju je nazvao dana 30. studenoga 2008. godine i prijetio da će biti ubijena ona i sestra ako njihov otac Mijo Krajnović i brat Jovan Krajnović budu svjedočili u ovom postupku.

U nastavku dokaznog postupka saslušani su svjedoci: Stjepan Klasnić, Josip Huška i Jordan Atanasoski.

Svjedočenje Stjepana Klasnića

Rekao je da se u obranu Domovine uključio 18. kolovoza 1991. godine, nakon prvog napada na Prekopakru i Pakrac. Toga dana, oko 14.00 sati, pozvan je u školu, gdje je bio smješten Krizni štab, na Prekopakri, na sastanak. Dobio je zadatak da organizira proizvodnju stakla u Staklani, gdje je radio.

Dana 24. rujna 1991. godine, Staklana je ostala bez plina i struje. Raspustio je radnike s preporukom da se čuvaju, jer su počela učestala granatiranja, ili da se uključe u obranu Domovine. Od toga dana svjedok se uključio u Zbor narodne garde (u daljem tekstu ZNG) pri Mjesnoj zajednici (u daljem tekstu MZ) Lipik. U bivšoj JNA završio je školu rezervnih oficira, imao je znanja o uporabi topništva. Stoga je postao koordinator za topnička djelovanja ZNG, određivao je vatrene položaje neprijatelja.

Dana 12. listopada 1991. godine dijelovi Banjalučkog korpusa bivše JNA ušli su u Lipik. Pripadnici ZNG MZ Lipik povukli su se prema Filipovcu i Prekopakri, na rezervne položaje. Dana 12., 13. i 14. listopada 1991. godine radili su na smještaju i zbrinjavanju civila iz Lipika. Nakon toga svjedok se vratio u Lipik, gdje je zatekao, na 2 do 3 punkta, 20-tak branitelja, kojima se priključio. Djelovali su na sjevernom dijelu Lipika. Jedan dio branitelja iz Lipika formalno se priključio policiji u Pakracu, u rezervni sastav policije. Zapovjednik rezervnog sastava policije u Pakracu bio je Emir Delić «Riba». Nakon oslobođenja Lipika punktovi su bili formirani od pripadnika 76. samostalnog bataljuna i pričuvnog sastava MUP RH. Odnosi između pripadnika 76. samostalnog bataljuna i pripadnika rezervnog sastava MUP RH bili su «uglavnom korektni».

Dana 20. listopada 1991. godine dobio je poziv iz Donje Obriježi, iz Zapovjedništva obrane Pakraca. U Zapovjedništvu je dobio zadaću. Postao je načelnik topništva u brigadi u osnivanju. Pristupio je organizaciji topništva. Kako nisu dobili odobrenje za formiranje brigade, formiran je samostalni bataljun. Željko Špelić, zapovjednika obrane Pakraca, povjerio mu je vođenje samostalnog bataljuna.

Dana 28. listopada 1991. godine formalno je osnovan 76. samostalni bataljun. Formirane su četiri satnije i jedna pričuvna satnija (5. satnija). Zapovjednik 1. satnije bio je Berislav Ivošević, 4. satnije Marijan Čapek, 5. satnije Slavko Gamauf.

Prema svjedokovim saznanjima u sklopu 76. samostalnog bataljuna nije bio formiran vod vojne policije. Gadafi je bio zapovjednik ZNG MZ Lipik. Bilo je govora da se treba osnovati interventni vod od prekaljenih branitelja, koji bi trebao ići naprijed u ofenzivnim djelovanjima hrvatskih snaga. Prema svjedokovim saznanjima interventni vod nije osnovan. Da je osnovan takav vod ili vod vojne policije on bi za njega znao.

Marino Selo imalo je isti status kao i sva druga sela na zapadnom dijelu općine Pakrac. Tamo je bio vod ZNG u sastavu 5. satnije 76. samostalnog bataljuna, koji je bio njihova «taktička rezerva». No, odgovarajući na pitanje Zamjenice ŽDO iz Požege, je li koja jedinica iz sastava 76. samostalnog bataljuna bila stacionirana u Marinom Selu, svjedok je rekao da prema njegovim saznanjima tamo nije bila niti jedna jedinica toga bataljuna. U Badljevini je bila 4. satnija 76. samostalnog bataljuna. U Gaju je bio vod 5. satnije, sa zapovjednikom Tomislavom Strgancem.

U listopadu i studenome 1991. godine nije bilo stege u 76. samostalnom bataljunu. Sastav bataljuna činili su dragovoljci, mogli su otići ili doći kad su željeli.

Od optuženika poznaje opt. Damira Kufnera, Tomislava Poletta. Opt. Antuna Ivezića je upoznao poslije rata. Damir Kufner je bio zadužen za sigurnost pri Štabu, nije mogao izdavati zapovijedi vojnicima.

Polovinom prosinca 1991. godine prvi put je vidio vod vojne policije u Donjoj Obriježi. Ne zna tko je bio zapovjednik vojnoj policiji.

Svjedočenje Josipa Huške

Rekao je da se u obranu Domovine uključio dragovoljno dana 18. kolovoza 1991. godine. Bio je zapovjednik topništva u 76. samostalnom bataljunu. Gadafi je bio zapovjednik 1. satnije, ali je trebao sudjelovati i u osnivanju interventnog voda, no, nije uspio, jer je u međuvremenu poginuo. Nakon što mu je predložen dio njegovih iskaza iz istrage, u kome je rekao: «... i to vod Vojne policije osnovao je njihov suborac Gadafi», svjedok je rekao da on to pred istražnim sucem nije rekao, jer nije bila riječ o osnivanju voda vojne policije, već o pokušaju osnivanja interventnog voda.

U studenome 1991. godine interventni vod je imao ljudstvo, ali mu nije poznat njihov broj. U studenome je interventni vod imao sjedište u Marinom Selu, no, on tamo nije bio. Početkom prosinca 1991. godine taj je vod prerastao u vod Vojne policije, pridodan je bojni Vojne policije u Bjelovaru, zapovjednik voda je bio Davor Šimić.

U listopadu i studenome 1991. godine Damir Kufner je bio pomoćnik za sigurnost. Imao je zadaću prikupljati podatke o stanju neprijatelja, stanju na terenu. Po vertikali je bio odgovoran u Bjelovaru Jordanu Atanasoskom. Viši zapovjednik mu je mogao izdati zapovijedi, no, Gadafi i svjedok to nisu mogli učiniti.

Svjedok je čuo da je Krizni štab donio odluku da se s crte bojišnice izmjesti stanovnici Kipa, zbog sigurnosti. Ništa drugo mu nije poznato.

Svjedočenje Jordana Atanasoskog

Početkom rata bio je savjetnik za sigurnost predsjednika Skupštine općine Bjelovar. Kasnije je postao načelnik sigurnosti Operativne zone Bjelovar. Optuženi Damir Kufner podnosio mu je izvješća, kao i zapovjedniku 76. samostalnog bataljuna. Savjetnik za sigurnost u određenom zapovjedništvu nije mogao izdati niti u jednoj postrojbi bilo kakvu zapovijed o izvršenju djelatnosti ili akcije. Za vojnike je «sigurnjak» bio netko koga se trebalo bojati, imao je značku s kojom je prolazio punktove, doživljavan je kao osoba koja može sve, no, u stvarnosti to baš i nije bilo tako.

Svjedok ne može reći je li ga Damir Kufner izvijestio o civilima uhićenim u selu Kip, ali ako je imao bilo kakvih saznanja onda mu je to proslijedio. Ništa ne zna o leševima pronađenima u prosincu u Marinom Selu. Ne zna je li SZUP izvijestio SIS o tome.

Zapažanja promatrača:

Tijekom polusatne pauze, branitelj, odvjetnik Branko Baričević upitao je promatračice Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka odakle su. Nakon što je čuo ime organizacije rekao je njihova imena i pitao ih odakle im podatak da su tijela Gojka Gojkovića i Mije Gojkovića pronađena 25. prosinca 1991. godine. Promatračice Veselinka Kastratović i Vlatka Kuić rekle su da su podatak pronašle u dispozitivu Optužnice ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine. Pokazale su branitelju stranicu 5, odlomak 5, red 3 i 4: «da bi dana 25.12.1991. na području između Pakračke poljane i Marinog Sela bila pronađena mrtva tijela Gojka Gojkovića i Mije Gojkovića...». Rekle su da su optužnicu primile od ŽDO iz Požege, ali bez obrazloženja. Branitelj je pogledao i pročitao taj dio Optužnice, uvjerio se u to što piše, te rekao da se iz obdukcijских zapisnika vidi da je obdukcija tijela izvršena prije toga datuma. Promatračice su predložile branitelju da traži od ŽDO iz Požege ispravak toga podatka. Za napomenuti je da je optužnica sada pravomoćna, te da su sve prigovore protiv optužnice, njezine eventualne nepreciznosti, netočnosti, branitelji i njihovi branjenici mogli staviti u zakonskom roku za prigovor na optužnicu.

08. prosinca 2008. godine – nastavak dokaznog postupka - izvanraspravno saslušanje

Utvrđeno je da su pristupili svi pozvani, osim punomoćnika oštećenika.

Dokazni postupak je nastavljen ispitivanjem svjedoka putem video linka temeljem međunarodne pravne pomoći.

Saslušanje svjedoka video-linkom izvedeno je izvanraspravno na Županijskom sudu u Osijeku, jer Županijski sud u Požegi nema tehničkih mogućnosti za ispitivanja video-linkom.

Zapisnik s iskazom svjedoka bit će pročitao na ročištu za glavnu raspravu.

Saslušanju su kao stručna javnost nazočile promatračice Centra za mir, nenasilje i ljudska prava-Osijek i OSCE-a iz Zagreba.

Sažeti iskaz ispitanog svjedoka objavit ćemo nakon što zapisnik sa izvanraspravnog ročišta bude pročitao na glavnoj raspravi.

09. prosinca 2008. godine – nastavak dokaznog postupka uz isključenje javnosti

Utvrđeno je da su raspravi pristupili svi pozvani, osim punomoćnika oštećenika.

Vijeće je temeljem čl. 293. st.1. toč.4. ZKP-a donijelo rješenje o isključenju javnosti s glavne rasprave na zahtjev svjedoka oštećenika, a nakon što je s tim zahtijevom Predsjednika Vijeća upoznao istražni sudac Okružnog suda iz Beograda, a zbog prijetnji svjedoku i njegovoj obitelji.

Temeljem čl. 294. st. 2. ZKP-a glavnoj raspravi su kao stručna javnost bile nadzočne promatračice Centra za mir, nenasilje i ljudska prava-Osijek i OSCE-a iz Zagreba.

Budući da je javnost bila isključenja, ovaj izvještaj ne sadrži svjedočenje ispitanog svjedoka.

Zapažanja promatrača:

Petorica optuženika su na glavnu raspravu došli sa šancovim ovratnikom, jer su prilikom jučerašnjeg dolaska iz Požege na Županijski sud u Osijek doživjeli prometnu nesreću.

22. prosinca 2008. godine – nastavak dokaznog postupka saslušanjem svjedoka

Utvrđeno je da su raspravi pristupili svi pozvani, osim punomoćnika oštećenika. Raspravi je pristupio i oštećenik Branko Stanković.

Svjedočenje oštećenika Branka Stankovića

Nakon što je Predsjednik Vijeća poučio svjedoka da može podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva, isti je izjavio da će to pravo ostvarivati u parničnom postupku.

Svjedok je iskazao da je živio u Kipu. U kući je od naoružanja, imao lovačku pušku. Ne sjeća se je li imao još kakvog oružja. Jednog je dana, sredinom studenog 1991. godine, oko 7,00, otišao kod susjeda Josipa Šimeka na kavu. Tada su na vrata došli nepoznati vojnici i tražili ga. Izveli su ga iz kuće. Na

dvorištu je vidio 5-6 hrvatskih vojnika. Kada im je potvrdio svoje ime i prezime, počeli su ga tući, a potom su ga odveli u centar sela. Ondje je vidio Jovu i Miju Krajnović, Jovu Popovića, Petra Novkovića. Ne sjeća se da li se ondje još netko nalazio. Vezali su mu ruke i oči i kamionom ga odvezli u Marino Selo. Nakon što je sišao iz kamiona skinut mu je povez s očiju, odvezane su mu ruke i odmah je odveden u podrum. Nije znao gdje se nalazi. U daljini je je vidio neke kuće i vojsku. Čim je ušao u zgradu morao je kleknuti i staviti ruke na zemlju te je dobio udarce po leđima, nogama, glavi i ostalim dijelovima tijela. U podrumu je već bilo dosta ljudi. Sjeća se da je bilo vode do koljena te da su stajali na daskama. Iz podrumu su pojedinačno izvođeni u drugu prostoriju gdje su ih tukli. Već prvi dan su mu udarcima izbili zube. Poslije je, zajedno sa Jovom Krajnovićem, morao ići raditi. Radili su do večeri, a potom je za večeru dobio samo jedan krumpir. Nakon što je zatražio vode, dobio je batina.

U podrumu je vidio Miju Krajnovića, Kovača iz Kipa. Miju Danojevića je vidio mrtvog na stolici, no nije čuo tko ga je tukao. Filipa Gojkovića je vidio samo prvi dan i nije mu poznato što se s njim događalo. Peru Novkovića je pokraj nekog potoka vidio ubijenog. Ubijen je metkom u glavu. Tada su on i Jovo Krajnović morali zatrpavati leševe, a čuvala su ih dvojica vojnika. Sjeća se da je zatrpavao i tijelo nepoznatog mladog čovjeka, koji je na čelu imao rupu od metka. Pri tome vojnicima koji su ih čuvali nisu smjeli gledati u lice, jer su im zaprijetili da bi se mogli naći na mjestu ubijenih.

Poznato mu je da su bili zarobljeni i Gojko Gojković, Jovo Popović - Tein, Petar Popović, Nikola Krajnović i Milan Popović, ali mu nije poznato što im se dogodilo. Među zatvorenima u podrumu je vidio i jednu ženu srednjih godina. S njom nije razgovarao, a nije niti vidio da ju je tko tukao. Poznato mu je da su ju povremeno izvodili van zbog obavljanja nekih poslova. Sjeća se da je ona ostala u Marinom Selu i nakon što je on odveden u Daruvar. Nisu mu poznata imena Milka Bunčić, Damir Širac i Savo Štrbac.

Kamionom je odvezen u Daruvar, u pratnji dvojice vojnika. Pri tome nije bio vezan. Ondje ih nitko nije dirao.

Rekao je da su civili, tijekom njegovog desetodnevnog boravka u Marinom Selu, svakodnevno tučeni i da su ih tukle različite osobe. Čuo je da su nekom sječene uši, ali to osobno nije vidio. Nisu mu poznata imena vojnika, niti je čuo za njihove nadimke.

Izjavio je da vjerovatno nikoga od vojnika iz Marinog Sela ne bi mogao prepoznati, s obzirom na protek vremena i s obzirom da ih nije poznavao, kao i da ne može niti jednog stražara.

Otac mu je nestao. Otprilike 1993. godine je to saznao.

Predsjednik Vijeća je obavijestio prisutne da se do daljnjeg odgađa saslušanje oštećenice Milke Bunčić. Dragan Plazinić, sudac Okružnog suda u Beogradu, obavijestio ga je svjedokinja nedostupna.

Predsjednik Vijeća zamolio je stranke da do 14. siječnja 2009. godine pisano dostave obrazložene dokazne prijedloge.

Prijedlozi za ukidanje pritvora

Branitelj I.-opt. Damira Kufnera predložio je da Vijeće njegovom branjeniku ukine pritvor. Rekao je da nakon ponovnog saslušanja svjedoka Damira Jiraseka nema više elemenata o postojanju osnovane sumnje da je njegov branjenik počinio kaznena djela koja mu se stavljaju na teret te da Vijeće obrati pozornost na iskaz Mare Krajnović, koja je prepoznala osobe koje su je odveli kao svoje suseljtane.

Branitelj II.-opt. Davora Šimića je rekao da je pritvor protiv njegovog branjenika određen jer je postojala osnovana sumnja da je kao formalni zapovjednik voda Vojne policije propustio spriječiti maltretiranja i ubijanja civila. Rekao je da činjenice koje se odnose na propuste proizlaze iz iskaza svjedoka Mije Krajnovića, Jove Krajnovića, Branka Stankovića i Milke Bunčić. Naveo je da je tijekom istrage Jovo Krajnović rekao da je dva puta vidio Damira Širca u logoru, da je to rekao i njegov otac Mijo, a da je na glavnoj raspravi Jovo Krajnović rekao da je za Damira Širca čuo od Milke Bunčić tek u Beogradu, da je Mijo Krajnović rekao da mu nije poznato tko je zapovijedao tim vodom,

da je Branko Stanković rekao da nije razgovarao sa Savom Štrbcem i da ne zna osobu imenom Damir Širac.

Istaknuo je da još nije saslušana Milka Bunčić, da je ona nedostupna, a da jedino ona tereti njegovog branjenika riječima “ja mislim da je on bio zapovjednik logora”, da iz svega navedenog ne postoji osnovana sumnja da je počinio navedeno kazneno djelo te da su prestali razlozi zbog kojih je određen pritvor.

Branitelj III.-opt. Pavla Vancaša je rekao da je tijekom dokaznog postupka saslušano mnogo svjedoka, od kojih niti jedan ne tereti njegovog branjenika da je počinio djelo pod toč. 3d) optužnice¹. Napomenuo je da upravo iz iskaza svjedoka proizlazi da je optuženik boravio na punktu u Gaju. Što se tiče točke 3h) optužnice², smatra da, ukoliko i Milka Bunčić ostane kod svog iskaza, u radnjama njegovog branjenika ne postoje osobito teške okolnosti djela pa je zbog toga predložio ukidanje pritvora.

Branitelj IV.-opt. Tomice Poletta pridružio se navodima branitelja ostalih optuženika te je predložio da se njegovom branjeniku ukine pritvor.

Braniteljica V.-opt. Željka Tutića također je predložila ukidanje pritvora te ukazala Vijeću na psihičko stanje njezinog branjenika i njegove supruge.

Braniteljica VI.-opt. Anuna Ivezića također je predložila sa se njezin branjenik pusti na slobodu, napominjući da je Ustavni sud zauzeo stav da se pritvor ne može određivati prema apstraktnoj težini, već prema konkretnim činjenicama.

Zastupnica optužbe se povodom prijedloga za ukidanje pritvora optuženicima očitovala da još nije saslušana Milka Bunčić. Smatra da na temelju iskaza saslušanih svjedoka i dalje postoje svi elementi i sve činjenice koje ukazuju na osnovanost potrebe da se svi optuženici osim III.-opt. Pavla Vancaša i dalje zadrže u pritvoru. Što se tiče Pavla Vancaša, rekla je da optužba namjerava odustati od točke 3d) optužnice u odnosu na njega, jer nakon iskaza svjedoka Jove Krajnovića, koji se više nije sjetio nekog sijedog čovjeka, izostao je ključni dio elemenata tog kaznenog djela. U svezi 3h) optužnice odluku je prepustila Vijeću da preispita da li postoje osobito teške okolnosti djela.

Rješenje Vijeća

Nakon vijećanja i glasovanja Vijeće je **ukinulo pritvor II.-opt. Davoru Šimiću i III.-opt. Pavlu Vancašu** smatrajući da više ne postoje naročito teške okolnosti dijela, dok su prijedlozi ostalih optuženika za ukidanje pritvora odbijeni kao neosnovani.

14. siječnja 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Utvrđeno je da su raspravi pristupili svjedoci Zdenko Klimeš i Željko Ament, dok nisu pristupili svjedoci Nikola Ivkanec te Stjepan Kupsjak. Nedolazak su opravdali. Raspravi nisu pristupili punomoćnici oštećenih.

¹ da je IV.-opt. Tomica Poletto u prisutnosti III.-opt. Pavla Vancaša i za sada nepoznatih pripadnika voda, poveo na ispitivanje uhićenika Jovu Krajnovića, diktirali mu što treba napisati o oružju koje posjeduju mještani sela Kip, zavezali ga za stolicu, dok mu je IV.-opt. Poletto na nožne prste privezao živu i spojio sa induktorom, a zatim proizvodio struju, tako da se Jovo Krajnović tresao do iznemoglosti.

²

da je tijekom veljače 1992. god. Pavao Vancaš u svojstvu zapovjednika 1. odjeljka, u 1. vodu, 2. čete, 69. bataljuna Vojne policije Operativne zone Bjelovar stacioniranog u bazi Ribarske kolibe – Ribnjak, zatočenice u logoru Milku Bunčić i Jeku Žestić, te zatočene civile Nikolu Ivanovića i Branka Grujića, zlostavljao na način da ih je tjerao da se međusobno udaraju, a zatim ih tukao palicom i rukama, da bi Milku Bunčić, uhićenicu koja je pobijegla, a zatim bila pronađena i vraćena, nakon dovođenja zvjerski izudarao rukama i palicom po glavi i tijelu, a isto je učinio i Jeki Žestić nakon što je čuo o bijegu uhićenice Milke.

Svjedočenje Zdenka Klimeša

Svjedok je u uvodnom izlaganju opisao svoju ulogu u ratnim zbivanjima u studenom 1991. godine. Tada je bio voditelj ispostave SZUP-a Daruvar, Centra Bjelovar, a zbog specifične situacije i neekipiranosti PP Daruvar obavljao je i neke klasične policijske poslove.

Izjavio je da nema saznanja o zbivanjima u mjestu Klisa, jer je to područje bilo teritorijalno nadležno PU Pakrac. O zbivanjima u selu Kip u studenom 1991. godine saznao je kao obavještajac, ali i kao policajac. Rekao je da je dobio obavijest da je u selu Kip došlo do odvođenja stanovnika srpske nacionalnosti koji su zatečeni u izradi skloništa. Na temelju prijava seljana iz Kipa povodom tih događaja, krenulo se u utvrđivanje činjeničnog stanja, no on u tome osobno nije sudjelovao.

U vezi s tim razgovarao je sa djelatnicima vojne policije, a i sa pripadnicima ZNG-a u Daruvaru. Sjeća se da su dobili obavijest da se u vojnoj policiji u Daruvaru nalaze dvojica pripadnika vojne policije sa pakračkog područja. On je obavio neformalni razgovor sa Damirom Jirasekom te je o tome sastavio izvješće. Utvrdio je da je Damir Jirasek bio zapovjednik manje grupe vojnih policajaca te da im se sjedište nalazilo na području Badljevine. Ne sjeća se da li mu je Jirasek spominjao tko je bio zapovjednik voda Vojne policije. Iz razgovora je saznao da su na području sela Kip zatekli i zarobili nekoliko mještana srpske nacionalnosti koji su izrađivali skloništa. Misli da mu je Jirasek spomenuo i njihova imena, da su kasnije odvedeni na ispitivanje na punkt, a potom u bazu. Prilikom tog razgovora rekao je Jiraseku da vojna policija ne može podnositi kaznene prijave protiv zatočenih osoba, već da se oni, s obzirom na teritorijalnu nadležnost, moraju dovesti temeljnoj ili vojnoj policiji u Daruvaru. Sjeća se da su poslijepodne, nakon njihovog razgovora, zatočeni civili dovezeni u PP Daruvar i da je obavio razgovor s civilom Krajnovićem, o čemu je sastavio izvješće. Razgovoru su bili prisutni i djelatnici vojne policije, koji su preuzeli daljnji postupak te podnošenje kaznene prijave zbog kaznenog djela oružane pobune.

Svoja je izvješća slao nadležnima u Bjelovar.

Svjedočenje Željka Amenta

Rekao je da je kao pripadnik pričuvnog sastava MUP-a od 18. kolovoza 1991. godine bio raspoređen u Daruvaru. Nikola Ivkanec ga je imenovao vođom Antiterorističke interventne jedinice PP Daruvar.

Dobio je dojavu da se u dvorcu Janković nalaze pripadnici vojne policije, misli iz Pakraca. Otišli su ondje te su zatekli više vojnih policajaca, od kojih su zatražili predaju naoružanja. Vojni policajci su im predali naoružanje. Činilo mu se da su bili zbunjeni i uplašeni. Sjeća se Damira Jiraseka „Ćire“ te da je nekoliko vojnih policajaca bilo privedeno, no nije mu poznat razlog njihovog privođenja.

Rekao je da je Jovu i Miju Krajnovića poznavao prije rata, jer su radili u istom poduzeću. O njima je imao dobro mišljenje. Vidio ih je u hodniku PP Daruvar nakon što ih je privela vojna policija. Ne sjeća se da su razgovarali, ali je vidio da su bili zabrinuti i potišteni, no ne sjeća se da je na njima primijetio ozljede.

Sjeća se da je u vrijeme rata u selu Kip bilo puno oružja. Uz selo se nalazila vojarna bivše JNA, mještani su bili dobro naoružani, neki od njih su sudjelovali u srpskim paravojnim formacijama, a 02. rujna 1991. godine napadnuto je vozilo hitne pomoći pri čemu je vozač ubijen.

Nije znao što se nalazilo u Marinom Selu. Rekao je da nije točno da mu je zapovjednik Ivkanec naredio dovođenje civila iz Marinog Sela.

Nije mu poznato tko je bio nadležan za područje Kipa i Badljevine.

15. siječnja 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Utvrđeno je da raspravi nisu pristupili punomoćnici oštećenika, odvjetnici Zoran Novaković i Luka Šušak, te svjedoci Miroslav Jezerčić, koji nije primio poziv, i Nikola Ivkanec, koji je nedolazak opravdao.

Svjedočenje Zdravka Hegeda

Rekao je da je tijekom studenog 1991. godine bio vojni policajac u Bjelovaru. Kasnije je postao zapovjednik voda, potom satnije, a 1992. godine postao je zapovjednik bojne, odnosno bataljuna Operativne zone Bjelovar.

Rekao je da su vodovi vojne policije osnivani prema potrebi, tako da su prvi vodovi osnovani već u kolovozu, rujnu i listopadu 1991. godine. Poznat mu je način osnivanja vojne policije pri osnutku bataljona. Zbog neefikasnosti civilne policije, zapovjednici postrojbi određivali su skupinu vojnika za vojnu policiju. Ukoliko su smatrali da postoji potreba, postavljani su i pomoćnici za sigurnost.

U Bjelovaru je krajem studenog 1991. godine osnovana bojna vojne policije. Nije mu poznato da li je postojala vojna policija u Daruvaru i Pakracu u studenom 1991. godine. Poznato mu je da su u prosincu postojali vodovi vojne policije na tom području, ali da je pravo formiranje vojne policije bilo početkom 1992. godine.

Rekao je da je u veljači 1992. godine postao nadređen vodu vojne policije u Pakracu. Nije mu poznato da li je Šimić bio zapovjednik do 31. siječnja 1992. godine, ali mu je poznato da je na vlastiti zahtjev izašao iz voda radi nastavka studiranja i da ga je naslijedio Gojko Brzica. Poznato mu je da je sjedište voda vojne policije bilo u Marinom Selu. Ondje je bio nekoliko puta. Misli da je ondje odlazio u vrijeme kada je zapovjednik bio Gojko Brzica, ali dopušta mogućnost da je bilo i drugačije. Ondje je vidao dvoje civila, no nije mu poznato što su ondje radili. Čuo je da se radi o civilima iz okolnih mjesta, kojima su kuće bile spaljene i koji nisu imali gdje boraviti. Smatrao je da su civili slobodni, jer su se slobodno kretali po dvorištu. Poslije je zapovjedniku skrenuta pažnja da civilima ondje nije mjesto i da bi ih trebalo negdje drugdje smjestiti, što je i učinjeno.

Nije mogao točno vremenski odrediti kada je prvi put vidio II.-opt. Davora Šimića, krajem prosinca 1991. ili početkom siječnja 1992. godine. Sjeća se da je Šimića upoznao na nekom raskrižju, kada je sa zapovjednikom bataljuna Kopljarom išao u Pakrac te da tada nije znao koju je funkciju Šimić obnašao.

Na tvrdnju II.-opt. Davora Šimića da je svjedok dolazio u Marino Selo, upravo dok je on bio zapovjednik voda vojne policije, i to u svojstvu zapovjednika bojne, svjedok je rekao da ne može tvrditi da je bilo tako. Međutim, rekao je da se sjeća da je bio prisutan primopredaji dužnosti Davora Šimića Gojku Brzici.

Svjedočenje Miroslava Guberovića

Rekao je da je sudjelovao u osnivanju 1. voda vojne policije u Daruvaru 1991. godine, da je provjeru pripadnika voda vršilo zapovjedništvo, da je postojala služba sigurnosti te da je za njega provjeru vršio Klimeš.

O događajima u mjestu Kip saznao je od Nikole Ivkanca, zapovjednika policije u Bjelovaru. Ivkanac ga je jednom prilikom pozvao i pitao što vojna policija radi u mjestu Kip, zašto odvodi mještane na ispitivanje i kamo ih odvodi. Kako o tome nije imao saznanja, otišao je sa trojicom policajca u Kip. Na početku mjesta Badljevina zatekli su čovjeka u maskirnoj uniformi koji ih je uputio „Ćiri“, koji se nalazio u obližnjoj kući. „Ćiro“ im je rekao da je on vojni policajac iz Pakraca, da imaju ovlast ući u Kip te da zapovjedi dobivaju iz baze koja se nalazi u Marinom Selu. Ondje se nalazila još jedna osoba, koja se nije predstavila, no pretpostavlja da je to bio Kufner. „Ćiro“ mu je pokazao i dokument na kojemu je pisalo da doista imaju ovlaštenje legitimirati, provoditi obavijesne razgovore. Na dokumentu je bilo napisano ime Tomislav Merčep, no nije mu poznato tko je potpisao dokument. Rekli su mu da su dobili zadaću da „pročešljaju“ sela Kip i Miljanovac, tj. da pregledaju ima li zaostalog oružja i sumnjivih osoba te da takve osobe odvede u bazu na ispitivanje. Zaključio je da se radilo o civilnoj policiji, s obzirom da su imali dokumentaciju s imenom Tomislava Merčepa. Zbog toga se nije htio miješati u njihov rad, jer Vojna policija nije imala ingerenciju nad civilnom. O svojim saznanjima obavijestio je Ivkanca, koji mu je rekao da će sve ispitati civilna policija. Nije mu poznato da li se to i dogodilo.

Dokazni prijedlozi

Branitelj I.-opt. Damira Kufnera predložio je da se iz sudskog spisa izdvoje sve službene zabilješke o obavljenim obavijesnim razgovorima koje su djelatnici policije obavili sa svjedocima, a koji u istrazi nisu izdvojeni.

20. siječnja 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Svjedočenje Nikole Ivkanca

Svjedok je izjavio da je prije rata bio djelatnik policije, a 1991. godine postao je načelnik Policijske postaje Čazma, pa je odmah potom upućen u Daruvar kako bi koordinirao obranu grada u civilnom i policijskom sektoru. Tijekom tog razdoblja došlo je do naoružavanja srpskog stanovništva, a jedan dio stanovništva je otišao na stranu JNA. Poznato mu je da se i jedan dio srpskog stanovništva sela Kip priključio paravojnim formacijama, dok je drugi dio srpskog stanovništva ostao u selu. Bilo je poznato da je potonje naoružala vojska.

Rekao je da su u mjesecu studenom 1991. godine dobili dojave da su u mjestima Kipu, Badljevinu, Sredanima i Blagorodovcu neki pojedinci ili skupine obučene u uniforme hrvatske vojske zastrašivali stanovništvo srpske nacionalnosti. Također su imali saznanja da vojni policajci, koji su stacionirani u Badljevinu, oduzimaju oružje od naoružanih civila u Kipu, iako nisu bili za to područje teritorijalno nadležni. S tim u svezi, u PP Daruvar bio je priveden Damir Jirasek, radi utvrđivanja uloge vojne policije na tom području. S njim su razgovarali operativci iz Službe za zaštitu ustavnog poretka. Iz razgovora su saznali da je vojna policija stacionirana u Badljevinu, a da im je baza u Marinom Selu. Nije mu poznato tko je priveo Damira Jiraseka, no sjeća se da je bio razoružan, da je bio u vojnoj maskirnoj uniformi te da je iz njegovih dokumenata utvrđeno da se radi o vojnom policajcu. Nakon razgovora pušten je uz upozorenje da je za to područje nadležna Vojna policija u Daruvaru, a ne Vojne policija u Pakracu. Reкао je da Damir Jirasek nije ispitan u svojstvu osumnjičenika, već se radilo o razgovoru s kolegom koji je prekoračio teritorijalnu nadležnost postupanja.

Nakon toga su im i nadalje stizale obavijesti da se ondje nešto događa. Sjeća se jedne žene koja je došla u PP Daruvar i prijavila da su joj otac i brat odvedeni iz Kipa, a radilo se članovima obitelji Krajnović. Povodom toga odmah je u Kip i Marino Selo upućena jedinica za hitne intervencije, odakle su dovedena dvojica Krajnovića i Branko Stanković. Kad su dovedeni, nad njima je provedena obrada zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo oružane pobune, a prije toga im je, budući da su se žalili na bolove, pružena liječnička pomoć. Poznato mu je da je jedan od Krajnovića liječen neko vrijeme te da su u prosincu razmijenjeni. Na osnovi izjava koje su dobili od njih, sastavljeno je operativno izvješće o događanjima u Marinom Selu, koje je poslano na odgovorna mjesta više nadležnosti. Tražili su i pomoć po vertikali, radi utvrđivanja pravog stanja stvari, jer se sumnjalo da se radi o postrojbama pod zapovjedništvom Merčepa, koji je vodio posebne jedinice MUP-a. Iz PU Bjelovarske dobili su obavijest da će oni preuzeti daljnje potrebne mjere u vezi toga. Svjedok je naveo da je čuo da je vojnu policiju ustrojio Kufner. Također je saznao da pojedini mještani sela Kip kopaju rovove, da su posjedovali oružje i da su odvedeni na ispitivanje u Marino Selo.

Sjeća se da je krajem studenog 1991. god. na području mjesta Kip pronađeno jedno muško tijelo s prostrijelnim ranama. U razgovoru sa jednom ženom utvrđeno je da je ta osoba živjela u Kipu, da je nestala u vrijeme kada su u selo došli pripadnici vojne policije s punkta u Badljevinu. Nakon toga je proveden očevid i podnesena kaznena prijava protiv nepoznatog počinitelja. Ne može sa sigurnošću reći koji su bili datumi kada se sve to događalo.

Zamjenica ŽDO predočila je svjedoku Izvješće o poduzetim operativnim radnjama nad Damirom Jirasekom, koji je napisao negdje krajem veljače ili početkom ožujka 1992. godine. Svjedok je potvrdio da je on sastavio izvješće, na traženje PU bjelovarske. Reкао je da je izvješće sastavio u svezi

saznanja do kojih je došao obradom slučaja te da se radi o internim zabilješkama o činjenicama koje se trebalo dalje obrađivati i utvrđivati. Napomenuo je da je izvješće sastavljeno na temelju neprovjerenih informacija i da je navedene podatke trebalo provjeriti.

Svjedočenje Miroslava Jerzečića

Svjedok je rekao da je 1991. godine bio zapovjednik Operativne zone Bjelovar pa je tako pokrивao i područje Pakraca.

Poznato mu je da je vod vojne policije u Pakracu osnivač Damir Kufner, koji je bio i u SIS-u. Rekao je da je Kufner imao značajnu ulogu, da mu je zadaća bila da okupi, izabere i ustroji vod, što je inače uloga zapovjednika. Čuo je da Kufner to čini. Nije mu bilo neobično što netko iz SIS-a osniva vojnu policiju, jer su vojna policija i SIS bili povezani te je vojna policija, na neki način, bila izvršni organ SIS-a.

Nakon razmišljanja zaključio je da Kufner nije mogao u isto vrijeme biti zapovjednik voda i osnivač voda, jer je obnašao funkciju načelnika SIS-a. Rekao je da je kasnije saznao da je zapovjednik voda bio Gadafi, i to krajem listopada i početkom studenog 1991. godine. Tada se zapravo nije moglo govoriti o formiranju tog voda, već o okupljanju ljudi kako bi se vod mogao ustrojiti.

Čuo je da je vojna policija postojala u Pakracu od kraja listopada ili početka studenog 1991. godine.

Rekao je da je zapovjednik vojne policije u pakračkom području pri 76. bataljuni bio Šimić, ali ne zna u koje vrijeme, te da je prije Šimića zapovjednik bio Gadafi.

Izjavio je da je provjeru, tko će biti pripadnikom vojne policije, vršila služba sigurnosti te da je vojna policija imala svoj poseban ustroj i bila vezana s Ministarstvom obrane.

I.-opt. Kufnera je viđao na sastancima i o njemu ima visoko mišljenje, jer se u obranu domovine uključio na saamim počecima.

Nije znao gdje je vojna policija imala bazu, a on osobno nije bio u Marinom Selu. Nikada nije službeno obaviješten o odvođenju mještana sela Kip i Klisa, ali je čuo nekakve glasove, koje nije provjeravao, jer je u to vrijeme bilo različitih glasova sa različitih područja, od kojih su neki bili neprovjereni.

Poznato mu je da je Andrić imao problema sa „Merčepovim“ postrojbama, jer su se ponašali svojevolumno i radili što su htjeli, da su imali planove osvajati neka područja, što je bilo nemoguće bez ustroja i organizacije. Rekao je da je smatrao da se hijerarhija mora poštovati i da su se akcije morale dogovorno izvršavati.

Dokazni prijedlozi

Predsjednik vijeća izvijestio je prisutne da je V.-opt. Željko Tutić po svom branitelju dostavio prijedloge za saslušanje 9 svjedoka, koji su saslušani i u istrazi, te troje svjedoka, koji u istrazi nisu saslušani.

I.- opt. Damir Kufner je po branitelju predložio neposredno saslušanje 5 svjedoka, koji su bili ispitani i u istrazi.

Zastupnica optužbe nije se protivila predloženim dokazima.

Branitelj I.-opt. Damira Kufnera je predložio da se iz sudskog spisa izdvoje pismena pod nazivom „Izvješće o poduzetim operativnim mjerama i radnjama po predmetu Čiro i dr. k.d. ratnog zločina u Marinom Selu“, jer je prema tvrdnji saslušano svjedoka sačinjeno u veljači 1992. godine, na temelju službenih zabilješki koje su sadržavale neprovjerene informacije, te da se izdvoji „Izvješće o obavljenom razgovoru“, kojeg su sačinili operativni radnici Zdenko Klimeš i Stevo Turković.

Zastupnica optužbe protivila se izdvajanju navedenih izvješća iz spisa. U odnosu na izvješće, koje je sastavio Ivkanac, izjavila je da smatra kako se radi o sastavnom dijelu spisa protiv nepoznatih počinitelja kaznenog djela ratnog zločina, odnosno o dokazu o mogućim počiniteljima kaznenog djela.

U odnosu na izvješće sastavljeno od strane SZUP-a i Klimeša, smatra ga valjanim dokazom u kojem je osoba dala informacije o određenim događajima.

Rješenje Vijeća

Vijeće je prihvatilo prijedlog V.-opt. Željka Tutića za saslušanjem svjedoka: Jadranke Ančić, Dalibora Vukovića, Zdenke Štrbac, Davora Širca, Mile Džolića, Draka Jožipovića, Tihomira Vukovića, Jasmina Ibrajića, Gordane Hodak, Dušana Štrbca, Pere Tutića i Snježane Tutić.

Vijeće je odbilo saslušati svjedoke Tomislava Ančića, Ladislava Božića i Ankicu Ančić. Ove je dokazne prijedloge ocijenilo nepotrebnim, jer se iz dosadašnjih iskaza svjedoka može dovoljno utvrditi o događajima.

Vijeće je prihvatilo prijedlog I.-opt. Damira Kufnera te će se saslušati svjedoci: Dragutin Kralj, Božidar Lujanac, Sanda Grubišić, Zdravko Čatak i Ivan Hala.

Obzirom da se ne može točno utvrditi da li se izvješće nalazi u spisu, Vijeće će o prijedlogu branitelja I.-opt. Damira Kufnera odlučiti u nastavku glavne rasprave.

Slijedeća ročišta glavne rasprave zakazana su za **27. i 28. siječnja 2009.** godine.

27. siječnja 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Raspravi nisu pristupili pozvani svjedoci Dalibor Vuković, za kojeg je utvrđeno da nije preuzeo poziv za raspravu, i svjedokinja Zdenka Štrbac, koja se nalazi na liječenju u Zagrebu.

Braniteljica V.-optuženika je predložila da se sasluša svjedok Duško Štrbac, jer je 28.01.2009., kada je pozvan za svjedočenje, poslovno spriječen. Zastupnica optužbe nije se protivila prijedlogu braniteljice.

Rješenje Vijeća

Predsjednik Vijeća je priopćio da je Vijeće odbilo prijedlog branitelja I.-optuženika za izdvajanje iz spisa „Izvjješća o poduzetim operativnim radnjama po predmetu: Čiro i dr. k.d. ratnog zločina u Marinom Selu“ te „Izvjješće o obavljenom razgovoru“, bez datuma, kojeg su sačinili operativni radnici Zdenko Klimeš i Stevo Turković, objašnjavajući kako su se navedena izvješća odnosila na buduće radnje i mjere koji su predložili operativni radnici.

Saslušat će se svjedok Duško Štrbac.

Svjedočenje Jadranke Ančić

Svjedokinja je sestra V.-optuženika Željka Tutića.

Izjavila je da je zbog ratnih zbivanja u Pakracu njezin brat Željko Tutić sa svojom obitelji boravio kod njih na otoku Krku od kraja listopada do 29. studenog 1991. godine, a da su prije toga boravili u Samoboru. Sigurna je da je opt. Tutić u navedenom razdoblju svaki dan bio u mjestu Puntu na Krku i da ga nije napuštao. Sjeća se da je brat 29. 11. 2009. godine otišao sa obitelji u Samobor, gdje su boravili kod Milice Plančić, a kasnije kod njihovog tetka.

Iskazala je da joj je brat dobio poziv za mobilizaciju negdje u siječnju 1992. godine. Rekla je da je imao nadimak Željo, Želja, a da su ga neki zvali i Tuta. Rekla je da su roditelji supruge V.-optuženika ubijeni u Pakracu, no nije mogla reći kada su točno ubijeni. O njihovom stradanju saznali su tek u veljači 1992. godine.

Svjedočenje Davora Širca

Izjavio je da osobno poznaje V.-opt. Željka Tutića. Sjeća se da je opt. Tutić u vrijeme rata bio sa HV-om u Filipovcu te da je otišao smjestiti obitelj na more, tako da je izbivao sa bojišnice, no poznato mu

je da se vratio u Filipovac kada su se spremali osloboditi Lipik. Nije mogao reći u kojem je to bilo vremenu. Rekao je da je optuženog viđao u uniformi.

Misli da je na početku zapovjednik bio Josip Huška. Sjeća se da je u to vrijeme optuženik bio mršav i da je i tada imao svijetlo smeđu kosu.

Svjedoku je pročitao dio iskaza iz istrage u kojem je rekao da je vidio opt. Kufnera koji je na sebi imao bijeli opasač. Svjedok je odgovorio da je pretpostavio da je opt. Kufner imao bijeli opasač, jer je bio u Vojnoj policiji i vršio kontrolu vozila.

Svjedočenje Mile Džolića

Rekao je da ga je njegova firma uputila na otok Krk radi organiziranja smještaja izbjeglica. Ondje je boravio od rujna 1991. godine do jeseni 1992. godine. Sjeća se da je u studenom 1991. godine susreo opt. Željka Tutića na Krku. Tom prilikom mu je opt. Tutić rekao da su mu supruga i dijete u Puntu, a roditelji u nekom mjestu kraj Zagreba. Sjeća se da ga je još jednom prilikom ondje sreo i da su tada pričali o padu Vukovara.

Svjedočenje Darka Jozipovića

Opt. Željka Tutića upoznao je krajem rujna ili početkom listopada 1991. godine, kada ga je Tihomir Vuković predstavio kao svog rođaka. Iskazao je da su obojica tijekom listopada 1991. godine bili u istoj tenkovskoj jedinici, kao ispomoć 105. brigadi pod zapovjedništvom Darka Banjeglava. Rekao je da je 22. 10. 1991. godine otišao u Zagreb, a nakon što se vratio početkom studenog nije više vidio opt. Tutića. Saznao je da je otišao na Krk smjestiti svoju obitelj. Ponovno ga je vidio u siječnju ili veljači 1992. godine. On ga je zvao Željac, a sjeća se da su ga zvali Bobetko jer je bio nizak i nije imao kose. Sjeća se da je opt. Tutić bio u uniformi kao pripadnik HV-a, a da je od 1992. godine pripadao vodu Vojne policije.

Svjedočenje Duška Štrbca

Rekao je da se nalazio na punktu u Maloj Krndiji na periferiji Pakraca, kao zapovjednik desetine, kada je saznao da su u studenom 1991. godine uhvaćeni njegov stric Milan i supruga Zdenka i njihov sin Vlado te da su odvedeni u Marino Selo. To je saznao od svog brata, koji je također bio s njim na punktu. Sutradan ujutro otišli su u Marino Selo. Sjeća se da je brat bio jako ljut, da nisu mogli shvatiti zašto se to dogodilo, tim više jer je Vlado Štrbac bio pripadnik HV-a. Rekao je da je brat razgovarao sa njemu nepoznatim osobama i da je tražio Jurčaka, koji je priveo članove njihove obitelji, no da ga ondje nisu zatekli. Jedan vojnik ga je odveo u malu prostoriju u prizemlju zgrade, gdje je bilo 10-15 civila, starosti iznad 50 godina. Svi su bili mršavi i zapušteni. Svi su mu se morali predstaviti. Na taj je način saznao da je većina dovedena iz Klise i iz još jednog mjesta. Sjeća se da je ondje bila žena koja je vani cijepala drva. Rečeno mu je da su ti ljudi dovedeni, jer je pretragom njihovih kuća pronađeno oružje. Čuli su da im je stric vraćen u selo. Međutim, 6. ili 7. 12. 1991. ponovno su čuli da je stric odveden u Marino Selo i da je to učinio Jurčak, pretpostavio je da je to učinio iz osвете, jer mu je njegov brat prijetio da će ga ubiti. Sjeća se da je to bilo navedenog dana, jer mu je par dana kasnije poginuo prijatelj, a on je bio ranjen i imao je godišnjicu braka. Tada je ponovno s bratom došao u Marino Selo, i ondje je primijetio da prisutni vojnici imaju bijele opasače i oprtače i da na rukavu imaju oznake Vojne policije. Susreli su Željka Tutića, koji ih je smirio i rekao im da je stric na sigurnom i da je sa obitelji odveden u Pakračku Poljanu. Otišli su ondje i razgovarali su sa stricem, koji im je rekao da ga je spasio Željko Tutić. Stric je bio traumatiziran zbog svega što mu se dogodilo. Rekao je da su danas Milan i Zdenka Štrbac u lošem fizičkom i psihičkom stanju.

Nije mu poznato da li je opt. Tutić imao ikakav nadimak.

Dokazni prijedlozi

IV.-opt. Tomica Poletto predložio je da se kao svjedok pozove i sasluša Slađan Ljevar, na okolnost njegovog boravka u inkriminirano vrijeme na punktu u Gaju, te da se pročitaju iskazi u istrazi saslušanih svjedoka Mare Budde i Vene Posepal.

Zastupnica optužbe nije se protivila ovim dokaznim prijedlozima.

Rješenje Vijeća

Vijeće je prihvatilo navedene prijedloge IV.-optuženika Tomice Poletto.

28. siječnja 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Utvrđeno je da raspravi zbog zdravstvenih razloga nisu pristupili svjedoci Pero i Snježana Tutić. Braniteljica V.-opt. Željka Tutića predložila da se ovi svjedoci saslušaju naknadno.

Svjedočenje Tihomira Vukovića

Iskazao je da je V.-opt. Željka Tutića, koji mu je ujedno i bratić, susreo u drugoj polovici rujna 1991. godine u Bjelovaru, kada je preuzimao tenk T-55. Tom prilikom je Tutiću predložio da bude član posade tenka, što je on i prihvatio. Na bojištu su bili zajedno do kraja listopada, kada je optuženik otišao izmjestiti obitelj iz Pakraca. Sjeća se da su mu supruga i dijete bili smješteni u Samoboru kod rodbine, a kako ih je ondje bilo puno, optuženik mu je rekao da će ih premjestiti na otok Krk. Ponovno su se sreli u Matkovcu početkom prosinca 1991. godine, par dana prije oslobađanja Lipika, a u razgovoru s njim je čuo da se aktivirao u HV-u. Optuženik je tada bio u maskoironj uniformi. Ponovno ga je vidio u veljači 1992. godine na punktu u Gaju, na dužnosti Vojnog policajca. On ga je osobno zvao bratić ili Želja, a čuo je da ga zovu Bobetko. Sjeća se da je optužni Tutić tada bio mršaviji i da je i tada imao svijetlo smeđu kosu.

Svjedočenje Jasmina Ibrajića

Izjavio je da se sjeća da je opt. Tutića vidio krajem listopada 1991. godine i da mu je tada optuženik rekao da obavlja borbene zadaće na tenku te da obitelj, koja se nalazila u Samoboru, mora smjestiti na Krk, a koja se je nalazila u Samoboru, a da će se potom vratiti na bojišnicu.

Na posebno pitanje da li se tim povodom moglo otići sa bojišnice, svjedok je odgovorio da se zbog takvih potreba, kakvu je tada imao Tutić, po dopuštenju zapovjednika moglo otići sa bojišta, a da je to vremenski zavisilo od slučaja do slučaja. Pojasnio je da su svi, koji bi odlazili iz svoje jedinice, morali dobiti propusnicu od svojih zapovjednika, te da propusnice nisu imale vremensko ograničenje povratka.

Ponovno je vidio V.-opt. Tutića početkom prosinca, dan ili dva prije oslobađanja Lipika, kad se prevozilo ljudstvo od Prekopake do Poljane. Rekao je da se optuženik, nakon što mu je pomogao prevesti ljude, vratio u tenkovsku jedinicu i da je sudjelovao u akciji oslobađanja Lipika.

Potom je Tutića vidio tek u veljači ili ožujku 1992. godine, na punktu u Gaju. Misli da je bio u sastavu Vojne policije, jer je obavljao kontrolu vozila radi sprječavanja otuđivanja stvari iz Pakraca.

Tutića je zvao Željac, a kasnije je saznao da ga zovu Bobetko.

Primjedba na iskaz

Iskazu svjedoka prigovorio je V.-opt. Željko Tutić te je objasnio da nakon povratka sa Krka nije bio u tenkovskoj jedinici, jer je on bio priučeni tenkista i nije bio posebno obučen za obavljanje tih zadaća, a po njegovom povratku su tenkovske jedinice bile popunjene obučanim vojnim kadrom.

Kako po povratku nije znao koje će zadaće obavljati, boravio je u kući gdje su bili smješteni tenkisti. Dozvoljava mogućnost da ga je svjedok vidio na tom području, ali da je krivo zaključio da je i dalje u tenkovskoj jedinici.

Svjedočenje Gordane Hodak

Izjavila je da je prijateljica Snježane Tutić, supruge V.-opt. Željka Tutića. Sjeća se da ju je Snježana Tutić nazvala 28.12.1991. godine na njezin rođendan. Tom prilikom je razgovarala i sa Željkom Tutićem, koji joj je rekao da namjeravaju napustiti otok Krk i smjestiti se kod njegovog tetka u Samoboru. Iz razgovora sa Snježanom Tutić saznala je da je Željko Tutić nakon povratka sa Krka otišao u Pakrac.

Dokazni prijedlozi

Braniteljica V.-optuženika je napomenula da je svjedoku Daliboru Vukoviću poslan poziv na krivu adresu. Nakon što je dala točnu adresu svjedoka, predložila je da se isti ponovno pozove i sasluša. Predložila je i da se sasluša Slađana Višić, rođena Štrbac, na okolnost odvođenja njezinih roditelja.

Zastupnica optužbe se protivila pozivanju Slađane Višić, smatrajući da je činjenično stanje dovoljno utvrđeno te navodeći da je svjedokinja u to vrijeme imala 11 godina.

Branitelj VI.-opt. Antuna Ivezića predložio je da se pročitaju iskazi svjedoka Roberta Mateša i Ive Tutić, saslušanih u istrazi.

Rješenje Vijeća

Odbijen je prijedlog za saslušanje svjedokinje Slađane Višić, jer je činjenično stanje u svezi obitelji Štrbac i svega što se događalo utvrđeno iz iskaza saslušanih svjedoka.

Ponovno će se pozvati svjedok Dalibor Vuković.

Pročitat će se iskazi Roberta Mateše i Ive Tutić, kao i iskazi Ane Danojević i Stjepana Kupsjaka.

Slijedeće ročište glavne rasprave zakazano je za dan 04. veljače 2009. godine, sa početkom u 9,00 sati. Pozvat će se svjedoci Snježana i Pero Tutić.

03. veljače 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Utvrđeno je da su raspravi pristupili svi pozvani svjedoci, osim svjedoka Ivana Hale, kojemu nije uručen poziv.

Svjedočenje Dragutina Kralja

Iskazao je da je dana 15. listopada 1991. godine bio oformljen štab obrane Pakraca, u kojemu je bio imenovan načelnikom veze Centra za obavješćivanje. Štab je brojao 10-tak ljudi, među kojima je bio i I.-opt. Damir Kufner. Kufner je bio na dužnosti načelnika za sigurnost te, kao i ostali članovi, nije imao nikakvu zapovjednu odgovornost.

Svjedok ima saznanja o osnivanju voda Vojne policije. Rekao je da se u prvo vrijeme radilo o interventnom vodu sa sjedištem u Lipiku, koji je imao zadaću uskakati u borbe ondje gdje je bilo potrebno, a kasnije je čuo da se kao sjedište spominje i Marino Selo, no misli da su to bile "seoske priče".

Sjeća se da je vojnike tog voda trebalo obučiti te da je tu zadaću dobio Gadafi, koji je imao najviše ratnog iskustva i koji je bio profesionalni vojnik. No nije mu poznato da li je tako i bilo.

Nije mu poznato da li je taj vod sudjelovao u borbama, ali mu je poznato da je Gadafi s tim vodom sudjelovao u osiguranju Centra, koji je u početku imao sjedište u Prekopakri, a nakon pada Lipika u Antunovcu.

Rekao je da je interventni vod uskakao na krizna područja na bojištu, za razliku od voda Vojne policije koji je imao zadaću da vodi brigu o redu na području za koje je bio osnovan. Nije znao reći tko je bio zapovjednik voda Vojne policije, ali mu je poznato da su neki vojnici iz interventnog voda prešli u vod Vojne policije.

Svjedočenje Božidara Lujanca

Sjeća se da je Štab TO općine Pakrac formiran u listopadu 1991. godine. Svjedok je bio raspoređen za načelnika obavještajne službe. Njegov zadatak je bilo provjeravanje, utvrđivanje broja, materijalnih sredstava i pravaca djelovanja neprijatelja.

Poznato mu je da je I.-opt. Damir Kufner bio načelnik za sigurnost. Siguran je da Kufner, osim provjere ljudi na terenu, nije imao zapovjednu moć na vodom.

Rekao je da se prilikom osnivanja štaba ukazala potreba za osnivanjem voda Vojne policije, a odluku o tome donijelo je zapovjedništvo. Sjeća se da je Gadafi osnovao vod, da je vod bio u Gadafijevoj ingerenciji te da je sjedište imao u Marinom Selu.

Rekao je da je moguće da su iste osobe bile u oba voda (interventnom i vodu Vojne policije) te da je interventni vod bio u sastavu civilne policije.

Sjeća se da je krajem studenog ili početkom prosinca bio u Marinom Selu, radi ispitivanja uhićenog neprijateljskog vojnika Nenada Bojića iz Kukuljevića, koji je u Dobrovcu odnosno Pakračkim vinogradima sudjelovao u pokolju nekoliko mještana. Ne sjeća se da li je tom prilikom bio prisutan i I.-opt. Damir Kufner. Izjavio je da su neprijateljski vojnici bili saslušavani na licu mjesta ili u Pakracu u policiji, a potom su u pravilu odvođeni u Bjelovar na daljnja ispitivanja.

Sjeća se verbalnog sukoba između Damira Jiraseka i Damira Kufnera u stacionaru u Pakračkoj Poljani, koji se dogodio krajem studenog ili početkom prosinca, kada je došao Jirasek i vikao na Kufnera da ga je on prijavio za nešto što nije učinio. Tom prilikom je rekao da treba uhititi Kufnera i odvesti ga u zapovjedništvo u Daruvar, na što mu je svjedok skrenuo pažnju da je nadležno zapovjedništvo u Pakracu. No na kraju se sukob smirio.

Svjedočenje Sandre Grubišić

Iskazala je da je u inkriminirano vrijeme radila u Kriznom štabu za Pakrac i Lipik.

Nakon što joj je predložen dio iskaza iz istrage u kojemu je rekla da poznaje I.-opt. Damira Kufnera, da ga je vidjela u Zagrebu, da joj je rekao da je u VP, da ga je vidjela u odori, ali da se ne sjeća da li je imao bijelo remenje i obilježje VP te da se ne sjeća da je obavljao neku drugu funkciju, svjedokinja je odgovorila da nije točno to što je navedeno na zapisniku iz istrage i da joj nije jasno zašto je tako upisano. Napomenula je da sa Kufnerom nije razgovarala o dužnostima koje je on obavljao u to vrijeme.

Izjavila je da poznaje II.-opt. Davora Šimića još iz vremena srednje škole. Sigurna je da ga je vidjela u Zagrebu 14. 11. 1991. godine pri proslavi rođendana jedne osobe.

Prigovor na iskaz svjedokinje

Zastupnica optužbe prigovorila je iskazu svjedokinje, smatrajući ga neistinitim. Navela je da je svjedokinja u istrazi bila pozvana radi potvrde alibija II.-opt. Davora Šimića, a iskazivala je ovo što joj je danas predloženo, na način da joj nitko nije postavljao pitanja u svezi I.-optuženog te da su ispitivanju bili prisutni branitelji optuženika, koji nisu stavili nikakav prigovor na iskaz.

Svjedočenje Zdravka Čatka

U uvodnom izlaganju svjedok je govorio kako se uključio u obranu Pakraca. Isprva je bio u pričuvnom sastavu policije, a potom se uključio u interventni vod, gdje se zadržao do početka prosinca 1991. godine, kada mu je rečeno da se javi u vod VP koji je osnivao Gadafi, na ribnjacima kraj Marinog Sela.

U vod se prijavio nakon Gadafijeve smrti.

Sjeća se da je zapovjednik voda VP bio II.-opt. Šimić, ali nije znao reći do kada je bio zapovjednik. Poznato mu je da je ondje povremeno dolazila kontrola iz zapovjedništva VP iz Bjelovara i da su neke zadaće obavljali i po njihovima zapovjedima.

Po dolasku u Marino Selu zatekao je i dvije žene iz Klise. Sjeća se da se jedna zvala Milka. Izjavio je da na njima nije primjetio nikakve ozljede, da nisu imale status zarobljenika i da se nitko nije ružno ponašao prema njima. Osobno ih je početkom 1992. godine, u vrijeme kada je zapovjednik bio Gojko Brzica, odvezao nazad u Klisu, jer su tada prestala ratna djelovanja.

U Marinom Selu je vidio i dva muškarca. Misli da su oni bili iz Batinjana te da su, kao i dvije navedene žene, bili sklonjeni iz svojih sela zbog ratnih djelovanja te da su vraćeni svojim kućama u isto vrijeme kad i dvije žene.

Sjeća se da je Zdravko Majc bio u interventnom vodu te da je u kritično vrijeme odlazio na Krk na nekoliko dana, ali se ne sjeća da je to činio i V.-opt. Tutić.

Izjavio je da nisu postojale zabrane odlazaka iz jedinica, ali da nije bilo slučajeva da je netko izbivao iz jedinice po mjecec dana.

Rekao je da je V.-opt. Tutić, nakon što je bio u posadi tenka, prešao u interventni vod, no nije siguran da li je Tutića, već početkom prosinca 1992. godine, kada je pristupio VP, zatekao u Marinom Selu.

Nakon toga je V.-opt. Tutić pokušao podsjetiti svjedoka da je ipak išao na Krk smjestiti obitelj, a svjedok je počeo odgovarati: "Čuj, Eki", a na pitanje predsjednika Vijeća zašto ga je nazvao tim nadimkom te da li ga je poznavao pod tim nadimkom, svjedok je odgovorio potvrdno te je rekao da mu je to vjerovatno bio nadimak.

Rekao je da nije točan dio iskaza iz istrage, da on nije rekao da je njegovu braću i njega Damir Kufner uputio u motel na ribnjacima te da poslije on s njima nije imao nikakve veze.

Primjedba na iskaza svjedoka

Braniteljica V.-opt. Tutića stavila je primjedbu na iskaz svjedoka te je navela da svjedok nije govorio istinu kada je rekao da je V.-opt. Željko Tutić u listopadu i studenom bio u istom interventnom vodu u kojem i svjekok. Rekla je da je optuženik ondje samo noćio i to svega 3 ili 4 dana. Napomenula da su ljudi iz jedinice znali odlaziti i na duži vremenski period ili se čak nisu niti vratili.

Prigovorila je na dio iskaza svjedoka u kojemu je rekao da se ne sjeća tko je prvi pristupio u vod VP, jer su se upravo njegova braća i on protivila da opt. Tutić pristupi vodu u prosincu 1991. godine, i to zato što mu je majka bila pravoslavne vjere.

Prigovorila je na nadimak koji je svjedok spominjao u istrazi, a i na raspravi, jer ga svjedok nikada nije nazivao tim nadimkom za vrijeme ratnih djelovanja i događanja u Marinom Selu.

Na upit predsjednika Vijeća svjedok je rekao da misli da nije rekao istražnom sucu da je Željko Tutić bio u listopadu i studenom u istom interventnom vodu te da ne zna točno koliko su dugo on i njegova braća bili u tom vodu.

04. veljače 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Svjedočenje Snježane Tutić

Svjedokinja je izjavila da je 14. kolovoza 1991. godine rodila sina Ivana te da je zajedno sa suprugom, V.-opt. Željkom Tutićem, 23. kolovoza 1991. godine iz Pakraca otišla u Samobor kod tetka i tete. Kako je u toj kući bilo puno ljudi, krajem listopada 1991. otišli su na otok Krk.

Rekla je da se dobro sjeća 15. studenog, kada su joj suprug i šogor donijeli kašicu za sina, da je tada zajedno sa suprugom prvi put hranila dijete te da će se toga sjećati cijelog života.

Sjeća se da je na dan pada Vukovara, 20. studenog, bio njen rođendan te da je suprug Željko bio nervozan, jer su gradovi padali, a on kao hrvatski vojnik nije mogao pomoći.

Sjeća se da je 28. studenog 1991. godine telefonom razgovarala sa kolegicom Gordanom Graovac-Hodak, upravo na njezin rođendan i na dan kada je pao Lipik. Suprug to više nije mogao trpjeti pa su se vratili u Samobor, a slijedeći je dan suprug otišao na bojište.

Rekla je da je njen suprug od 15. rujna do kraja listopada 1991. godine služio u tenkovnoj jedinici zajedno sa Tihomirom Vukovićem, a dolazio je svaki vikend u posjet obitelji. Žalio joj se, rekao joj je da nigdje ne pripada, smetao ga je podsmijeh i nepovjerenje nekih suboraca, jer mu je majka pravoslavne vjere.

Na pitanje kako je zapamtila datume o kojima je govorila, svjedokinja je odgovorila da ih je zapamtila jer se radilo o njezinom rođendanu, padao je Vukovar, o rođendanu njezine prijateljice i padu Lipika te hranjenju djeteta kašicom prvi puta u životu.

Izjavila je da joj suprug u tom periodu nije spominjao optuženike niti je, osim Davora Šimića, ikoga drugoga od optuženika poznavala. Nije čula da itko Željka Tutića zove "Eki", ali je čula da ga zovu "Želja", "Deki", "Đeki".

Tijekom ovog suđenja netko joj je bez razloga razbio žarulju ispred kuće i zbog toga se osjećala nesigurnom. Žao joj je što je njezina obitelj od žrtava postala „neka vrsta agresora“.

Svjedočenje Pere Tutića

Iskazao je da je od 28. listopada 1991. do 10. srpnja 1992. godine kuhao za vojsku u Donjoj Obriježi. Sjeća se da je Željka Tutića vidio za vrijeme rata na rampi u Gaju, kada je prolazio tim putem. Tom su se prilikom samo pozdavali.

Poznaje Miju i Jovu Krajnovića, radi se o poštenim ljudima. Poznato mu je da je Jovo bio bolestan te da je ponekad znao popiti više alkohola.

Svjedočenje Dalibora Vukovića

Sjeća se da je sa svojom obitelji krajem kolovoza 1991. godine došao u Samobor te da je ondje zatekao bratića Željka Tutića sa suprugom i sinom, kao i da je Tutić sa svojom obitelji krajem listopada 1991. godine otišao iz Samobora u Punat na Krku. Željka je vidio krajem studenog, kada se ponovno s obitelji vratio u Samobor, odnosno preselio u mjesto Vrhovčak. Zna da su Željka Tutića svi zvali "Želja".

Svjedočenje Slađana Ljevara

Izjavio je da se u domovinski rat uključio u počecima te da je 1991. godine pretežno bio na punktu u Gaju.

Sjeća se da je IV.-opt. Tomicu Poletta vidio u Gaju, jer je ondje stanovao i zajedno s njim stražario na navedenom punktu. Na tom punktu su bili samo domaći mještani. Sjeća se samo jedne osobe koja nije bila iz Gaja, no ta je osoba brzo pobjegla.

Nije znao reći da li je u Gaju postojalo skladište oduzete robe.

Nije htio opisati svoj ratni put, jer smatra da je to vojna tajna.

Svjedoku je zapovjednik bio Strganac, no nije mu poznato tko je Polettu bio zapovjednik.

Čitanje iskaza svjedoka

Čitanje iskaza svjedokinje Ane Danojević

Izjavila da je u Kipu živjela sa mužem Mijom Danojevićem i njegovim ocem Ilijom. Nije se nalazila u Kipu 15. listopada 1991. godine, kada su njih dvojica odvedeni. Tek nakon godinu dana saznala je da su obojica ubijeni, no ne zna kako su ubijeni. Jednom prilikom joj je jedan čovjek rekao da je njezin suprug umro, ali ne zna tko je taj čovjek.

Na pročitani iskaz stranke nisu imale primjedbe.

Čitanje iskaza svjedoka Stjepana Kupsjaka

Bio je načelnik operative PU bjelovarske.

U studenom 1991. godine dobio je obavijest da se nešto događa u Marinom Selu. Znao je da je tamo jedinica MUP-a Tomislava Merčepa te su mislili da oni prave incidente. Iz PP Daruvar poslana je ekipa na ribnjake. Na informativni razgovor dovedene su dvije osobe, no nije mu poznato tko ih je doveo. Kasnije je čuo da su odvedeni u Bjelovar.

Poznato mu je da je na ribnjacima (Marinom selu) proveden uviđaj, da su pronađeni leševi te da je podnešena kaznena prijava protiv nepoznatog počinitelja.

O događajima u selu Kip su ga izvještavali Barbarić i Ivkanec. Pretpostavlja da su izvještaji o tome slani u Zagreb.

U listopadu, studenom i prosincu 1991. god. PU bjelovarska je imala pod nadležnosti Daruvar, Pakrac, Đurđevac, Viroviticu i dr. gradove.

Poznato mu je da je u Pakracu bilo problema sa kadrom i sa postavljanjem zapovjednika.

Misli da je VP osnovana krajem 1991. godine.

Nije mu poznato tko je sudjelovao u odvođenju civila iz sela Kip u ribnjake.

Rekao je da je komunikacija u to vrijeme bila otežana te da su telefoni bili u prekidu.

Na pročitani iskaz stranke nisu imale primjedbe.

Čitanje iskaza svjedoka Ive Tutića

Svjedok je izjavio da se u obranu uključio 19. kolovoza 1991. godine u Dobrovcu. Dana 14. prosinca 1991. godine na poziv "Gafija" javio se u interventni vod. Tada ga je u Marinom Selu primio Šimić. Sjeća se da je kasnije kao pripadnik VP bio u Međuriću. Za događaj u Marinom Selu je čuo poslije rata. Ne poznaje II.-opt. Pavla Vancaša, dok I.-okr. Damira Kufnera poznaje od prije rata, ali ne zna ništa vezano za VP. IV.-okr. Tomicu Poletta poznaje, a VI.-okr. Antun Ivezić bio je sa njim na punktu u Međuriću. Tada im je nadređeni bio Zdravko Čatak.

U Marinom Selu je viđao Šimića, Jiraseka i Poletta. Nije mu poznato da su tamo odvođeni civili. Rekao je da je između Merčepove jedinice i njih bilo problema.

Na pročitani iskaz stranke nisu imale primjedbe.

Čitanje iskaza svjedoka Roberta Mateša

Izjavio je da je bio pripadnik "Tigrova". Sjeća se da je u Međuriću na punktu sreo VI.-okr. Antuna Ivezića. Poznato mu je da je Marinom Selu bilo sjedište Vojne policije, jer ga je 20. prosinca 1991. god. primio Gojko Brzica, te da je tada zadužio odoru i pušku. Ništa mu nije poznato o događajima u

Marinom Selu u studenom 1991. godine niti je o tome išta čuo. Dok je bio u VP nije čuo za I.-okr. Kufnera. Poznato mu je da je zapovjednik VP bio II.-okr. Šimić, da je "Dida" bio u Badljevini i da je VI.-okr. Ivezic uvijek bio mršav.

Na pročitani iskaz stranke nisu imale primjedbe.

Dokazni prijedlozi

Braniteljica V.-opt. Željka Tutića predložila je da se pozove i sasluša Ivo Tutić, čiji je iskaz pročitani, na okolnosti evidencije i spiska pripadnika Vojne policije i prenošanja zapovijedi iz baze na punkt.

Zastupnica optužbe nije se protivila prijedlogu.

Rješenje Vijeća

Vijeće je prihvatilo prijedloge obrane te će se saslušati svjedoci Ivan Hala i Ivo Tutić, a biti će pročitani iskazi svjedoka Mare Bude, Vene Posepal, Ante Brkljačića i Petra Baschijera.

10. veljače 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Odvjetnik Željko Damjanac priložio je u spis zamjeničku punomoć za odvjetnika Domagoja Miličevića.

Svjedočenje Ive Tutića

Poznaje V.-opt. Željka Tutića još od prije rata. U to vrijeme optuženik je bio mršaviji, a imao je kratku kosu, kao što ima i sada. Ne sjeća se da je optuženi Tutić imao nadimak, a on (svjedok) ga je oslovljavao imenom. Sjeća se da ga je krajem listopada 1991. godine jednom prilikom sreo u Kutini, kada mu je Željko Tutić rekao da mora svoju obitelj iz Samobora odvesti na otok Krk.

O osnivanju voda Vojne policije rekao mu je „Gadafi“, koji mu je savjetovao je da se ondje javi. Kada se sredinom prosinca vratio iz posjeta obitelji u Njemačkoj, otišao je u Poljanu, a poslije toga u Marino Selo, gdje ga je primio II.-opt. Davor Šimić. Kada je u prosincu došao u vojnu policiju, sreo je Željka Tutića u Gaju. Ondje su bili zajedno na punktu.

Spomenuo je da su imali problema sa „Merčepovim“ snagama, koji im nisu dozvoljavali kontroliranje MUP-ovih kamiona.

Svjedočenje Ivana Hale

Svjedok je izjavio da se u obranu uključio početkom 1992. godine, a da je do tada bio u selu Kip. Poznaje Jovu Krajnovića i s njim je u dobrim odnosima.

Nakon što mu je branitelj pročitao dio iskaza Jove Krajnovića, koji je rekao da je hrvatskim vojnicima Ivan Hala davao popise srpskog stanovništva i obavještavao ih o svemu što se događa u selu, svjedok je odgovorio da on to nije činio, a da je i sam čuo preko poznanika da je o tome bilo riječi na radio stanici Banja Luka tijekom 1992. godine.

Sjeća se da je jednoga dana negdje u studenom, u ranim jutarnjim satima vidio neke vojnike u selu, koji su na glavama imali maskirne kape, i koji su od njega tražili dokumente. Taj je dan s prijateljem otišao u Zagreb, a kada vratio saznao je da su neki mještani srpske nacionalnosti odvedeni, gotovo svi Popovići, Gojkovići, neki Krajnovići.

Poslije su im se stariji ljudi srpske nacionalnosti žalili što su dozvolili odvođenja i što u vezi toga ništa nije poduzeto.

Čitanje iskaza

Uz suglasnost stranaka pročitani su iskazi svjedoka iz istrage.

Čitanje iskaza svjedoka Ante Brkljačića

Svjedok je bio raspoređen kao vozač g. Špelića na relaciji Pakrac-Bjelovar.

Rekao je da je povjerenik Vlade bio Vladimir Delač, koji je i donio rješenje o imenovanju Štaba teritorijalne obrane pakrac.

Izjavio je da mu je poznato da je jedinicu za posebne namjene trebao osnovati „Gadafi“, no da je on poginuo.

Nije mu poznato tko je oformio vod vojne policije na ribnjacima.

I.-opt. Damira Kufnera poznaje, poznato mu je da je bio načelnik za sigurnost.

II.-optuženika je viđao u studenom u Štabu, poznato mu je da je spavao u Obriježi.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedoka Petra Baschijera

Rekao je da je na prijedlog prvoopt. Damira Kufnera imenovan članom Štaba teritorijalne obrane Pakrac, i to načelnikom za atomsko-biološko-kemijsku obranu.

Viđao je Vojnu policiju na punktovima, bili su na raskrižjima cesta, ali nije znao gdje je vojnim policajcima bila baza, niti tko im je zapovjednik.

I.-opt. Kufner mu nikada nije zapovijedio, no poznato mu je da je bio zadužen za sigurnost.

II.-opt. Šimića poznaje, poznato mu je da je sudjelovao u obrani Pakraca.

Nije čuo za događaje u Marinom Selu.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedokinje Mare Bude

Izjavila je da joj nije poznato što se događalo u Marinom Selu.

U studenom 1991. godine živjela je u izvanbračnoj zajednici sa Tomicom Poletto. Sjeća se da je on krajem listopada smjestio svoju obitelj iz Dobrovca u Gaju. Sjeća se da je bio na punktovima i da nije duže izbivao. Poznato joj je da je u rujnu doživio psihički slom i da je bio u Popovači te da ga je otac zlostavaljao.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedoka Vene Posepala

Izjavio je da je IV.-opt. Tomicu Poletta upoznao u studenom 1991. godine, kada je tražio kuću za roditelje u Gaju. Poznato mu je da je bio na punktu u Gaju, ali mu nije poznato kojoj je jedinici pripadao.

On (svjedok) je bio pripadnik 76. bataljuna i stražario je na punktovima u Gaju. Poznato mu je da je ondje bilo skladište oduzetih stvari.

Ostale okrivljenike ne poznaje.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza oštećenika Mije Krajnovića (izvanraspravno saslušan na ročištu održanom 08. prosinca 2008. godine na Županijskom sudu u Osijeku putem video linka, a nalazio se na Okružnom sudu u Beogradu)

Svjedok je izjavio da je živio u Kipu, u kojem je bilo 114 kuća, od čega je 13 kuća bilo osoba češke nacionalnosti.

Rekao je da su se u početku počeli naoružavati Česi, a zatim i neke osobe srpske nacionalnosti. No rekao je i da u selu nije ispaljen niti jedan metak.

Rekao je da su kuće u selu minirane, nakon što je dio srpskog stanovništva odveden iz sela, a dio pobjegao.

Nakon što su mu 15. studenog 1991. godine vojnici upali u kuću, odmah su ga počeli tući. Njegovog su sina tukli na dvorištu. Potom su njih dvojicu odveli do raskrižja u selu gdje su im vezali oči i ruke te ih ukrcali u kamion.

Da su dovedeni u Marino Selo saznao je od drugih zatvorenika koji su se ondje već nalazili. Odvedeni su u podrumsku prostoriju hotela. Ondje je zatekao Jovu Žestića, Radeta Gojkovića, nekog Cicvaru iz Pakraca, Savu Bosanca iz Lipika, nekog Živka ili Slobodana.

Boravili su u podrumu u kojemu je bilo oko 50 do 60 cm vode, a svi oni su stajali na nekom povišenom mjestu. Nisu se prali niti brijali. Već prvi dan je dobio batina. Svi su svakodnevno tučeni, najčešće noću. Tukli su ih Ante Andrijato iz Kusionja, koji je govorio da je Ante Pavelić i da mu je otac bio ustaša, kojeg svjedok poznaje, jer je radio sa njegovim bratom. Tukao ih je „Kec“ Vlado, za kojeg je čuo da je iz Pakraca, Poletto iz Lipika, kojemu ne zna ime, neki Gojko Boro nadimkom „Eki“ te dvojica Zagrepčana koji su došli nakon 2-3 dana. Osim navedenih, ondje se nalazilo još hrvatskih vojnika, no oni ih nisu tukli.

Svjedok je rekao da je „Eki“ bio starosti oko 22-23 godine, nizak, krupniji i da je nosio pletenu kapu sa šahovnicom, no da se ne može sjetiti kakva mu je bila boja kose. Sjeća se da je bio opasan.

Izjavio je sa ostaje kod iskaza kojeg je dao haškim istražiteljima.

Ime Bore Gojka je pisalo na vratima jedne sobe, a sjeća se i da je pisalo i Kec Vlado „smrt“. Ta je imena pročitao kada je nosio drva u sobe u kojima su navedena dvojica spalivali.

Sjeća se da je kovača Danojevića, dok je sjedio na stolici, „Eki“ udario metalnom cijevi po vratu, te da je Danojević i umro na toj stolici.

Nikoli Ivanoviću let lampom su palili dlake na grudima.

Izjavio je da je zatočenicima uši rezao Ante Andrijato, potom je opisivao kako je morao pojesti uho Save Bosanca. Poznato mu je i da je Savo Bosanac ubijen, jer ga je on osobno sahranio.

Rekao je i da je Pero Novković morao pojesti oba svoja uha. Sjeća se da je i Nikoli Krajnoviću odrezano uho, a misli i Milanu Popoviću.

Rekao je da su njegovog sina Jovu Krajnovića tukli Ante i dvojica Zagrepčanin te da ga je Poletto zlostavljao induktorom priključenim na struju. Sjeća se i da su njega i sina tukla dvojica Zagrepčana u podrumu.

Sjeća se da je u blizini hotela sahranio Milana Popovića, Savu i Peru Novkovića.

Sjeća se da je jednu večer izvedeno 7 civila (Nikola Gojković, Mijo Gojković, Filip i Jovo Popović iz Kipa te Jovo Žestić, Slobodan i Cicvara iz Pakraca). 10-ak minuta nakon njihovog odvođenja čuli su rafalnu paljbu. Iako nije vidio, pretpostavlja da su navedene osobe tada ubijene.

Sjeća se da su po Branka Bunčića i Jovu Popovića Teinog došli „Eki“ i još jedna osoba. Rekli su im da ih odvede u Kutinu u Dom zdravlja, no nakon toga svjedok ih više nikada nije vidio.

Rekao je da su se ondje nalazile i dvije žene, Milka Bunčić i Jeka Žestić iz Pakračke Klise. Poznato mu je da njih nitko nije tukao, no da su one bili očevici događaja.

Zna da je u Marinom Selu ubijeno 19 civila, od kojih su 14 bili mještani Kipa.

Onoga dana kada su oslobođeni, njega, njegovog sina i Branka Stankovića su probudili, ugurali ih u kamion i uz pratnju Poletta i još jedne osobe odvezli u Daruvar u SUP, dok su Nikola Ivanović i dvije žene ostale.

Nije mu poznato tko je bio zapovjednik u Marinom Selu.

Njemu su u Marinom Selu slomljena rebra, uho mu je zasječeno, udaran je po glavi. 55%-tni je invalid. Njegovom je sinu slomljena vilica, polomljeni su mu zubi i 80%-tni je invalid.

Svjedok je rekao da zadržava pravo da u posebnom parničnom postupku ostvaruje imovinskopravni zahtjev.

Dokazni prijedlozi

Obrana se suglasila sa prijedlogom zastupnice optužbe za čitanjem iskaza svjedoka Mije Krajnovića, danog u istrazi dana 02. srpnja 2008. godine putem video-linka.

Čitanje iskaza oštećenika Mije Krajnovića danog u istrazi dana 02. srpnja 2008.godine.

Svjedok je iskazivao identično iskazu koji je dao haškim istražiteljima 1996. godine te iskazu od 08. prosinca 2008. godine.

Opisao je okolnosti pod kojima je zajedno sa sinom Jovom i sumještanima odveden u Marino Selo, te što se konkretno ondje događalo. Opisivao je što se događalo pojedinim mještanima sela Kipa i Klise, mučenja istih od strane Andrijata, „Keca“, Bore Gojka“ i Poletta. Rekao je da se ne sjeća osobe po nadimku „Eki“. Detaljno je opisivao rezanja ušiju, priključivanja na struju, sahranjivanje civila te što se konkretno njemu i sinu događalo.

Izvršen je **uvid** u:

- posebno izvješće PU, PP Garešnica, broj D-29/91 od 13. prosinca 1991. godine,
- obdukcijski nalaz mrtvog tijela NN muškarca od 18. studenog 1991. godine, koji se odnosi na mrtvo tijelo Mije Danojevića,
- fotodokumentaciju mjesta događanja,
- zapisnik o uvidaju Okružnog suda u Bjelovaru, broj Kir-I-517/91 od 06. prosinca 1991. godine,
- zapisnik Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku Zagreb i priloženu fotodokumentaciju,
- nalaze DNK analize 6 pronađenih mrtvih osoba koje su daktiloskopirane i za koje je utvrđeno da su oštećenici,
- prijave o nestalim osobama iz Kipa i fotodokumentaciju,
- dopis Ministarstva obrane – Uprave Vojne policije, klasa: POV-215-02/03-01/100 od 06. svibnja 2003. godine, u kojem je navedeno da je vod Vojne policije formiran pri 69. bataljunu. Branitelj II.-opt. stavio je **primjedb**, te je rekao da je taj vod formiran u prosincu pri operativnoj zoni Bjelovar. U prilog dopisa dostavljen je i spisak 1. voda 2. čete 69. bojne vojne policije Pakrac na kojemu se nalaze imena 35 osoba.
Zastupnica optužbe nije se protivila prigovoru jer iz toga proizlazi da je taj vod formiran u mjesecu prosincu pod zapovjedništvom Davora Šimića.

11. veljače 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Utvrđeno je da je kao branitelj II.-opt. Davora Šimića pristupio odvjetnik Zdravko Dumančić, a kao braniteljica V.-opt. Željka Tutića odvjetnica Jelena Stipaničev. Odvjetnik Domagoj Miličević, branitelj VI.-opt. predao je u spis zamjensku punomoć za branitelja I.-opt. i branitelja III.-optuženika.

Izvršen je **uvid** u:

- službenu bilješku PU Bjelovar broj 511-18-12/4-42039/91,
  - dopis vojne policije Pakrac, Služba sigurnosti od 24. 11. 1991. godine,
  - dokument pod naslovom „Štab obrane općine Pakrac od 25.11.1991. godine, broj 08/91,
  - rješenje o imenovanju štaba TO Pakrac, klasa: 22-05/91-172/1,
  - zapisnik o prepoznavanju Županijskog suda u Požegi broj Kio-22/07-319,
  - dokumentaciju i podatke radne karte za pričuvni sastav koje je izdala Operativna zona Bjelovar, postrojba 69. bataljuna vojne pošte,
  - izvješće o formiranju samostalnog bataljuna Pakrac,
  - izvješće o radu povjerenika Vlade RH za općinu Pakrac,
  - dokument zapovjedništva Operativne zone Bjelovar, operativni broj 340, od 20. listopada 1991. godine,
  - dokumentaciju o ratnom putu za I.-opt. Damira Kufnera,
  - dokumentaciju o ratnom putu za II.-opt. Davora Šimića.
- Na listu spisa nalazi se fotokopija vojne knjižice Davora Šimića iz koje je vidljivo da je 30.09.1991.g. bio vojnik u Pakracu, vojne pošte 3026, do 30.11.1991.g., dok je od 01.12.1991. do 01.02.1992.g. bio zapovjednik voda.
- Branitelj II.-optuženog i sam II.-optuženik su pojasnili da je u taj dio vojne knjižice unesena osposobljenost Davora Šimića za obavljanje zadataka određene specijalnosti, a ne da je vršio tu dužnost.
- dokumentaciju povjerenika Vlade RH za Općinu Pakrac „zapisnik za doznaku sredstva za isplate naknade gardistima“.

Čitanje iskaza

Čitanje iskaza svjedoka Dubravka Klaića

Dana 04. listopada 1991. godine uključio se u obranu Lipika. Na prijedlog Milana Grgića uključio se u vod Vojne policije. Po dolasku u Marino Selo vidio je 15-ak vojnika te četvero civila (dvojicu muškarca i dvije žene). Nije smatrao da su civili bili zarobljeni, jer su imali svoje sobe u kojima su boravili.

Krajem studenom ili početkom prosinca ondje je susreo Brzicu, Tutića, Poletta, Didu, za kojeg zna da je bio „slobodan strijelac“, i Ivezića, no nije siguran da li je vidio Šimića, za kojeg zna da je bio „ništa“, da je bio ravnopravan ostalima i da nije zapovijedao.

Kufnera je dva puta vidio u motelu, no nije mu poznato što je Kufner ondje radio. Izjavio je da su neki Kufnera smatrali nadređenim, no da mu nije poznato da li je Kufner izdavao zapovjedi.

Rekao je i da je stražario na punktovima u Međuriću, Gaju i drugim mjestima, no da nije vidio niti čuo za ubojstva civila u Marinom Selu.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedoka Gorana Dašeka

Bio je u sastavu 76. bataljuna. Dana 11. studenog 1991. godine bio je na punktovima u Donjoj Obriježi i Klisi. Početkom prosinca Franjo Hađim ga je obavijestio da se traže vojni policajci. Otišao je u Marino Selo, gdje ga je u motelu primio Davor Šimić. Ondje je proveo dva dana, a nakon toga je otišao na punkt u Međurić. Ne zna što se ranije dešavalo u Marinom Selu, gdje je vidio dvojicu staraca i jednu stariju ženu, s kojima nije razgovarao, no poznato mu je da su bili srpske nacionalnosti i da su ondje bili slobodni.

Nije čuo da su „Dida“, Tutić, Ivezić i Poletto bili pripdanici voda VP. Čuo je da je Kufner bio zapovjednik prije nego što je došao u Marino Selo. Nije mu poznato koji je bio službeni naziv voda, oni su ga zvali vod Vojne policije.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedoka Tihomira Brkića

Bio je član Štaba za obranu Pakraca. Poznato mu je da je zapovjednik VP bio Gojko Brzica, a nakon oslobađanja Lipika, krajem prosinca, viđao je vojne policajce. Tada nije poznavao Davora Šimića. Nije mu poznato ništa o događajima u Marinom Selu, o tome je saznao iz novina.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedoka Vitomira Kovačevića

Rekao je da je bio načelnik u sanitetu za obranu Pakraca, a da je Kufner bio načelnik za sigurnost. Šimića tada nije poznavao. Nema saznanja o vodu VP stacioniranom u Marinom Selu.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedoka Antuna Černušeka

Rekao je da je u Kipu živjelo stanovništvo pretežito srpske nacionalnosti. Izjavio je da se u rujnu većina Srba naoružavala, pa se tako sjeća da je Peru Popovića vidio naoružanog te da je pronađeno nekoliko kutija streljiva koje je odneseno u Bjelovar.

Krajem listopada ili početkom studenog 1991. godine čuo je da su odvedeni neki mještani. Čuo je da je Dušan Popović ubijen prilikom bijega.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedokinje Drage Marjanović

Poznaje Davora Šimića. Sigurna je da se on 22. studenog 1991. godine nalazio kod nje u Zagrebu.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedokinje Lolite Komljenović

Izjavila je da je u rujnu 1991. godine, nakon što je napustila Lipik, otišla je u Zagreb, gdje je raspoređena u krizni Štab obrane grada Pakraca, čije je sjedište bilo na „Velesajmu“. Viđala je Šimića u Zagrebu, dolazio je u civilnoj odjeći. Sigurna je da je dolazio prije i poslije pada Vukovara, no on joj tada nije govorio da li je bio u ZNG-u ili VP. Kufnera je viđala na „Velesajmu“, no nije joj poznato u kojem je svojstvu i zašto dolazio.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Čitanje iskaza svjedokinje Zdenke Štrbac

Živjela je u Klisi. Sjeća se da je početkom prosinca 1991. god. u njeno dvorište ušao Darko Jurčak. U kući se nalazila njezina obitelj i obitelj Maksimović. Jurčak im je rekao da pođu s njim. Svjedokinja je izjavila da ju je bilo strah. Sa suprugom i sinom krenula je prema raskrižju, gdje su ih utjerali u

automobil. Odvedeni su na ribnjake u Marino Selo. Ondje su ih ispitivali. Pri tome su se svi korektno ponašali. Suprug joj je rekao da je prepoznao Željka Tutića. Nakon toga su odvedeni u Pakračku Poljanu, gdje su bili do 15. kolovoza 1992. godine. Nije joj poznato da li je netko drugi odveden iz Klise.

Na pročitani iskaz nije bilo primjedbi.

Dokazni prijedlozi

Zastupnica optužbe predložila je vršenje uvida u skicu lokacije grobova 7 identificiranih leševa stanovnika Kipa i Klise, čitanje iskaza Mije Krajnovića, danog 18. prosinca 1991. godine udruzi „Srpski sabor“ – informacioni centar – nevladinom i nepolitičkom udruženju nezavisnih znanstvenika, pisaca i drugih intelektualaca iz Beograda, čitanje iskaza Jove Krajnovića, danog 15. travnja 1992. godine, i Milke Bunčić, danog 14. siječnja 1993. godine.

Izjavila je da optužba smatra da su navedeni iskazi dio ukupnog iskazivanja navedenih svjedoka – oštećenika, koji govore o vjerodostojnosti onoga što su rekli pred sudom u Beogradu i Nišu u istražnom postupku te pred haškim istražiteljima tijekom 1996. godine.

Branitelji optuženika se nisu protivili uvidu u skicu lokacije grobova, ali su se protivili čitanju iskaza koji su svjedoci dali nevladinim udrugama, sumnjajući u porijeklo iskaza, neutralnost i objektivnost. Naveli su i da dokumenti nisu potpisani i da time nisu vjerodostojni te su zatražili izdvajanje tih iskaza iz spisa kao nezakonitih dokaza.

Rješenje Vijeća

Vijeće je prihvatilo prijedlog zastupnice optužbe te je izvršilo uvid u skicu lokacije 7 identificiranih leševa stanovnika Kipa i Klise.

Odbijen je prijedlog optužbe da se pročitaju iskazi oštećenika, koje su dali nevladinoj udruzi, kao nepotreban i nevažan, jer su oštećenici saslušani neposredno na sudu u istrazi i na ročištu za glavnu raspravu, te se čitanjem ne bi utvrdile nove činjenice i okolnosti. S obzirom da Vijeće smatra da se u konkretnom slučaju ne radi o nezakonitim dokazima, nije ih izdvojilo iz spisa.

12. veljače 2009. godine – nastavak dokaznog postupka – izvanraspravno saslušanje

Utvrđeno je da su pristupili svi pozvani, osim punomoćnika oštećenika.

S obzirom da svjedokinja ima prebivalište u drugoj državi, primjenom odredbi o pružanju međunarodne pravne pomoći Republici Srbiji upućena je zamolnica za saslušanje svjedokinje putem videolinka.

Sukladno čl. 9 II Dopunskog protokola uz Europsku konvenciju o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima Republika Srbija se odazvala zamolnici Županijskog suda u Požezi za pružanje međunarodne pravne pomoći te je svjedokinja pristupila u Okružni sud u Beogradu.

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda iz Požege te stranke postupka nalazili su u raspravnoj dvorani Županijskog suda u Osijeku.

Sukladno odredbi čl. 9. st. 5. citiranog II Dopunskog protokola, u sudnici Okružnog suda u Beogradu tijekom ispitivanja svjedokinje bio je nazočan sudac toga suda Dragan Plazinić.

Zapisnik s iskazom svjedoka bit će pročitani na ročištu za glavnu raspravu.

Saslušanj su kao stručna javnost nazočile promatračice Centra za mir, nenasilje i ljudska prava-Osijek i OSCE-a.

17. veljače 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjštava: Veselinka Kastratović iz Centra za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek

U nastavku dokaznog postupka pročitan je iskaz svjedokinje Milke Bunčić, dan putem videolinka, dana 12. veljače 2009. godine.

Čitanje iskaza oštećenice Milke Bunčić

Iskazala je da je u Marino Selo dovezena prisilno i da je tamo cijelo vrijeme bila prisilno. Prvo je rekla da su je u prosincu, a potom se ispravila i rekla u studenom 1991. godine, uhitili u njezinu selu, a potom su je dvojica automobilom odvezli u Marino Selo, gdje je bila do 30. ožujka 1992. godine. U automobilu je bila sama. Po dolasku u Marino Selo vidjela je više muških osoba, od kojih je neke prepoznala, svoje susjede. Vidjela je Radeta Gojkovića, Slobodana Kukića, Savu, čije prezime ne zna, Jovu Žestića, Josipa Cicvaru. Ne sjeća se je li netko bio iz Batinjana. Od ljudi iz drugih mjesta bio je Mijo iz Kipa, te drugi ljudi, no, ne sjeća se koliko ih je ukupno bilo. Svi su bili smješteni u istoj prostoriji u podrumu.

Nadalje, svjedokinja je rekla da nju nisu tukli, no da su muškarci bili tučeni, ali ne pred njom, nego su ih odvodili u drugu prostoriju. Nije se odmah sjetila kovača iz Kipa, no, nakon što ju je Zamjenica ŽDO iz Požege “podsjetila da je rekla haškim istražiteljima za njega da je on umro na stolici, svjedokinja iskazuje da se sjeća, da je to tako bilo”³. Svjedokinja je rekla da je Danojević, kovač iz Kipa, sjedio na stolici, da je došao jedan policajac i rekao mu da ustane, no da Danojević nije ustao. Svjedokinja je vidjela da je Danojeviću curila krv iz usta te je ostalima rekla da je mrtav.

Zna da su odvezeni Cicvara i Slobodan Kukić, ljudi iz njezina sela. Ne zna kamo su odvezeni, zna da se nisu vratili.

Rekla je da su Jovu i Miju izvodili iz podruma u druge prostorije, nije vidjela kako su ih mučili, ne zna što su im tamo radili. Rekla je da su im jednom rekli da se moraju okupati, tada su se prali hladnom vodom, pred hotelom. Jovu Žestića su natjerali pod hladnu vodu, nakon čega su “rekli da je Jovo umro, a ne zna što su mu sve radili i zašto je umro”⁴. Svjedokinja ne zna tko je naredio da se peru hladnom vodom. Osim Mije i Jove, iz Kipa je upoznala samo Branka.

Poznao joj je ime Nikola Krajnović, no, ne sjeća se što se sa njim dogodilo. Ne sjeća se niti imena Savo Gojković, Pero Novković. Zna samo ljude iz svoga sela. Ne zna je li u prosincu 1991. godine sa njom bio Nikola Ivanović, ne zna što se njemu dogodilo u studenome 1991. godine. “Na konstataciju da je haškim istražiteljima rekla da je Pero Novković imao dlake po tijelu koje su mu palili, iskazuje da se sjeća da su mu dali neku mast da se maže po tome, ali ne zna tko ga je palio, ona i baba su mu to pomagale mazati”⁵.

Vezano za nadimke vojnika koji su bili nazočni u Marinom Selu, svjedokinja je rekla “da zna da je bio neki kojeg su zvali “Eki”, a na pitanje kako je izgledao, rekla je da je bio nizak, plav, iz Kusionja, a majka mu je bila Srpkinja. Na pitanje kako je to saznala, odgovorila je da je Jovo iz sela odakle je

³ Zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitan na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 3, odjeljak 2, redak 16 i redak 17

⁴ Zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitan na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 3, odjeljak 2, redak 25 i redak 26

⁵ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitan na ročištu za glavnu raspravu dana 17. velječe 2009. godine, str. 3, odjeljak 2, redak 36, redak 37 i redak 38

njegova majka. Na pitanje je li razgovarao s njim, iskazala je, da je razgovarao, a on nije poštovao ni svoju mater, a kamoli Srbe”⁶. Ne sjeća se nadimaka drugih vojnika, jer su se oni stalno mijenjali, jedni su dolazili, drugi odlazili, imali su različite nadimke. Sjeća se “da je bio neki Poletto, a na pitanje kako je izgledao iskazala je da je bio višnji, mlad, plav, a na pitanje da li se sjeća od kuda je bio, svjedokinja je rekla da misli iz Dobrovca”⁷.

Od Jove i Mije je čula što su radili ljudima u podrumu, ona osobno ne zna, nije vidjela, o tome mogu govoriti Mijo i Jovo, “jer su njih odvodili u drugu sobu i ne zna što su im tamo radili”⁸. Svjedokinja se sjeća još jednog mladog dečka, koga su zvali Macura, drugih se ne sjeća.

Kad je dovezena u Marino Selo spavala je u podrumu. U podrumu je bilo vode. Nakon odlaska Mije i Jove njih četvero je premješteno gore u sobe. Sa njom su bili jedna žena i dva muškarca, svi su spavali u jednoj sobi. Morala je čistiti trpezariju, ponekad i sobe u hotelu. Ona je pretežno bila izvan hotela, ložili su vatru da ugriju noge, dobili su jesti i navečer su odlazili spavati. Dobivali su istu hranu koju su jeli i vojnici. Uz vatru, pored njih su bili i vojnici, sa strane, grijali su se. Kad su otišli Mijo i Jovo bilo je drugačije, “samo što nisu bili slobodni, nisu ih tukli, gnjavili, davali su im jesti”⁹.

Svjedokinja je rekla da se u jednom trenutku uplašila i pobjegla, ali su je ponovo vratili u Marino Selo. Neki su je htjeli tući, utjerali su je u podrum. Jedan Zagorac ju je ispitivao što je radila, gdje je bila. Zagorac ju je pendrekom udario dva puta po leđima. Ne sjeća se imena toga Zagorca.

Rekla je da su Nikola Ivanović i Nikola Grujić bili sa njom. Zna da su tukli Nikolu Ivanovića, a za Nikolu Grujića se ne sjeća. Od njih je čula da su ih u veljači i ožujku 1992. godine tjerali da se međusobno tuku, no ne sjeća se tko ih je na to tjerao.

Svjedokinja je rekla da je od Mije i Jove čula da su sahranili leševe koje je izbacila voda. Ne zna koliko je ljudi zakopano, zna da je zakopan jedan njezin susjed, ali ne zna gdje.

Sjeća se jednog čovjeka koji se objesio kad je vidio da nema spasa, bilo je to negdje pred pravoslavni Božić. “Sjeća se da je on išao zaklati pečenku za Božić kad su ga uhvatili. Ona nije vidjela kako visi nego je čula. Kazivao im je čovjek koji je nosio hranu, a koji je bio Srbin i zvao se Živko”¹⁰.

Svjedokinja je rekla da se ne sjeća tko je u Marinom Selu bio zapovjednik, nisu nikoga ispitivali, šutjeli su kako ih nitko ne bi dirao. Kad je odvezena u svoje selo i oslobođena “došli su neki Zagorci, ne zna je li bio Gojko, ne zna, zvali su ga Brzica, ali ne zna”¹¹. Ne zna tko je prije Gojka Brzice bio zapovjednik. Svjedokinja je rekla da je baka, koja je bila sa njom, bila bolesna u siječnju 1992. godine i da je dobila lijekove, ali ne zna tko joj je dao lijek.

Rekla je da joj je Mijo govorio nešto za svoje uho, “govorio je da su mu rezali, nešto je govorio o tome. Nešto je pričao da je jeo neko uho, ali ne zna je li svoje ili neko drugo. Na pitanje da li se sjeća tko je rezao uši i što je Mijo govorio tko mu je to radio, odgovorila je da se ne sjeća toga, ne zna. Na pitanje je li Jovo pričao što se njemu dešavalo, iskazuje da je pričao da su ga tukli, kako mu je bilo kad su ga izvodili u podrum, što su mu radili, da su nekog solili, misli toga Slobodana njenog komšiju. Ona ne zna nego su pričali Jovo i Mijo, a pred njom to nisu radili”¹². Rekla je da Jovo i Mijo nisu rekli tko im je to radio, samo su rekli da ih boli.

Kad je puštena odveo ju je vojnik kojega su zvali Bijeli i jedan Zagorac. Njih dvojica su “zaprijetili onima u selu da im ne smije pasti dlaka s glave, a u selu su bili Hrvati”¹³. Dok je bila u Klisi, posjetile su je Nada Žestić i njezina kćerka, pitale su je za Jovu Žestića. Nakon što je svjedokinja otišla u Srbiju

⁶ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 3, odjeljak 2, redak 37, redak 38, redak 39, redak 40 i redak 41

⁷ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 4, odjeljak 1, redak 7 i redak 8

⁸ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 4, odjeljak 1, redak 9 i redak 10

⁹ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 4, odjeljak 1, redak 30 i redak 31

¹⁰ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 4, odjeljak 1, redak 32, redak 33 i redak 34

¹¹ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 4, odjeljak 1, redak 38 i redak 39

¹² zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 4, odjeljak 1, redak 44, redak 45, redak 46, redak 47 i redak 48 i str. 5, odjeljak 1, redak 1 i redak 2

¹³ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 5, odjeljak 1, redak 7 i redak 8

o događajima u Marinom Selu nije pričala nikome, izbjegavala je to. Sjeća se da je razgovarala sa haškim istražiteljima. Nekoliko puta, na pitanje je li istinito to što je govorila pred haškim istražiteljima, svjedokinja je rekla da je to istina.

Na pitanje da li se boji, svjedokinja je rekla da se boji za svoju djecu, ne za sebe.

“Na pitanje Predsjednika vijeća da li se bojala prilikom davanja ovog iskaza svjedokinja je iskazala da se bojala i da je svašta doživjela tamo i ne želi o tome pričati”¹⁴.

Na pitanje poznaje li opt. Davora Šimića svjedokinja je rekla “da je možda tamo bio ali ona ne zna kako se zove, možda ga je vidjela, ali se sada ne sjeća.

Na pitanje je li se promijenio odnos prema njima koji su ostali kada su prešli gore u sobe, iskazuje da kada je prošao njihov Božić da se puno promijenilo prema njima četvorima”¹⁵.

Nakon što je pročitana zapisnik s iskazom svjedokinje Milke Bunčić, **Predsjednik Vijeća** izvijestio je nazočne stranke da je svjedokinja primila prijeteće pismo, na koje je ukazao sudac Okružnog suda, Vijeća za ratne zločine, iz Beograda, i koje je prosljedio faxom Županijskom sudu u Požegi. Predsjednik vijeća pročitao je sadržaj toga pisma, potpisanog od “koljači s Bučja”. Pismo je svjedokinji stiglo 27. svibnja 2008. godine iz Gradiške (Republika Srpska). Napisano je slovima izrezanim iz novina i nalijepljenim na papir. U pismu se traži da porekne sve što je rekla haškim istražiteljima, “inače će joj nastradati cijela obitelj, sve do 10. koljena”¹⁶.

Branitelj opt. Davora Šimića izjavio je da u zapisnik od 12. veljače 2009. godine nije unesen dio iskaza Milke Bunčić kad je ona na pitanje Zamjenice ŽDO iz Požege zašto je bila u Marinom Selu iskazala da nije imala kamo otići. Nadalje, da je rekla da se po odlasku Mije i Jove Krajnović situacija promijenila na bolje, na što je Predsjednik vijeća kazao da je taj dio njezina iskaza već naveden u prvom dijelu njezina iskaza zabilježenog u zapisniku.

Prijedlozi dokaza

Zamjenica ŽDO iz Požege predložila je da se pročitaju iskazi preživjelih oštećenika dani haškim istražiteljima tijekom 1996. godine. Obrazložila je da se radi o valjanim dokazima za čije izvođenje postoji pravno utemeljenje u odredbi čl. 28. st. 4. Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava. Predložila je da se pročitaju iskazi preživjelih oštećenika: Mije Krajnovića, iskaz od 13. srpnja 1994. godine u predmetu Kir-35/94 pred Opštinskim sudom u Aleksincu; Milke Bunčić, iskaz od 24. rujna 1996. godine u predmetu Kir-1200/96 pred Okružnim sudom u Beogradu; Jove Krajnovića, iskaz od 01. lipnja 1998. godine u predmetu Kir-858/98 pred Okružnim sudom u Beogradu. Obrazložila je da se radi o valjanim dokazima za čije izvođenje postoji pravno utemeljenje s obzirom da je s Republikom Srbijom potpisan Sporazum o međusobnom preuzimanju dokaza. Navedeni dokazi govore o tome što se događalo u „Ribarskoj kolibi“ – Marino selo tijekom studenog, zaključno do ožujka 1992. godine.

Branitelj opt. Pavla Vancaša je rekao je da se **obrana** svih optuženika **protivi** dokaznim prijedlozima Zamjenice ŽDO iz Požege. Obrazložio je da su Mijo Krajnović, Jovo Krajnović i Milka Bunčić dali iskaze tijekom ove glavne rasprave te da stoga nema razloga da se čitaju njihovi iskazi dani pravosudnim tijelima Republike Srbije.

Vežano za prijedlog da se čitaju iskazi ovih oštećenika dani haškim istražiteljima, “važan razlog za nečitanje su upravo propisi Zakona o primjeni Statuta ..., i to čl. 28. st. 4. na koji se optužba poziva. Naime, ti dokazi mogu se izvoditi ali samo pod uvjetom da se kao takvi mogu koristiti i pred haškim

¹⁴ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 4, odjeljak 4, redak 1 i redak 2

¹⁵ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 4, odjeljak 2, redak 2, redak 3, redak 4 i redak 5

¹⁶ zapisnik od 12. veljače 2009. godine, pročitana na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 2009. godine, str. 2, odjeljak 4, redak 5

sudom i to tijekom rasprave, a sukladno čl. 92 bis Pravilnika o postupku i dokazima¹⁷ koji se provode pred haškim Tribunalom. Dakle, odredba čl. 28. st. 4. govori slijedeće: „dokazi koje su prikupila tijela međunarodnog kaznenog suda mogu se koristiti u kaznenom postupku u Republici Hrvatskoj pod uvjetima da su ti dokazi izvedeni na način predviđen Statutom i Pravilima o postupku i dokazima međunarodnog kaznenog suda i da se mogu koristiti pred tim sudom“. Navedena odredba dalje propisuje: „postojanje ili nepostojanje činjenica koje se dokazuju tim dokazima hrvatski sud cijeni prema čl. 8 ZKP“. Upravo ono što obrana tvrdi i na što je upozoravala prilikom saslušanja svjedokinje Milke Bunčić kod Županijskog suda u Osijeku potvrđuju i odluke haškog suda i to u predmetima broj IT-95-11-A protiv okrivljenika Stupara, te u predmetu haškog suda br. IT-04-74-AR73.6 u predmetu protiv Jadranka Prlića. Navedene odluke govore o pravnom stajalištu primjene pravila 92 bis već citiranog Pravilnika o postupku i dokazima¹⁸.

Zamjenica ŽDO iz Požege rekla je: „optužba smatra da se odredba čl. 92 bis na koji se poziva obrana, ne može u postupku pred hrvatskim sudom interpretirati, tim više što je to samo stav jednog od vijeća haškog Tribunala i govori o čitanju iskaza svjedoka koji nije pozvan na glavnu raspravu i nije dao svoj iskaz. Iskaz pred haškim istražiteljima dat u formi u kojoj su ga dali preživjeli oštećenici ima snagu istražnog spisa i zapisnika svjedoka pred istražnim sucima. U situaciji kada je proteklo više od 16 godina od trenutka davanja iskaza u istrazi do glavne rasprave sasvim je jasno da su ti iskazi dati prije 16 godina vjerodostojni i uz činjenicu da se kompariraju sa sadašnjim sjećanjima preživjelih svjedoka, na sudu je da ocijeni kolika je vjerodostojnost tih iskaza pred haškim istražiteljima. Ovdje se ne radi o isključivom čitanju tih iskaza nego upravo o postojanju iskaza datih u fazi vanraspravnog ročišta. Dakle, i dalje je ostala kod prijedloga koji se treba isključivo cijiniti u okviru naših zakonskih normi pa dakle čl. 28.st. 4 već citiranog Zakona¹⁹.

Rješenje Vijeća

Vijeće je Rješenjem odbilo prijedlog Zamjenice ŽDO iz Požege da se čitaju iskazi preživjelih oštećenika danih pred pravosudnim tijelima Republike Srbije, jer su svjedoci saslušani tijekom ovog kaznenog postupka, a dali su iskaz i pred haškim istražiteljima.

Prihvatilo je prijedlog Zamjenice ŽDO iz Požege da se pročitaju iskazi preživjelih oštećenika Milke Bunčić, Mije Krajnović i Jove Krajnović, koje su dali pred haškim istražiteljima tijekom 1996. godine. „Očigledno se ovdje radi o valjanim dokazima koje su prikupila tijela Međunarodnog kaznenog suda, pa se u smislu čl. 28. st. 4. Zakona o primjeni Statuta ... mogu koristiti u ovom kaznenom postupku jer su očigledno ti dokazi izvedeni na način predviđen Statutom i Pravilima o postupku i dokazima Međunarodnog kaznenog suda, a postojanje ili pak nepostojanje činjenica koje ti svjedoci navode u svojim iskazima cijenit će ovo Vijeće prema odredbama čl. 8. ZKP. Nije u pravu obrana kad se poziva na pravilo 92 bis o prihvaćanju pismenih izjava i transkripata umjesto usmenog svjedočenja jer se te odredbe primjenjuju na svjedoke koji nisu saslušani odnosno ne mogu se saslušati u kaznenom postupku što se u konkretnom slučaju ne može primijeniti na ovaj predmet jer su svi svjedoci saslušani, kako pred ovim vijećem neposredno, tako i vanraspravno putem video-veze, također neposredno²⁰.

Čitanje iskaza

Čitanje iskaza oštećenice Milke Bunčić, dat istražiteljima MKSJ dana 23. svibnja 1996. godine (iskaz se nalazi u skraćenoj formi u optužnici br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine)

¹⁷ Pravilo 92 bis st. 1. Pravilnika o postupku i dokazima glasi: „Raspravno vijeće može prihvatiti, djelomično ili u cijelosti, dokaze u obliku pismene izjave svjedoka umjesto usmenog svjedočenja, kad se njima dokazuje nešto drugo, a ne djela i ponašanja optuženika za koje se on tereti u optužnici“.

¹⁸ Zapisnik od 17. veljače 2009. godine, str. 3, odjeljak 2, redak 7 do retka 21

¹⁹ Zapisnik od 17. veljače 2009. godine, str.3, odjeljak 3, redak 1 do retka 13

²⁰ Zapisnik od 17. veljače 2009. godine, str. 4, odjeljci 5 i 6

Rekla je da ju je između 11. i 15. studenoga 1991. godine uhitio jedan mladić u maskirnoj uniformi. Bio je na cesti ispred njezine kuće. Zapovjedio joj je da ga slijedi, da mora nešto potpisati. Nakon što su došli do jednog mjesta gurnuo ju je u automobil, gdje su bila dva muškarca u maskirnim uniformama. Odvezli su je u Marino Selo. U to vrijeme nije znala ime lokacije gdje je dovezena. Tu je zatekla osobe iz njezina mjesta i to: Radeta Gojkovića, Jovu Žestića, Josipa Cicvaru, Slobodana Kukića i Savu iz Bosne i Jeku Žestić. Vojnici su tukli muškarce po noći, nakon što bi se napili i to velikim željeznim šipkama, dok žene nisu tukli.

Prvi dan, kad je svjedokinja došla, vojnik po nadimku „Eki“ iz Kusonja, čija majka je Srpkinja, prišao je Josipu Cicvari, koji je bacio kapu u vatru da bi se ugrijao i udario ga po ruci. Od Slobodana Kukića je saznala da je to „Eki“, jer je rekao da su bili prijatelji. Čula je Slobodana Kukića da pita „Ekija“ kako ga može tući, a „Eki“ je odgovorio da zaboravi prošlost, da su se sada vremena promijenila.

Sve uhićenike su držali zaključane u podrumu. Često bi tu prostoriju poplavila voda, a zatočenici su morali čučati na povišenoj stepenici. U početku je u logoru bilo dvadesetak zatočenika, svi srpske nacionalnosti. Branko Grujić i Nikola Ivanović su bili iz miješanog braka. Rekla je da je Branko Grujić doveden nakon što su Jovo Krajnović, Mijo Stanković i Branko Stanković odveženi, a ostali ubijeni.

Svjedokinja je rekla da su zatočenici bili ubijeni u dvije noći, odnosno nestali su. Vidjela je „Antu“, koga su drugi vojnici zvali „Braja“ i vojnika po imenu „Kec“ kako nogama tuku Radeta Gojkovića. Rekla je da je čula „Antu“ kad je rekao „Kecu“: „pogledaj ovoga gada, tako je jak i ne možemo ga na smrt pretući“²¹. „Kec“ je rekao: „Ja ću mu pokazati“ psujući mu četničku majku²². Duže vrijeme ga je tukao po glavi, nakon čega su ga iznijeli van i nikada ga više nije vidjela.

Neki zatočenici su u Marino Selo došli nakon svjedokinje, a prije nje je došla Jeka Žestić. Treći dan po njezinu dolasku doveden je jedan čovjek kojega su jako tukli, čula je da se radi o kovaču iz Kipa. Taj čovjek je bačen u njihovu prostoriju, kasnije je došao „Eki“ i dalje ga tukao. Došao je do toga čovjeka i rekao: „Ustani, želim te još tući“²³, ali su ustanovili da je kovač mrtav, te su iznijeli tijelo.

Rekla je da su vojnici koji su većinom tukli u hotelu bili: „Eki“, „Ante“, Poletto i „Kec“. Jedne noći su koristili za mučenje struju, rezali su uha. Čula je da su Poletto, koji je bio iz Dobrovca, te „Eki“, „Ante“ i „Kec“ bili u hotelu cijelo vrijeme, dok su drugi vojnici dolazili i odlazili, vraćajući se nakon desetak dana. Navedena četvorica su „zaista voljeli tući zatvorenike i to su činili redovito“²⁴. Zapovjednik hotela je bio Davor „Širac“, koji je u hotelu znao i prenočiti. Imao je na uniformi oznake i vojnici su ga oslovljavali zapovjednikom. Druge noći od dolaska svjedokinja je čula „Ekija“ da je rekao: „Sada dolazi zapovjednik i dobit ćete svoj dio batina“²⁵. Nije vidjela da bi „Širac“ bio prisutan kada su tukli muškarce, no znao je što se događalo u logoru. Rekla je da je „Širac“ u veljači 1992. godine otišao na školovanje i došao je Gojko Brzić, kada su prestale sve batine. Zabranio je da ih se tuče i učinio da budu pušteni.

U hotelu je za vojnike kuhala konobarica Rada, Srpkinja iz Garešnice. Zatvorenike su trebali hraniti vojnici. Svjedokinja se morala brinuti za WC, čistiti pod blagovaonice, ponekad je pomagala kuharici. Ulazila je u sobe vojnicima kada su tražili da im nešto opere.

Početkom ožujka svjedokinja, Jeka Žestić, Nikola Ivanović i Branko Grujić su kamionom odveženi u Gaj, jer je u hotel trebao doći netko od „funkcionara iz Zagreba“²⁶.

Svjedokinja je pokušala pobjeći iz hotela u veljači 1992. godine, kada je još prvi zapovjednik bio tamo. Razlog bijega je bio „što je čula priče da će se vojnici s njom „zabaviti“, što je govorila osoba po imenu „Dida“. Odlučila je pobjeći, lutala je oko ribnjaka, ali su je drugi dan pronašli, vojnik po imenu „Boro“ ju je vratio natrag. Po dolasku je izvučena iz automobila, svi su ju opkolili, a taj

²¹ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 20, odjeljak 2, redak 23

²² Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 20, odjeljak 2, redak 24

²³ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 20, odjeljak 2, redak 29 i redak 30

²⁴ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 20, odjeljak 2, redak 34

²⁵ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 20, odjeljak 2, redak 38 i redak 39

²⁶ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 20, odjeljak 2, redak 43

„Dida“ odveo ju je u sobu i počeo tući te pitao zašto je pokušala pobjeći. Kada mu je rekla zbog čega, rekao je da će ionako organizirati to, misleći na grupni seks. Rugao joj se kako ima veoma lijepu šminku, a oči su joj bile plave od udaraca i krvarila je. Jedini ju je on tukao rukama, a zatim palicom i spasio ju je Gojko Brzica²⁷. Svjedokinja je rekla da nakon njezina bijega više nije bilo zlostavljanja. Nije više vidjela ni osobu nadimkom „Kec“, čula je da je ubijen. Jednog dana u ožujku 1992. godine Gojko Brzica je rekao da je bio u Bjelovaru i da je tražio da se oni puste, obavijestivši ih da mogu ići kamo žele.

Opisujući neka od premlaćivanja svjedokinja je rekla da su prvog dana po njezinu dovođenju u Marino Selo, „Eki“, „Ante“ i drugi vojnici pretukli Slobodana Kukića u prostoriji do njihove. Svjedokinja je premlaćivanje čula kroz zid. Nikola Ivanović je svjedokinji pokazao opekline po prsima, rekavši da su ga mučili strujom u blagovaonici hotela. Jedne noći vojnici su odveli sedam zatvorenika: Branka iz Kipa, Slobodana Kukića i Josipa Cicvaru iz Klise, te još četiri zatvorenika, sve iz Kipa. Ti ljudi se više nisu vratili. Nakon premlaćivanja vojnik „Ante“ je došao u sobu i pitao tko želi ići kod liječnika. Javili su se Branko iz Kipa i Cicvara. Otišli su i nikada se više nisu vratili.

Četvrtog dana od njenog dolaska u hotel Jovo Žestić je umro od hladne vode. Natjerali su muškarce da se polijevaju crijevom za vodu. Jovo Žestić bio je star i pretučen, u groznici, umro je od pothlađivanja. To joj je rekao Mijo Krajnović.

Svjedokinja je vidjela da su „Ante“ i „Kec“ ušli u sobu Radeta Gojkovića. „Ante“ je rekao „Kecu“ „da je Radeta nemoguće ubiti, a „Kec“ je odgovorio da je moguće te ga je bacio na beton i počeo gaziti, udarati po glavi, nogama, dok nije izgubio svijest. Radeta su izveli iz sobe i nije se više pojavio. Odmah nakon toga došli su „Ante“, „Kec“ i Poletto, te je Poletto rekao da će zatvorenici sada priznati svaki detalj jer će biti podvrgnuti struji. Ona od straha nije mogla to gledati, ali je čula Poletta kako kaže: „Pogledaj ovoga, natjerao sam ga da proguta svoje uho“. Ljudi su bili priključeni na struju i to njih šest ili sedam iz Kipa i Savo iz Klise. Potom je čula kako Poletto kaže: „Sada ću vas odvesti na liječničku kontrolu“, a nakon toga se isti nisu više pojavili²⁸.

Svjedokinja je rekla da je u veljači 1992. godine, „dok je Damir „Širac“ još uvijek bio zadužen za logor, u rano jutro, vidjela vojnika po imenu „Dida“ kako prisiljava Nikolu Ivanovića i Branka Grujića da tuku jedan drugoga, a onda ih je i on udarao. Za Damira „Širca“, kojega označava kao zapovjednika logora, rekla je da je bio star oko dvadeset i pet godina, srednje građe, visok oko 180 cm, crne kose, obrijan i crnih očiju, misli da je bio iz Pakraca. Nije prisustvovao zlostavljanju zatočenika, na njen zahtjev donio je tablete Jeki Žestić, koja je bila bolesna. Čula je da je u veljači 1992. godine otišao na školovanje i da je studirao veterinu. Dva ili tri puta kod motela „je vidjela djevojku od „Širca“ obučenu u maskirnu odjeću, dali bi joj pištolj da puca na području ribnjaka“²⁹.

Svjedokinja je rekla da su najgora premlaćivanja radili „Ante“, „Kec“, Poletto i „Eki“. „Ante zvan „Braja“, star oko dvadeset godina, smeđe kose, viši od „Širca“, jake građe, smeđih očiju kojega bi prepoznala jer je bio iz Lipika. „Kec“ je velik, jak i visok, smeđe kose, star oko tridesetak godina, razveden, koji je bio iz Pakraca. Poletto star oko dvadeset i pet godina, visok i plav, žućkast kao pijetao, zelene oči, imao je žućkasto-crveni ten, bio je iz Dobrovca. „Eki“ star oko trideset godina, visok oko 175 cm, veoma jake građe, plave kose, plavih očiju, veoma oštra kosa, bez prepoznatljivih oznaka i on je bio iz Pakračkih Kusionja. „Dida“ star oko četrdesetak godina, imao je unuča i sam je sebe zvao „Dida“, veoma tamne puti, crne kose i očiju, iz Zagorja“³⁰.

Čitanje iskaza oštećenika Jove Krajnovića, dat istražiteljima MKSJ dana 22. i 23. svibnja 1996. godine (iskaz se nalazi u skraćenoj formi u Optužnici br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine)

²⁷ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 21, odjeljak 1, redak 3 do retka 10

²⁸ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 21, odjeljak 2, redak 11 do retka 18

²⁹ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 21, odjeljak 2, redak 25 i 26

³⁰ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 21, odjeljak 2, redak 27 do retka 32 i str. 22, odjeljak 1, redak 1 i redak 2

Rekao je da je 15. studenog 1991. godine bio u svojoj kući u selu Kip, spremao se na posao. Oko 6.00 sati kroz prozor je vidio vojni kamion koga su slijedila tri manja vozila. Vidio je da skreću u njihovu ulicu. Bili su puni hrvatskih vojnika opasanih bijelim remenjem. Iskočili su iz kamiona i ušli u njihovo dvorište, počeli su lupati po vratima. Njegova majka je otvorila vrata. U prostoriju su ušla četiri naoružana vojnika. Udarili su svjedoka i zapovjedili mu da izađe van. Jedan vojnik je udario svjedokova oca. Istjerali su njega i oca na dvorište i tukli. Jedan vojnik je ubio njihovog psa. Odveli su ih do raskrižja, gdje su bila parkirana vozila. Svjedoka su odveli da pokaže kuću Branka Bunčića. Kada je pokazao kuću svezali su mu ruke žicom iza leđa. Vojnici su pretresli kuću i štagalj kuće Branka Bunčića. Svjedok je kasnije saznao da su dan ranije uhitili Branka Bunčića i odveli ga u Marino Selo. Svjedoka su odveli na raskrižje gdje su bili ostali muškarci iz sela. Ugurali su ga u jedno vozilo, tražili su da pokaže kuću Ignjatija Radosavljevića. U toj kući nikoga nije bilo. Vojnici su pretražili dvorište. Potom su se vratili na raskrižje, gdje su ih čekali svjedokov otac Mijo Krajnović, Petar Novković, Nikola Gojković, Filip Gojković, Mijo Gojković, Jovan Popović, Branko Stanković i Jovo Popović Tejin. Iz svjedokove kuće su uzeli stolnjak, istrkali ga na trake i vezali im oči. Osobnim automobilom su odvezeni svjedok i njegov otac. Vozili su se oko 1,5 sat. Kad su im skinuli poveze s očiju vidjeli su da se nalaze kod hotela okruženog ribnjacima. Kasnije, od nekih uhićenih žena, čuli su da je to Marino Selo, "Ribarska koliba" blizu Pakračke Poljane. U hotelu je bilo još vojnika, jednako obučeni kao i vojnici koji su ih uhitili. Neki od vojnika su imali crne čarape preko lica, s otvorima za oči. Oduzeli su im osobne stvari. Filipa Gojkovića su odveli u hotelski podrum. Svjedok je čuo „udarce i vikanje u pomoć. Kada su Filipa pustili van, on je rekao da su to „merčepovci“, a isti je njegovom ocu rekao da bi trebali bježati“³¹.

Svjedok je rekao da su odmah po dolasku u hotel svi dobili batina na isti način. Njega su tukli zajedno sa Nikolom Gojkovićem. „Ispitivali su ih za oružje koje oni nisu imali i zašto su se digli protiv hrvatske države. Pokušao ih je uvjeriti da nema oružje i da se nije digao protiv hrvatske države, no oni su ga i dalje tukli dok nije pao na tlo, a tukli su ga metalnom šipkom odsječenom od vojničkih kreveta. Prije nego što su ga odveli na batinanje vidio je neke uhićenike, Nikolu Krajnovića, Milana Popovića, Branka Bunčića i Peru Popovića, koji su bili jako pretučeni. Među tim ljudima su bili Rade Gojković iz Pakračke Klise, Jovo Žestić iz Pakračkih Batinjana i Slobodan iz Kukunjevca. Istoga dana, Slobodana je tukao vojnik po imenu Ante Andrijato zv. „Ante Pavelić“, a i kasnije su ga tukli i stavljali mu sol u rane, a kada ga je kasnije vidio, uočio je urezan križ na tijelu od vrata do pupka, rana je krvarila, a sol izmiješana sa krvlju bila je svuda oko posjekotine. Nakon što su vojnici završili s premlaćivanjem svih dovedenih, odveli su Filipa Gojkovića, Josipa Cicvaru, Nikolu Gojkovića, Jovu Popovića Siminog i Slobodana, te ih natovarili na kamion. Među vojnicima su bili Ante Andrijato zv. „Pavelić“, Ivica Poletto, „Vlado Kec“, neki Drago i još jedan, čije ime ne zna. Imena zna jer su se tako međusobno zvali, a nakon desetak minuta čulo se pucanje. Kasnije je čuo od Branka Stankovića, Nikole Ivanovića i Branka Bunčića da su te ljude pokapali slijedećeg jutra (16 studenog 1991.), a sjeća se da su na hotelskim vratima čuvara (pripadnika Zbora narodne garde) bila napisana imena i sjeća se da je pisalo „Vlado Kec“, „Ante Pavelić“, „Boro Gojko“, dok se drugih ne može sjetiti. U subotu 16. studenog bili su nagurani u jednoj maloj podrumskoj sobi, a iz susjedne sobe se čulo jaukanje, i protekom nekog vremena u njihovu sobu ubačen je Mijo Danojević, kovač iz Kipa, vrlo jak čovjek, težak oko 140 kilograma. Spomenutog Danojevića su njegov otac i Gojko Gojković, koji je toga dana doveden u hotel, posjeli na stolicu i isti je bio otečen i modar po licu, da bi potom čuli nekoliko slabih udisaja, klonula mu je glava i ukočio se. Tada je u tu prostoriju ušao vojnik „Boro Gojko“, zazvao Miju krvoločnim četnikom i rekao da ga mora udarati, zadao mu je konačni udarac, da bi tek tada shvatio da je Mijo već mrtav. Nakon toga došli su čuvari koji su morali Miju staviti u kamion, a kasnije je čuo da je isti odvezen i istovaren u kanal kod Garešnice. Dana 17. studenog tukli su ih sve i to vojnik „Vlado Kec“ i neki Drago“³².

Svjedok je rekao da su vojnici, u ponedjeljak 18. studenog 1991. godine, poslije podne, pustili vodu iz ribnjaka u podrumski prostor. Voda je bila visoka gotovo jedan metar. Po svjedoka je došao Poletto, izveo ga je pred hotel i počeo žestoko tući. Ostali vojnici su to promatrali. Poletto je nosio visoke gumene čizme, udarao je svjedoka nogama i rukama. Nakon toga gurnuo ga je u podrum. Svi

³¹ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 14, odjeljak 2, redak 25, redak 26 i redak 27

³² Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str.14, odjeljak 2, redak 28 do retka 42 i str. 15. odjeljak 1, redak 1 do retka 12

uhićenici su bili na betonskoj izbočini, koja je bila odmah iznad razine vode. Tu su bili svi, njih osamnaest. U početku je bilo dvadeset i četiri zatočenika, no, do tada je već šestero bilo ubijeno. U ponedjeljak ujutro svjedoka su odveli u hotelsku blagovaonicu. Tu je bilo sedam ili osam vojnika, bili su tu Poletto i „Kec“. Zapovjedili su mu da svojom rukom piše što je diktirao jedan vojnik, a radilo se o ljudima koji su navodno imali oružje u selu. Svjedok je morao pisati i potpisati dokument. Jednom vojniku po imenu „Eki“ rekao je da to što piše nije istina, nakon čega su ga svi počeli tući. Konopcem su mu vezali noge za stolicu, na ruke, iza leđa, su mu stavili lisice, skinuli su mu cipele te povezali dvije žice na nožne palce. Žice su išle do električnog induktora. Tada je Poletto počeo okretati ručicu. Svjedok se od bola gotovo onesvijestio.

Rekao je da su u hotelu boravili vojnici u smjenama od pet do šest ljudi. Obilazio ih je zapovjednik srednjih godina. Zapovjednik je jedini bio stariji, svi drugi su bili mladi.

Rekao je da su 19. studenog 1991. godine ubili Branka Bunčića, Jovu Žestića i Jovu Popovića. Jovu Popovića su tukli dok nije umro. Branko Bunčić i Jovo Žestić su ga morali staviti na kamion, a potom su im rekli da ih vode na liječnički pregled. Došli su Poletto i „Kec“, rekli su im da ih vode u Popovaču, na liječnički pregled. Istoga dana, ranije, te ljude su tukli „Ante Pavelić“ i „Vlado Kec“, u sobi pokraj njihove. Čuli su „deranje i vrištanje, znao je tko ih tuče jer je vidio „Pavelića“ i „Keca“, a tada su ih odveli Poletto i „Kec“, te više Branka i Jovu nisu vidjeli³³.

Dana 20. studenog 1991. godine došli su vojnici „Poletto“, „Andrijato“, „Kec“ i Drago, koji je vozio kamion, u njihovu prostoriju i rekli da se moraju prati. Odveli su ih van, polijevali su ih šmrkovima hladne vode. Rade Gojković je već bio bolestan, od polijevanja hladnom vodom je umro.

Dana 20. studenoga 1991. godine svjedoka i njegova oca izveli su i rekli im da su došli ljudi iz Zagreba, koji će ih ispitivati. „Tukli su ih glavom, rukama i nogama, i njemu su slomili dva rebra te čeljust na tri mjesta i izbili većinu zubi. Istoga dana između 18.00 i 19.00 sati došli su Poletto i „Pavelić“ u sobu u kojoj su držani i pitali Nikolu Krajnovića za neki novac. Poletto i „Pavelić“ su pretraživali dvorište baterijom, a kada nisu našli novac donijeli su električni induktor, pa je taj „Pavelić“ nožem probušio Nikoli Krajnoviću uho, a u posjekotinu stavio metak, spojio žicu induktora na metak, a „Pavelić“ je okrenuo ručicu induktora, od čega se Nikola Krajnović onesvijestio i tada mu je „Pavelić“ odsjekao oba uha. Tada je odsjekao uha i Savi Gojkoviću, dok je ovaj bio pri svijesti, te oba uha Peri Novkoviću. Tada je taj „Pavelić“ prisiljavao njegovog oca da proguta jedno od Perinih ušiju, stavljajući mu nož ispod nosa i prijeteći da će mu ga odsjeći ako ne proguta uho. „Pavelić“ je gurnuo uho u usta njegovog oca, a kako se otac počeo gušiti „Pavelić“ ga je snažno udario po prsima tako da je isti uho progutao, a ocu zasjekao ušnu resicu. Milanu Popoviću „Pavelić“ je odsjekao oba uha, nakon čega su „Pavelić“, Poletto i „Drago“ te neki drugi, one kojima su odsječene uši te Peru Popovića, izveli iz prostorije te su se čuli kratki pucnjevi, nekoliko pojedinačnih pucnjeva, iz pištolja od pravca rijeke Ilove³⁴.

Svjedok je rekao da je dana 21. studenog 1991. godine Poletto odveo njega, Branka Stankovića i Nikolu Ivanovića do ribnjaka, dao im alat. Morali su zakopati tijela Jove Žestića, Rade Gojkovića i Nikole Krajnovića. Nakon što su ih zakopali zapovjedili su im da na tijela bace smeće i blata. Poslije toga odveli su ih na drugi kraj u blizini ribnjaka, gdje je bilo tijelo Pere Popovića, koga su sahranili u plitak grob. Nakon toga Poletto, „Andrijato“ i još neki vojnici odveli su ih na mjesto gdje su bila tijela Petra Novkovića, Milana Popovića i Save Gojkovića. Na tim tijelima se vidjelo da su pretučeni, plavi, vidjele su se rane od metaka. Iskopali su jednu rupu za njih trojicu. Svjedok je rekao da je grob tako označen da bi ga na mapi mogao locirati. Nakon što su sahranili tijela Poletto je pitao svjedokova oca što mu je posljednja želja. Svjedokov otac je rekao da želi vidjeti unučad.

Nakon što su vraćeni u hotel ubijanja više nije bilo. Svjedok je rekao da su preživjeli on, njegov otac Mijo Krajnović, Branko Stanković, Nikola Ivanović, Milka Bunčić i Jeka Žestić.

Dana 26. studenog 1991. godine, u sobu gdje su bili zatočenici, ušli su „Eki“ i Poletto. Zatočenici su ležali na betonskoj izbočini. Navedeni vojnici su ih počeli tući gumenim palicama. „Eki“ se uhvatio za vodovodnu cijev na stropu i nogama gazio Branka Stankovića i svjedoka po prsima. Gumenom palicom je tukao svjedokova oca. Nakon nekog vremena došao je vojnik imenom „Drago“, otjerao je „Ekija“ i Poletta, ugasio svjetlo i zaključao vrata sobe. Ostali zatočenici su promatrali batinanje.

³³ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 15, odjeljak 2, redak 21 i redak 22

³⁴ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 15, odjeljak 1, redak 27 do retka 33 i str. 16, odjeljak 1, redak 1 do retka 8

Ujutro je Poletto zapovijedio svjedoku, njegovu ocu i Branku Stankoviću da izađu iz sobe, strpali su ih u vojni kamion i odvezli u nepoznatom smjeru. Vozili su se više od sat vremena. Došli su u školu u Daruvaru, a potom su odvezeni u Policijsku postaju. U Policijskoj postaji su ispitivani do srijede, potom su odvedeni na liječnički pregled. Policiji su ispričali što im se dešavalo u Marinom Selu. Svjedok je rekao da mu se čini da su ljudi u policiji bila iznenađeni onim što im se dogodilo, pokušavali su utvrditi što se zapravo dogodilo. Javili su njegovoj sestri što se sa svjedokom dogodilo. Sestra je donijela cigarete u zatvor.

Dana 29. studenog 1991. godine svjedok je odveden liječnici koja je bila šokirana kad je vidjela povrede na svjedoku. Nakon toga odveden je u u bolnicu u Bjelovaru, gdje mu je operirana čeljust. Utvrđene su povrede na svjedoku: povreda leđne moždine, slomljena rebra, modrice.

Dana 10. prosinca 1991. godine odvezeni su u Zagreb, potom u Karlovac, gdje je trebala biti razmjena. Razmijenjen je 12. prosinca 1991. godine.

Svjedok je opisao čuvaru u Marinom Selu: Ivica Poletto bio je plav, visok, star oko 25 godina, bez raspoznavajućih obilježja, iz sela Dobrovca. Ante Adrijato „Pavelić“, plav, star oko 25 godina, niži od Poletta, vrlo mišićav, iz sela Kusonja. „Vlado Kec“ star oko 30 godina, iz Pakraca, visok oko 180 cm, jake građe. „Boro Gojko“ zvani „Eki“, star oko 23 godine, iz pakračkog kraja, plav, niži od čuvara, vrlo mišićav.

Svjedok je rekao da je zapovjednik bio Damir Širac kojeg je vidio samo jednom ili dvaput.

Svjedok je rekao da su onoga dana kad su oni odvedeni iz sela njegova majka i supruga morale ići pokazivati kuće po selu. Majka je morala pokazati kuću Ignjatija Gojkovića, a supruga kuću Sime Radosavljevića. Nakon što su pokazale rečene kuće puštene su.

Svjedok je rekao da su u logoru hranu dobivali jednom dnevno, vodu im je donosila Milka Bunčić u bocama, jer je slavina bila vani. Pristup WC nisu imali, nuždu su vršili u posudu u uglu podrumске prostorije.

Pročitana je iskaz svjedoka oštećenika Mije Krajnovića, dat istražiteljima MKSJ, dana 21. i 22. svibnja 1996. godine (iskaz se nalazi u skraćenoj formi u Optužnici br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine)

Svjedok „opisuje način pod kojim je uhićen i doveden u Marino selo kao svjedok Jovo Krajnović, njegov sin. Opisuje vojnike u maskirnim uniformama s bijelim remenjem, a opisao je muškarce iz sela koji su odvedeni toga 15. studenog 1991. godine“³⁵.

Svjedok je rekao da su kombijem odvezeni on i njegov sin. S njima u kombiju su bila dva vojnika. Odvezeni su u Marino Selo, no, ime lokacije gdje su dovezeni saznao je kasnije. Vidio je zgradu okruženu „hektarima i hektarima ribnjaka. Bilo je očito da se radi o hotelu, a blizu istog vidio je Savu Gojkovića, Radu Gojkovića, Slobodana, ne zna mu prezime, nekog Cicvaru, Jovu Žestića, svi iz Pakračke Klise, te Nikolu Ivanovića iz Pakračkih Batinjana, dvije žene iz Pakračke Klise Milku Bunčić i Jeku Žestić. Bio je i jedan muškarac čijeg se imena ne sjeća. Jedan čovjek, nakon što mu je skinut povež i oslobođene ruke, tražio je od njih podatke. U blizini se nalazila grupa naoružanih vojnika, a sve su ih ugurali u podrum i tukli cijevima i nogama od vojničkih kreveta“³⁶.

Svjedok je rekao da su vojnici iz Pakraca bili najgori u hotelu. Najviše su tukli Ante Adrijato, koji je sebi dao nadimak „Pavelić“, bio je star oko 25 godina. Svjedok je poznao njegova brata. „Vlado Kec“ bio je star oko 25 godina, sam se tako zvao. „Boro Gojko“ po nadimku „Eki“ star oko 25 godina. Poletto star oko 25 godina. Vojnici su rekli da su iz Pakraca. Dok su ih tukli zarobljenici su morali pokazati novčanik, novac. Smjestili su ih u sobu u podrumu, veličine 10 m², u kojoj je bilo 60 – 70 cm vode, svi su bili prisiljeni stajati na jednoj betonskoj izbočini.

Rekao je da su ih sljedećeg dana natjerali da izađu i motornom pilom režu drva. Jednog su dana Poletto i „Ante Adrijato“ „operirali“ električnim induktorom i to na način da je „Ante Adrijato“ ušnu resicu Nikole Kranovića i Pere Novkovića probušio, stavio im je metak u uho, a Poletto je puštao

³⁵ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 18, odjeljak 1, redak 1 do retka 4

³⁶ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 18, odjeljak 1, redak 5 do retka 12

struju. Nikola i Pero su vrištali, a nakon torture „Ante Andrijato“ je nožem odsjekao Nikoli Kranoviću oba uha, jedno uho Peri, Savi i Milanu, a Poletto i „Ante“ su njemu rekli da mu neće odsjeći uho ako pojede Savino uho, a ako ne poslušati da će mu odsjeći nos. Probao je pojesti Savino uho i tada su njemu zarezali po sredini resice uho, te se i sada može vidjeti ožiljak.“³⁷. Svjedok je rekao da je četvorici zapovjedbene da izađu iz sobe, a ostali su bili zaključani. Deset minuta nakon toga čulo se četiri ili pet pojedinačnih hitaca iz pištolja, iz smjera rijeke Ilove. Drugi dan svjedoku je sin ispričao da je sahranio Nikolu Krajnovića, Radu Gojkovića i Peru Popovića. Svjedok je rekao da je Rade Gojković umro istoga dana kada je nad njim izvršena „električna tortura“. Toga dana su ih natjerali da se skinu pa su jedan drugoga morali špricati šmrkom hladne vode. Čak su se i dvije žene morale svući, ali samo do struka, a od tog tuširanja Rade se srušio mrtav i tada su ga vojnici odvezli u pravcu ribnjaka. Nakon toga su njegov sin i Nikola Ivanović zajedno s njim ukrcani na kamion, a s njima su bili Poletto, „Andrijato“, „Gojko“ i „Kec“ te su odvezeni na obalu rijeke Ilove. Vidio je tri mrtva zarobljenika kako leže raštrkana po zemlji na 10 metara udaljeni jedan od drugog, a bili su to Milan Popović, Pero Novković i Savo Gojković, čela su im bila razbijena kao od udaraca cijevi, a primijetio je rupe od metaka na njihovoj odjeći i krvave mrlje oko istih. Četiri čuvara su im dali alat i morali su iskopati rupe duboke oko 30 cm“³⁸.

Svjedok je rekao da su bili tučeni navečer. Rekao je da su Poletto, „Andrijato“, „Gojko“ i „Kec“ bili pijani. Tvrdi da su ga tukla sva četvorica vojnika i dvije osobe iz Zagreba. Svjedok je opisao čovjeka iz Zagreba koji ga je tukao. Rekao je da je Nikola Ivanović imao ožiljke od opekotina na grudnom košu, od paljenja let lampom. Rekao je da su Nikolu Ivanovića palili Poletto, „Andrijato“, „Gojko“ i „Kec“. Zatočenik Slobodan je imao znak križa usječen na prsni koš, „na što su mu nasuli i u ranu utisnuli sol, no, ne zna tko je to učinio. Sjeća se, da su drugog ili trećeg dana čuvari mlatili sedmoricu uhićenika te se čulo što im rade, a nakon toga su ih ubacili u zajedničku sobu, nakon čega su ih odveli u kamion i to Slobodana, Cicvaru, Filipa Gojkovića, Nikolu Gojkovića, Gojka Gojkovića, Miju Gojkovića i Jovu Popovića Siminog. Nakon što se čulo kako kamion odlazi, a po proteku tridesetak minuta čuli su se pucnjevi iz automatskog oružja. Nakon pucnjave čuo se povratak kamiona, a ova četiri čuvara koja su najviše premlačivala bila su u kamionu. Tog istoga dana odvezeni su Jovo Popović od oca Teje i Branko Bunčić, a čuli su od vozača kamiona da ih vozi u ambulantu u Kutinu, a nakon toga Jovo i Branko nikada više nisu viđeni“³⁹.

Svjedok je rekao da su dana 16. studenoga 1991. godine u motel došli i uhićenici Gojko Gojković i Mijo Danojević. „Čuo je da Miju strahovito tuku, a nakon što je izudaran bačen je u njihovu sobu. Pa su ga oni posjeli na stolicu nakon čega je došao jedan vojnik, ali ne sjeća se koji, te metalnom cijevi udario istog po vratu, od čega je ovaj pao sa stolice, ali je već bio potpuno ukočen. Shvatili su da je Mijo mrtav kada nije reagirao na taj udarac po vratu. Taj vojnik zapovjedio je uhićenicima da iznesu Miju van i da ga stave u jedan od malih kombija. Nakon toga je tučen Gojko, a isti je ubijen nakon nekoliko dana sa onom sedmoricom“⁴⁰.

Svjedok je rekao da je Poletto bio zadužen za induktor. Rekao je da je bio nazočan kada su strujom mučili njegovog sina i Jovu Krajnovića. Poletto je zapovjedio svjedoku da makne žice s nogu sinu, što je svjedok i učinio. Tada je Poletto uključio struju tako da je svjedoka tresla.

Rekao je da ih je zadnju večer prije napuštanja motela „Eki“ strašno tukao „jer je vjerojatno znao da će biti pušteni, a tada je došao vojnik „Drago“ i izvukao „Ekija“ van. Toga dana su tukli njega, Branka Stankovića i sina, a tukao ih je „Eki“ metalnom cijevi po cijelom tijelu“⁴¹.

„Dana 26. i 27. studenog 1991. došao je vojnik „Drago“ i rekao im da idu kamionom, uplašili su se da će ih ubiti, međutim, čvrsto su ih vezali i odvezli u Daruvar. U zadnjem dijelu kamiona bili su s njima Poletto i još jedan vojnik. Prije nego što je kamion napustio hotel svjedok je primijetio jednog

³⁷ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 18, odjeljak 1, redak 19 do retka 25

³⁸ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 18, odjeljak 1, redak 29 do retka 38

³⁹ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 18, odjeljak 1, redak 42 do 46 i str. 19, odjeljak 1 redak 1 do retka 5

⁴⁰ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 19, odjeljak 1, redak 6 do retka 12

⁴¹ Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 19, odjeljak 1, redak 16 do retka 18

višeg časnika koji je bio vrlo ljut i mahao komadom papira i vikao „Ekiju“ da zašto on mora jesti njegova govna, htijući reći da će on biti odgovoran za ono što su „Eki“ i društvo činili. Časnik je imao istu uniformu kao i vojnici u hotelu, a primijetio je kako hoda po terenu oko hotela, ali on nikada nije bio prisutan dok su njih tukli i mučili i nije se miješao s vojnicima u hotelu“⁴².

Svjedok je rekao da su ih u Daruvaru, u Policijskoj postaji, pregledali. Odvezli su ih u Medicinski centar, a potom u bolnicu u Bjelovar. Njegov sin je zadržan u bolnici u Bjelovaru. Svjedok je trebao biti primljen zbog slomljenih rebara, ali u bolnici nije bilo mjesta. Svjedoka i Branka Stankovića su poslali u bjelovarski zatvor. U Bjelovaru su bili do 10. prosinca 1991. godine, a razmijeni su 12. ili 13. prosinca 1991. godine.

Glavna rasprava se nastavlja dana 24. i 25. veljače 2009. godine u 9.00 sati.

Izvanraspravno ispitivanje mjere pritvora

Promatračice Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, promatračice OSCE-a iz Zagreba te publika, nazočili su sjednici Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Požegi, na kojoj su branitelji iznosili prijedloge za ukidanje pritvora za sve optuženike. Od pravomoćnosti zadnjeg rješenja o produljenju pritvora, dana 17. veljače 2009. godine, navršilo se dva mjeseca. Stoga je Izvanraspravno vijeće, sukladno odredbi čl. 107. st. 2. ZKP moralo ispitati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu mjere pritvora.

Odluku o prijedlozima i zakonskim uvjetima za primjenu mjere pritvora Izvanraspravno vijeće donosi na sjednici zatvorenoj za javnost.

Iz sredstava javnog priopćenja saznali smo da je Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Požegi donijelo Rješenje kojim je produljen pritvor protiv I.-opt. Damira Kufnera, IV.-opt. Tomice Poletta, V.-opt. Željka Tutića i VI.-opt.- Antuna Ivezića. Istim Rješenjem ukinut je pritvor određen protiv II.-opt. Davora Šimića.

24. veljače 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Predsjednik vijeća obavijestio je prisutne da je dana 18. veljače 2009. godine zaprimljena izmijenjena optužnica ŽDO iz Požege, koja je dostavljena svim optuženicima i njihovim braniteljima te da je dostavljena i dokumentacija Ministarstva obrane, Glavnog stožera oružanih snaga RH, Uprave za financije i proračun financijske službe, koja se odnosi na preslike kartica za optuženike Davora Šimića, Pavla Vancaša, Željka Tutića, Antuna Ivezića i Tomicu Poletta, iz koje proizlazi da su u studenom 1991. godine bili vojni policajci pri 76. bataljunu Vojne policije Pakrac, te ratni putevi za optuženike.

Izvršen je uvid u :

- navedenu dokumentaciju Ministarstva obrane,
- ratni put II.-opt. Davora Šimića te potvrdu o mobilizaciji za potrebe ukinute vojne pošte 3026 Pakrac i to od 30. rujna do 30. studenog 1991. godine,
- dopis MORH, ratni put i potvrdu izdanu od hrvatskog kopnenog zapovjedništva G1 Karlovac za V.-opt. Željka Tutića,
- ratni put i potvrdu Hrvatske kopnene vojske za III.-opt. Pavla Vancaša, VI.-opt. Antuna Ivezića i IV.-opt. Tomicu Poletta,

⁴² Optužnica ŽDO iz Požege, br. K-DO-14/07, od 12. kolovoza 2008. godine, str. 19, odjeljak 1, redak 18 do retka 26

- dopis Ministarstva financija, Uprave za financije i proračun, za I.-opt. Damira Kufnera,
- dopis Uprave za obranu Požega Financijskoj službi Zagreb, te Financijskoj službi, Područnoj službi Osijek,
- preslike kartica o plaćama za Antuna Ivezića, Pavla Vancaša, Željka Tutića, Tomicu Poletta i Davora Šimića.

Primjedbe na pročitano dokumentaciju

III.-opt. Pavao Vancaš prigovorio je na isplatne liste, navodeći da su podaci neistiniti, da on u studenom 1991. godine nije dobio nikakvu plaću te da su neistiniti iznosi plaća.

V.-opt. Željko Tutić također je rekao da navedeni podaci o plaćama i ratni put ne odgovaraju istini te je napomenuo da je on od 28. rujna 1991. godine pa, ne zna točno do kada, bio u pričuvnom sastavu civilne policije, što u dopisima u koje je izvršen uvid nije navedeno, te da je prvu plaću primio tek u studenom 1991. godine, kao i da o plaćama treba pitati Željka Špelića⁴³, koji je naveo pogrešne podatke.

Branitelj VI.-opt. Antuna Ivezića pridružio se prigovorima te je priložio pismeno MORH-a, Glavnog stožera oružanih snaga RH za kopnenu vojsku, 4. korpusa Hrvatske kopnene vojske, Vojne pošte 1111 Karlovac, od 19. 04. 2006. godine, kojim je Antunu Iveziću izdana potvrda da je bio pripadnik djelatnog sastava oružanih snaga RH sa službom u Vojnoj pošti 1111 od 10. 08. 1991. godine do 30. 09. 1991. godine, te dokumentaciju vezanu za sudjelovanje VI.-optuženika u obrani RH.

U vezi navedenih prigovora, zastupnica optužbe je navela da je ŽDO u Požegi zatražilo navedenu dokumentaciju za II.-VI.-optužene, s obzirom na činjenicu da u spisu već postoji ratni put I.-optuženika, iz kojeg je vidljivo da je I.-optuženik bio na popisu plaća Štaba obrane Pakrac kao načelnik za sigurnost, a ne kao vojni policajac. MORH je odgovorio da nema platnih lista u svojim arhivima, od svojih je podružnica zatražio relevantne podatke, pa su tako za II.-VI.-optužene dostavljene kartice primljenih plaća u 76. bataljunu, zaključno sa prosincem 1991. godine.

Pojasnila je i da se pojavio problem prilikom pribavljanja podataka, da se osim I.-optuženika ostali optuženici nisu vodili kao pripadnici 76. bataljuna, dok podaci za ostale pripadnike postrojbe postoje. Zbog sumnje da su podaci namjerno izvađeni iz arhiva, zatraženi su gore navedeni podaci, iz kojih je vidljivo da su II.-VI.-optuženici bili pripadnici vojne policije pri 76. bataljunu do 30. studenog 1991. godine, a nakon toga su prešli u 69. bataljun Bjelovar.

Braniteljica V.-optuženog stavila je primjedbu na analiziranje dokaza zastupnice optužbe. Smatrala je da je takvo iznošenje nedopustivo te da se radi o nevjerodostojnim dokazima.

Predsjednik vijeća obavijestio je prisutne da je potvrde o ratnim putevima optuženika potpisao načelnik Hrvatske kopnene vojske, zapovjedništvo odjela G1 Karlovac, da je na njima službeni pečat i da su predani u izvorniku.

Prijedlozi

S obzirom na izmijenjenu optužnicu, svi branitelji optuženika su zatražili rok za pripremu obrane.

Branitelj I.-optuženog predložio je da se kao svjedok pozove i saslušaju admiral u mirovini Davor Domazet, na okolnosti stanja na ratištu u kritičnom razdoblju, organizaciju ZNG-a i početka stvaranja oružanih snaga, kao i na činjenicu da li su postojala djelotvorna sredstva na terenu za sankcioniranje nedopuštenih radnji.

Zastupnica optužbe prepustila je odluku Sudu.

⁴³ Zapovjednik obrane Pakraca od 06. listopada 1991. godine. Svjedočio na ročištu 05. studenog 2008. godine.

Rješenje Vijeća

Odbijen je prijedlog branitelja I.-optuženog da se kao svjedok sasluša Domazet Davor, budući da je iz iskaza saslušanih svjedoka stanje na ratištu u kritičnom razdoblju u dovoljnoj mjeri utvrđeno, tako da se njegovim iskazom ne bi utvrdile neke nove i relevantne činjenice i okolnosti.

Prihvaćen je prijedlog branitelja za odgodom rasprave radi pripreme obrane.

Sljedeća ročišta za glavnu raspravu zakazana su za dane **03., 04., 10. i 11. ožujka 2009. godine.**

03. ožujka 2009. godine – obrane optuženika

Raspravi su pristupili svi pozvani, osim punomoćnika oštećenika.

Zastupnica optužbe izjavila je iz Uprave za obranu Požega – Ureda za Obranu Pakrac dana 26. veljače 2009. godine ŽDO iz Požege primilo pismo iz kojeg se vidi da je dokumentacija koja je na prethodnom ročištu pročitana istovjetna izvorniku, te je isto predala u sudski spis.

Četvrtooptuženik Tomica Poletto predao je u spis potvrdu VI. zbornog područja 69. satnije Vojne policije, iz koje je vidljivo u kojem je razdoblju bio na dužnosti kao vojni policajac.

Stranke su izjavile da nemaju daljnjih dokaznih prijedloga.

Obrane optuženika

Očitovanje o krivnji i obrana I.-optuženika Damira Kufnera

Optuženik je izjavio da je razumio izmijenjenu optužnicu i da se ne smatra krivim ni za jednu točku izmijenjene optužnice.

Iskazao je da je početkom 1991. godine studirao na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu, ali se 19. kolovoza vratio u Prekopakru, jer su u to vrijeme Pakrac i Lipik bili ugroženi od pobunjeničkih snaga. Dana 17. listopada 1991. godine imenovan je načelnikom za sigurnost i to usmenom zapovijedi načelnika zapovjedništva obrane Pakraca Antuna Brkljačića. Nakon toga otišao je u Bjelovar, gdje mu je nadređeni bio pukovnik Jordan Atanasoski, od kojega je dobio zapovjedi da provjerava sigurnost na području Novske, Grubišnog Polja i Daruvara. Dana 07. prosinca 1991. god. brigadir Tomšić imenovao ga je načelnikom SIS-a (Sigurnosno informativne službe) Operativne grupe Pakrac. Njegov je zadatak bio kontroliranje stanja u jedinicama HV-a na području za koje je bio zadužen.

Rekao je da je vod Vojne policije formiran kako bi kontrolirao pripadnike oružanih snaga, a u svezi te odluke održana su dva sastanka. Osobno, s obzirom na svoju funkciju, nije preuzeo osnivanje voda Vojne policije, već je za to bio zadužen „Gadafi“. Osobno je provjeravao zapovjedni kadar, a pogotovo „Gadafija“, koji je bio stranac i kao takav bio je podvrgnut raznim provjerama. Nije vršio odabir i provjeru kandidata za vojne policajce niti je faktično preuzeo zapovjedništvo tom postrojbom.

Rekao je da nije obaviješten od Damira Jiraseka, kako mu se to optužnicom stavlja na teret, da mještani Kipa srpske nacionalnosti posjeduju oružje niti je Jiraseku naredio da ih uhiti i dovede u improvizirani zatvor radi ispitivanja⁴⁴.

⁴⁴ Točka 1. izmijenjene optužnice od 18. veljače 2009. godine

Naglasio je da nije znao za inkriminirane događaje, a kamoli da bi bilo koga od civila iz optužnice ispitivao.

Nadalje je iskazao da nije znao da su civili dovedeni i da se nalaze u mjestu Ribnjaci (Marino Selo) te da nije bio faktični zapovjednik, jer je njegova funkcije bila u suprotnosti s bilo kakvim zapovijedanjem. Nije znao što se ondje događa, a samim time nije ni propustio poduzeti mjere spriječavanja i suzbijanja određenih ponašanja, a nije znao niti za nastupjele posljedice⁴⁵.

Nakon kratkog izlaganja, I.-opt. Damir Kufner priložio je u sudski spis obranu u pisanom obliku. Vijeće je prihvatilo prijedlog I.-optuženog te je njegova pisana obrana postala sastavni dio zapisnika.

Na pitanja branitelja, odgovorio je da nije vršio kontrolu vozila i osoba na punktovima, ali je znao obilaziti punktove radi utvrđivanja činjeničnog stanja, tj. stanja kontraobavještajne sigurnosti, odnosno prikupljao je informacije, provjerene i neprovjerene, te ih je dostavljao svojim nadređenima.

Oko 20. studenog 1991. god. saznao je, kao neprovjerenu informaciju, da je ubijeno 20-ak mještana sela Kip i da je za to odgovoran Damir Jirasek. O tome je odmah obavijestio Jordana Atanasoskog. Atanasoski mu je naredio da pokuša više saznati o tim događajima. Između 20. studenog i 01. prosinca Damir Jirasek je sa nekolicinom naoružanih vojnika došao uhititi I.-optuženog. U razgovoru je uspio smiriti Jiraseka, a rastali su relativno mirno uz dogovor da će otići u selo Kip i da će o svemu detaljnije raspraviti. Krajem studenog je sa Jirasekom otišao u Kip. Jirasek ga je uvjeravao da ubojstva nisu počinjena. Tom prilikom mu je Jirasek pokazivao fortifikacijske utvrde. Tom prilikom nijednog civila nisu uhitili, odveli, niti su ulazili u kuće.

Nakon toga je optuženik 02. prosinca sa Lujancem došao u Marino Selo, radi ispitivanja Nenada Bojića. Izvješće o tome su poslali nadređenima. Kasnije su saznali da je protiv Bojića u Bjelovaru podnesena kaznena prijava. Prilikom navedenog ispitivanja, u motelu je zatekao i Davora Šimića, no nije vidio civile. Po ponovnom dolasku u Marino Selo, krajem prosinca, kako bi saznao što se ondje događalo, susreo se sa Brajom Grujićem, koji mu je rekao da se nema gdje vratiti, da mu je toplo i da se ne želi vratiti kući.

Na posebno pitanje branitelja III.-opt. Pavla Vancaša, da li je u svojoj obrani u prethodnom postupku, kao jednog od zapovjednika voda Vojne policije, pored Damira Jiraseka, spominjao i osobu pod nadimkom „Dida“ iz Zagreba⁴⁶, I.-optuženik je odgovorio da je do takvog navoda u zapisniku došlo nespretnošću te da je njemu Jirasek rekao da ga je „Gadafi“ ovlastio da u njegovoj odsutnosti zapovijeda vodom.

Pavla Vancaša vidio je krajem studenog, kada je zaustavljen na punktu u Gaju, kojom prilikom mu je osoba koja ga je zaustavila pokazala iskaznicu rezervnog sastava MUP-a, tj. „Merčepove“ jedinice, i predstavio mu Pavla Vancaša kao osobu zaduženu za taj punkt. Iz toga je zaključio da je Vancaš vođa punkta. Bilo mu je čudno što su ga na tom mjestu zaustavili pripadnici MUP-a, a ne pripadnici interventnog voda, jer to nije bilo u skladu sa odlukom Štaba. O tome je obavijestio nadležne u Obriježi.

Izjavio je da je od 06. listopada 1991. godine Stjepan Širac bio je koordinator između vojne i civilne vlasti, s obzirom da se u to vrijeme nije rabio izraz zapovjednik obrane, a nakon njegove pogibije tu je dužnost obavljao Željko Špelić. Nakon 17. listopada 1991. godine zapovjednik je bio Andrić.

Rekao je da je na terenu bio kaos, da je povezanost bila loša, da su službena izvješća rađena retroaktivno te da je pravo formiranje i funkcioniranje 76. bataljuna bilo oko 10. prosinca 1991. godine.

---

⁴⁵ Točka 2. izmijenjene optužnice od 18. veljače 2009. godine

⁴⁶ I.-optuženi je u obrani koju je iznio ranije rekao: „Gadafi je bio zapovjednik do kraja studenog 1991. god. kada je poginuo, a na njegovo mjesto došao je Davor Šimić, koji po njegovom mišljenju nije zapovijedao vodom, nego je zapovijedao Damir Jirasek i čovjek po nadimku „Dida“ iz Zagreba“.

Na pitanje je li o stanju na terenu obavještavao i zapovjednika Andrića, optuženik je odgovorio da ga je obavještavao samo o stvarima za koje je smatrao da ga je potrebno obavijestiti te da je to zavisilo i o procjeni njemu nadređenog Atanasoskog, koji je vjerovatno po službenoj dužnosti morao obavještavati Perkovića i načelnika SZUP-a u Bjelovaru. Dakle, da je služba obradom svih podataka na terenu odlučivala što će prenijeti pojedinim zapovjednicima.

Izjavio je da su odluku o formiranju interventnog voda na čelu sa „Gadafijem“ donijeli Duško Kliček i Željko Špelić. Nije mu poznato da li su sa tim bili upoznati Stjepan Klasnić i ostale osobe iz Štaba TO, no misli da je za interventni vod trebao znati pukovnik Andrić.

Da je baza interventnog voda u Marinom Selu saznao je od „Gadafija“, koji ga je ondje odvezao krajem listopada. Tada su bili prisutni i drugi predstavnici Štaba. Tom prilikom im je „Gadafi“ objašnjavao da je motel sa okolnim ribnjacima pogodan za obuku vojnika Interventnog voda.

Potom je u prvoj polovini studenog još dva ili tri puta bio u Marinom Selu. Tada bi išao po Gojka Brzicu, jer su zajedno trebali ići u Bjelovar i Zagreb.

Nije upućivao vojnike u Marino Selo, već je samo davao opće informacije ukoliko ga je koji vojnik pitao za interventni vod Vojne policije i upućivao ih je da se ondje jave zapovjednicima. Nije mu poznato što je dalje bilo s tim vojnicima.

U odnosu na nepronadenu dokumentaciju o njegovom ratnom putu za rujna, listopad, studeni i prosinac 1991. godine, rekao je da se vjerovatno zamjerio nekome od nadređenih, jer je u izvješću o događajima u Kipu naveo da su pored „Čire“ odgovorni i neki pripadnici Vojne policije iz Daruvara, kao i pripadnici interventne policije na čelu sa Amnetom. Rekao je da je jednom prilikom Amnet odnio svu njegovu dokumentaciju te da je provaljeno u sef u njegovom uredu u Garešnici.

Nakon što mu je zastupnica optužbe predočila dopis od 24. studenog 1991. godine, u čijem je zaglavlju navedeno „Hrvatska vojska, Vojna policija Pakrac“, a ispod toga „Služba sigurnosti“ te pečat i potpis „Načelnik Damir Kufner“, u kojemu su zatraženi vojni opasači, automatske puške i dr., optuženik je rekao da je o tom dopisu već govorio Kliček te je dodao da su u to vrijeme na sve moguće načine nastojali pribaviti što više naoružanja i opreme, pa su navodi u zaglavlju stavljeni sa ciljem impresioniranja osoba od kojih su se sredstva tražila, kao i da su korištene i privatne veze radi nabavka opreme. On je potpisao taj dopis jer je „Gadafi“ bio na pakračkom ratištu i do njega se nije moglo doći, a smatralo se da on (I.-optuženi) ima najviše veza u Operativnoj zoni Bjelovar. Rekao je da su i drugi načelnici pisali i potpisivali slične zahtjeve s istim ciljem.

Optuženik je iskazivao istovjetno kao ranije.

Obrana II.-optuženika Davora Šimića

Optuženik je izjavio da je razumio izmijenjenu optužnicu i da se ne smatra krivim ni po jednoj točki izmijenjene optužnice.

Rekao je da je u vrijeme ratnih zbivanja studirao na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu. Tako se 30. rujna 1991. godine javio u Krizni štab Pakraca koji se nalazio na Trgu Ante Starčevića u Zagrebu. Tijekom listopada stražario je pred tim Kriznim štabom, a početkom studenog primio je poziv od I.-opt. Damira Kufnera. Kufner je tražio da se javi u Pakrac.

Kada je došao, u Obriježi je zadužio odoru. 3 ili 4 dana potom I.-opt. Damir Kufner ga je odvezao u Marino Selo i upoznao sa zapovjednikom „Gadafijem“. Sjeća se da je ondje proveo nekoliko dana i da je spavao u jednoj od kuća. Motel je bio uništen, a u njemu su spavali njemu nepoznati vojnici. Odlazio je kod kolege u Obrijež i ondje je znao prespavati. S obzirom da „Gadafi“ nije provodio nikakvu obuku, zamolio ga je da ga pusti na nekoliko dana u Zagreb, jer još nije upisao slijedeću godinu studija.

U Zagreb je došao nekoliko dana prije pada Vukovara. Ondje se zadržao do 23. studenog, kada se vratio u Pakrac ili u kuću u kojoj je spavao u Marinom Selu. „Gadafija“ više nije viđao.

Zapovjednikom voda Vojne policije postao je nakon 08. prosinca 1991. godine, iako je u dokumentaciji naveden datum 01. prosinca 1991. godine. Misli da je u vodu bilo 20-ak pripadnika. Kada je došao situacija je u vodu bila nesređena, neorganizirana, nisu bila ustrojena odjeljenja. Tek krajem prosinca 1991. ili početkom siječnja 1992. godine vod je ustrojen kako bi vojnički i trebao biti. Nije se mogao sjetiti imena nekih zapovjednika odjeljenja.

U Marinom Selu je zatekao četvero civila⁴⁷. Nije znao kako su dospjeli u motel, niti su mu oni sami to rekli. O njihovoj nazočnosti je odmah obavijestio svoje nadređene. Poznato mu je da su za njih znali Kopjar i Zdravko Heged, jer su ih vidjeli prilikom obilaska motela.

Tvrdio je da civili nisu bili zarobljenici, da su bili slobodni i da nisu imali zaduženja, da im je dozvoljena mogućnost prijave Crvenom križu, što oni nisu željeli učiniti jer su osobe, koje su se prijavljivale Crvenom križu, obično bile razmjenjivane, što oni nisu htjeli jer nisu htjeli napustiti svoje kuće, a kako su one bile u lošem stanju, u njih se nisu mogli vratiti pa su trenutno morali boraviti u motelu. Mogli su se slobodno kretati u okolici, jer objekt nije imao ogradu. Jeli su što i vojska. Sjeća se da su Jeka Žestić i Milka Bunčić ponekad radile u kuhinji, da mu je Milka Bunčić spominjala svoju kćer Velinku, sa kojom je neko vrijeme išao u školu. Sjeća se i da je donio lijekove Jeki Žestić i Braji Grujiću, sa kojim je ostao dobar i nakon rata, jer mu je kao veterinar liječio ovce. Civili mu se nisu žalili na postupanje bilo kojeg vojnika.

Izjavio je da je svaka soba u motelu imala poseban sanitaran čvor, a nekoliko imalo je i toplu vodu. Tako se sjeća da su se Milka Bunčić i Jeka Žestić ponekad tuširale u njegovoj sobi.

Optuženik je iskazivao istovjetno kao ranije.

04. ožujka 2009. godine – obrane optuženika

Obrana III.-optuženika Pavla Vancaša

Optuženik je izjavio da je razumio izmijenjenu optužnicu i da se ne smatra krivim za kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

Rekao je da se u drugoj polovini studenog 1991. godine na „Velesajmu“ javio u jedinicu Tomislava Merčepa, jer mu se brat nalazio u toj jedinici.

Dobrovoljno se javio za odlazak na područje Lipika, jer je na tom području proveo djetinjstvo. Autobusom je odvežen u Kutinu na liječnički pregled, a nakon toga u motel na ribnjacima u Marinom Selu. Slijedeći dan mu je „Gadafi“, unatoč tome što je htio biti u „Merčepovoj“ jedinici, rekao da će ostati u motelu. U motelu je dobio odoru. Sjeća se da je ondje upoznao „Ćiru“, koji je bio naoružan i imao je vojnički remen, pa je po njegovom izgledu zaključio da je on zapovjednik. Rekao je da je ondje bilo „kao na autobusnom kolodvoru“, jer su vojska, pripadnici MUP-a i civili stalno odlazili i dolazili. Nije primjetio da se u podrumu nalaze civili.

Zajedno sa petoricom vojnika raspoređen je na punkt u Gaju. Pored njega u Gaju su bili Poletto, zatim osoba nadimkom „Lipicaner“, za koga je kasnije shvatio da se radi o Antunu Iveziću iz Lipika, Željko Tutić iz Pakraca, kojemu je kosa izgledala kao i danas i kojemu je, jer je imao automobil, dao nadimak „Fitipaldi“, no za koga nije primjetio da ga netko zove „Eki“. Rekao je da se sjeća da mu je brat govorio da je postojao neki „Eki“ u „Merčepovoj“ jedinici, a poznato mu je još jedan „Eki“, odnosno „Bijeli“, koji je bio iz miješanog braka. Na punktu u Gaju je bio i Boro Pleša, neka osoba nadimkom

⁴⁷ Milka Bunčić, Jeka Žestić, Nikola Ivanović i Branko Grujić

„Švabo“ i Goran Nikles. Svi navedeni su između sebe njega (III.-optuženika), kao najstarijega, izabrali za zapovjednika. Zvali su ga „Dida“. Boro Pleša jedini je bio naoružan, imao je poluautomatsku pušku. Trećeg dana po dolasku na punkt u Gaju jedna im je osoba donijela 6 opasača bijele boje i neispravnu prometnu palicu. Zadatak im je bio obavljanje kontrole vozila i prolaza, jer je zbog vojne neorganiziranosti bilo pojedinaca koji su krali.

Sjeća se da im je II.-opt. Davor Šimić izdao naredbu da vrše strogu kontrolu, a pronađenu robu spremali su u vatrogasni dom u Gaju. Spavao je zajedno sa Ivezićem, Plešom i Niklesom u jednoj kući, a Tutić i Vinkler spavali su u drugoj. Poletto je spavao u svojoj kući. Na punktu nije razgovarao o problemima sa kolegama, jer su oni bili puno mlađi od njega i bili su neoženjeni. Ondje se zadržao do Božića 1991. godine, kada je dobio odsustvo za blagdane i kada je otišao u Zagreb. Po povratku je raspoređen na punkt u Badljevinu.

Napomenuo je da do 05. siječnja 1992. godine nije bio raspoređen u motelu, s time što je ondje povremeno odlazio po hranu. Tek nakon 15. siječnja 1992. godine boravio je u motelu. Ondje je bio do početka ožujka 1992. godine, kada je doživio prometnu nezgodu. U motelu su vojnici spavali po četvoro u sobama, a zapovjednici su bili u dvokrevetnim sobama.

Rekao je da nije zlostavljao Milku Bunčić, kako mu se to stavlja optužnicom⁴⁸ na teret. Naveo je da je za vrijeme njegovog dežurstva Milka Bunčić otišla u nepoznatom pravcu i da su ga poslije kolege zbog toga zafrkavali. Reкао je da nije pobjegla kako je to kazao u istrazi, nego da je otišla bez njegovog znanja. Nju je slučajno našao neki vojnik i vratio ju je u motel. U razgovoru s njom u jednom trenutku ju je refleksno dva puta lagano ošamario, jer je bio ljut što je otišla na područje koje je bilo minirano i na kojem je mogla poginuti. Nije ju tukao nikakvom gumenom palicom. Svjestan je da ju nije trebao šamarati, to nije trebao učiniti, žali zbog toga. Reкао je da nema običaj tući žene.

Nadalje je rekao da nije tjerao Nikolu Ivanovića i Branka Grujića da se tuku niti ih je on tukao. Ne sjeća se kako se zovu, no sjeća se da je sa civilima u Marinom Selu bio u dobrim odnosima. Znali su ići zajedno i u lov, s obzirom da su ti civili bili lovci.

Izjavio je da je pored Šimića zapovjednik bio i „Gadafi“, a poslije i Gojko Brzica.

Obrana IV.-optuženika Tomice Poletta

Optuženik je izjavio da je razumio izmijenjenu optužnicu i da se ne smatra krivim za kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

Ostao je u cijelosti kod iskaza kojeg je dao pred istražnim sucem 17. srpnja 2008. godine te je dodao da se u HV uključio u rujnu 1991. godine i da je u to vrijeme imao zdravstvenih problema, zbog čega je bio odveden u bolnicu u Kutinu, a potom se liječio u Popovači.

Ne sjeća se točno datuma kada je pristupio Vojnoj policiji, ali je Sudu predao originalnu potvrdu iz koje je taj podatak vidljiv.

Po dolasku u Marino Selo „Gadafi“ ga je uputio na punkt u Gaj, gdje je zajedno sa ostalim vojnim policajcima, koje je naveo III.-optuženik u svojoj obrani, bio na straži. U Gaju je pronašao jednu kuću u kojoj je živio sa svojom nevjenčanom suprugom Marom Bude.

U Marino Selo je prvi put otišao tek kada se razduživao. Zapovjednici su mu bili „Gadafi“, nakon njega II.-opt. Davor Šimić, a razdužio se u vrijeme kada je zapovjednik bio Gojko Brzica.

---

⁴⁸ Točka 5. izmijenjene optužnice od 18. veljače 2009. godine

Iako je u istrazi rekao da ne poznaje Pavla Vancaša i Željka Tutića, sada je siguran da su i oni bili u Gaju. Nadređeni su imali razumijevanja prema njemu, pa nije odlazio sa punkta u Gaju.

Nije imao nadimak. Hranio se u svojoj kući, a ponekad je kod njega na ručak dolazio i Vancaš.

Često je na punktu zamjenjivao suborce, kako bi oni mogli otići svojim obiteljima.

Sjeća se da je V.-opt. Tutić imao prometnu nezgodu.

Rekao je da svjedoci Krajnovići i Milka Bunčić njega nisu teretili, jer nitko od njih nije upravo njega spominjao. Misli da bi osoba koju su spominjali mogao biti Ivica Polleto, koji je u kritično vrijeme živio u Klisi.

Obrana V.-optuženika Željka Tutića

Optuženik se očitovao da je razumio izmijenjenu optužnicu i da se ne smatra krivim za kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

Na pitanje predsjednika Vijeća, kako je u zapisniku iz istrage prilikom upisivanja osobnih podataka pored imena Željko Tutić upisan i nadimak „Eki“, optuženik je odgovorio da je na to pristao s obzirom da ga je tako nazvao istražni sudac.

Optuženik je rekao da se u kolovozu 1991. godine kao dobrovoljac uključio u domovinski rat. Polovinom rujna zajedno sa bratićem Tihomirom Vukovićem priključio se tenkovskoj jedinici. S obzirom da nije bio zadovoljan statusom u toj jedinici, želio je prijeći u drugu formaciju.

Za to su vrijeme njegova supruga i sin boravili u Samoboru kod rodbine, no kako je ondje bilo puno ljudi, supruga ga je zamolila da je premjesti na bolje mjesto. Tako je krajem listopada ili početkom studenog 1991. suprugu i sina odveo u Punat na Krku. Sjeća se da se ondje nalazilo puno poznatih osoba sa kojima je razgovarao. Grizla ga je savjest i želio se vratiti u Pakrac.

28. studenog, nakon pada Lipika, sa šogorom i suprugom je otišao u Vrhovčak kod tetka Živka Tutića. Slijedeći se dan vratio na bojište, gdje je saznao da je dosta njegovih prijatelja pristupilo Vojnoj policiji.

Rekao je da u kritično vrijeme nije bio u motelu u Marinom Selu te da ga zbog toga Jovo Krajnović i Branko Stanković nisu mogli ni prepoznati kao jednog od vojnika iz Marinog Sela.

Izjavio je da ne poznaje Slobodana Kukića iz Klise te da sa njim nije bio prijatelj, kako je to izjavila Milka Bunčić.

Na pitanje kako tumači činjenicu da je na jednim vratima u motelu između ostalog pisalo „Eki“, optuženik je izjavio da su vjerovatno zlonamjerni ljudi htjeli prikriti neke svoje postupke, pa su tako koristili različite nadimke kako bi prikriili svoj identitet.

Rekao je da je u motelu u Marinom Selu bilo puno vojske iz gotovo svih krajeva RH te da su neki maskama skrivali lice.

U sudski spis priložio je obranu u pisanom obliku.

Obrana VI.-optuženika Antuna Ivezića

Šestooptuženik je izjavio da je razumio optužnicu i da se ne osjeća krivim za kazneno djelo koje mu se optužnicom stavlja na teret, s tim što je prigovorio što se u optužnici više puta spominje kao Ante Ivezić, a da je njegovo pravo ime Antun Ivezić, nadimkom „Braja“.

Rekao je da je vojni rok služio do svibnja 1991. godine, kada je otišao iz vojske te se u lipnju u Zagrebu priključio „Tigrovima“. U „Tigrovima“ je prošao obuku i do rujna, kada je napustio navedenu postrojbu, jer se htio oključiti u obranu Lipika, je bio na različitim ratištima.

Sudjelovao je u obrani Lipika sve do pada grada, tj. do sredine listopada. Tada su se prebacili u Prekopakru, gdje je bio do kraja studenog 1991. godine.

U to je vrijeme saznao da se formira interventni vod pod zapovjedništvom „Gadafi“ pa se priključio tom vodu. U motelu u Marinom Selu se kratko zadržao, jer je vrlo brzo raspoređen na punkt koji se nalazio u Gaju. Misli da je to bilo 25. ili 26. studenog, a sjeća se i da je nekoliko dana potom poginuo „Gadafi“. Misli da su u Gaju bili i vojnici koje je u svojoj obrani spomenuo III.-opt. Vančaš. Nisu imali dokumente na osnovu kojih bi imali ovlasti zaustavljati i pregledavati vozila i osobe, no misli da je Boro Pleša imao iskaznicu „Merčepove“ jedinice – pričuvnog sastava policije. Rekao je da se on nije usudio zaustavljati vojnike koji su bili naoružani i alkoholizirani. Nakon 7-9 dana provedenih na navedenom punktu, upućen je u Međurić. Ondje se zadržao do Božića. Tek oko 15. prosinca 1991. godine dobili su dokumente Vojne policije i palice za zaustavljanje vozila. Zbog toga su dolazili u sukob sa „Merčepovom“ jedinicom, koja se također ondje nalazila, pa su povučeni sa tog punkta.

Pred Božić je zapovjedniku Šimiću dao otkaz, no nekoliko dana potom ponovno se vratio u Marino Selo. Primljen je nazad u postrojbu pa je ondje boravio do kraja siječnja 1992. godine.

Sudu je dostavio dokumentaciju iz koje je vidljivo da je do listopada 1991. plaću primao kao pripadnik „Tigrova“.

U kritično je vrijeme imao navršenih 19 godina, od tada se fizički nije puno promijenio, osim što je malo posijedio.

Zastupnica optužbe prihvatila je prigovor optuženika i njegovog branitelja jer je očigledno greškom u činjeničnom opisu umjesto imena Antun u više navrata navedeno ime Ante, pa je precizirala činjenični opis optužnice.

Vijeće je rješenjem prihvatilo ispravke imena Antuna Ivezica u činjeničnom opisu optužnice.

10. ožujka 2009. godine – iznošenje završne riječi zastupnice optužbe

Utvrđeno je da su raspravi pristupili svi pozvani, osim punomoćnika oštećenika.

Stranke su suglasno izjavile da nemaju daljnjih dokaznih prijedloga.

Braniteljica V.-optuženog Željka Tutića stavila je primjedbu (prijedlog) da je na jednoj od održanih ročišta glavne rasprave predložila izdvajanje iz sudskog spisa iskaze oštećenika koje su dali haškim istražiteljima, smatrajući ih nezakonitim dokazima. Izjavila je da ne traži ponovno odlučivanje o prijedlogu, jer je o njemu već odlučeno, no da stavlja primjedbu.

Rješenje Vijeća

Vijeće je odbilo prijedlog (primjedbu) braniteljice, budući da je o njemu već odlučeno 17. veljače 2009. godine. Vijeće je tada odlučilo da se radi o valjanim dokazima koje su prikupila tijela međunarodnog kaznenog suda.

Dokazni postupak je završen.

Završna riječ zastupnice optužbe

Zamjenica Županijskog državnog odvjetnika u Požegi je ostala u cijelosti kod izmijenjene optužnice te je izjavila da smatra da je tijekom postupka nedvojbeno utvrđeno da su svi optuženici počinili kaznena djela koja im se stavljaju na teret, a što proizlazi iz iskaza saslušanih svjedoka, oštećenika i iz dokumentacije te da je utvrđeno na koji način je došlo do toga da su ljudi uhićeni u selima Klisa i Kip,

na koji su način odvedeni u Marino Selo i što se sve tamo događalo od 15. do 24. studenog 1991. godine. Stoga je predložila da se proglase krivima i kazne po zakonu.

Zatim je zastupnica optužbe opisala iskaze pojedinih svjedoka koji ukazuju na krivnju optuženika.

Što se tiče I.-opt. Damira Kufnera, smatra da je nedvojbeno utvrđeno da je on kao načelnik za sigurnost Štaba TO Pakrac preuzeo obvezu da vrši odabir i provjeru dragovoljaca sposobnih za vršenje zadataka vojnih policajaca, tako da se uključio u organiziranje tog voda i da je faktično preuzeo zapovjedništvo tom postrojbom, te da je nakon privođenja trojice srpskih civila koji su zatečeni kako kopaju rovove, a potom su sakrili oružje u obližnje grmove, u dva navrata naredio pripadniku voda Vojne policije Damiru Jiraseku da s grupom pripadnika voda uhiti i dovede u improvizirani zatvor radi ispitivanja ostale srpske civile. Zatim je citirala iskaze pojedinih svjedoka koji potvrđuju njezinu tvrdnju te je zaključila da su po zapovjedi I.-optuženog civila zatvarani u podrumu, a da bi poslije po pojedinim pripadnicima voda bili fizički i psihički zlostavljani.

U svezi kaznenog djela pod toč. 2. optužnice navela je da je I.-optuženik počinio kazneno djelo jer je znao da su u razdoblju od 13. do 16. studenog 1991. godine u podrum „Ribarske kolibe“ dovedeni mještani Klise i Kipa, da je znao za nezakonite postupke i da je propustio poduzeti mjere da takva postupanja spriječi i suzbije i samim time pristao na njihove posljedice.

Što se tiče II.-opt. Davora Šimića, rekla je da je tijekom postupka utvrđeno da je počinio kazneno djelo pod. točkom 3. optužnice, da je u razdoblju od 01. prosinca do 31. siječnja bio u Marinom Selu kao formalni i faktični zapovjednik, a također da je kao pripadnik voda, prije tih događanja, znao da su u studenom 1991. godine bez osnova uhićeni i zatvoreni civili iz mjesta Kipa i Klise, da su smješteni u podrumske prostorije i da su mučeni, da je znao da su ostali i dalje zatočeni civili Milka Bunčić, Jeka Žestić, Nikola Ivanović i Branko Grujić te da je kao zapovjednik propustio poduzeti mjere da se isti oslobode i da se spriječe zlostavljanja.

Što se tiče III.-opt. Pavla Vancaša, smatra da je počinio kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret pod toč. 5. optužnice te da Vijeće treba pokloniti vjeru iskazima oštećenice Milke Bunčić, koja je opisala kako ju je III.-optuženi šamarao i lupao gumenom palicom po leđima, te Nikolu Ivanovića i Branka Grujića tjerao da se međusobno udaraju. Smatra da je neuvjerljiva obrana optuženika, koji je tvrdio da je Milku Bunčić dva puta ošamario iz straha.

Nadalje je navela da je tijekom postupka nedvojbeno utvrđeno da su IV.-opt. Poletto, V.-opt. Tutić i VI.-opt. Ivezić počinili kaznena djela na način kako je to opisano u optužnici te da sve to proizlazi iz iskaza saslušanih oštećenika, a posebno Milke Bunčić, koja je vidjela što se događalo sa zatvorenim civilima, na koji su način mučeni, kako su im rezane uši i tko je to činio, kako su tučeni te kako je napravljen križ na prsima Slobodanu Kukiću od strane VI.-opt. Antuna Ivezića i kako mu je stavljana sol na ranu.

Rekla je da je iz iskaza oštećenika utvrđeno da opisi vojnika koji su ih zlostavljali odgovaraju opisima IV.-VI.-optuženih, da su njihove obrane neuvjerljive, što potvrđuje popis pripadnika Vojne policije pri 76. bataljuni.

Ostavila je na ocjenu Vijeću da li je smrt Mije Danojevića, za kojega je utvrđeno da je preminuo od zatajenja srca, kao i smrt Jove Žestića, koji je preminio od hladne vode, u uzročnoj vezi sa radnjama optuženika.

Govoreći o stupnju kaznene odgovornosti svih optuženika kao otegotne okolnosti je navela da se treba cijeniti grozne patnje i posljedice koje su proživjeli oštećenici i drugi civili, a kao olakotne Vijeće bi trebalo cijeniti mladost optuženika, a posebno Antuna Ivezića, koji je u vrijeme počinjenja bio mlađi punoljetnik (19 godina), na kojega treba primijeniti Zakon o maloljetnicima.

Što se tiče I. i II. optuženih, navela je da prilikom zapovjedne odgovornosti treba kao olakotnu cijeniti i činjenicu da se radilo o specifičnim ratnim okolnostima, o nesređenim uvjetima u vodu u nastajanju, gdje su ljudi bili naoružani i u posebnoj psihičkoj situaciji u kojoj je bilo teško kontrolirati i upravljati, a što se vidjelo iz iskaza II.-opt. Šimića, svjedoka Gojka Brzice i drugih svjedoka iz kojih proizlazi da je II.-opt. Šimić pobjegao jer nije mogao upravljati vodom. Dodala je da su navedeni optuženici znali

za zlodjela, ali da nisu ništa poduzeli, s tim da su i nešto poduzeli pitanje je što bi se dogodilo, no da su barem mogli prijaviti ljude koji su činili zločine.

Također je navela da se treba cijeliti kao olakotna okolnost obiteljsku situaciju optuženika, da su se u međuvremenu oženili te da nisu osuđivani.

Stoga je predložila da se svi kazne po zakonu, a pritom da Vijeće ima u vidu doprinos svakog od optuženih u počinjenju djela koje im se stavlja na teret.

Zastupnica optužbe predala je završnu riječ u pisanom obliku te je taj podnesak postao sastavnim dijelom zapisnika.

11. ožujka 2009. godine – iznošenje završnih riječi branitelja optuženika

Završna riječ branitelja I.-optuženika

U svojoj završnoj riječi branitelj I.-opt. Damira Kufnera rekao je da je prije analize dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja potrebno raspraviti neka pravna pitanja na koje Vijeće mora prilikom odlučivanja dati odgovor.

To je pitanje produljenog kaznenog djela, pitanje dvostruke linije zapovijedanja, mogućnosti odgovornosti stvarnog zapovjednika, odnosno mogućnosti odgovornosti stvarnog zapovjednika ukoliko nije postojao formalni te pitanje kontrole i nadzora nad pripadnicima jedinice.

Što se tiče provedenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, obrana smatra da se nakon analize svih dokaza zasebno i u njihovoj međusobnoj povezanosti dolazi do zaključka da nije dokazano da bi njegov branjenik počinio kaznena djela koja mu se optužnicom stavlja na teret.

U odnosu na djelo pod toč. 1. optužbe naveo je da su svjedoci Kliček i Špelić u cijelosti potvrdili obranu I.-optuženika te da se radi o svjedocima koji o bitnim činjenicama imaju neposredna saznanja i kojima treba vjerovati.

Da I.-optuženik nije vršio odabir niti organizirao predmetni vod te da nije faktički istim zapovijedao proizlazi djelomično iz iskaza Damira Jiraseka, koji je rekao da nikada nije rekao da bi predmetnim vodom zapovijedao I.-optuženik, a i pripadnici voda koji su bili u Badljevini su izjavljivali da im I.-optuženik nije bio zapovjednik, da nije bio u Kipu u vrijeme uhićenja i da ga nitko nikada nije izvijestio o zločinima u Marinom Selu. Stoga je predložio da ga se oslobodi krivnje.

U odnosu na toč. 2. optužnice, obrana tvrdi da nije dokazano bi I.-optuženik bio stvarni zapovjednik predmetnog voda, da nije znao da je bilo uhićenja i odvođenja mještana Kipa u „Ribarsku kolibu“ te da i u odnosu na ovo djelo nema čvrstih dokaza ni skupa indicija iz kojih bi se mogao izvesti zaključak da je I.-optuženik počinio kazneno djelo pod toč. 2. optužnice.

Stoga je predložio da se I.-optuženik i za ovo djelo oslobodi optužbe i da mu se, sukladno tome, ukine pritvor.

Nakon izlaganja branitelj je u sudski spis priložio završni govor u pisanom obliku.

Završna riječ branitelja II.-optuženika

Branitelj II.-opt. Davora Šimića u završnoj riječi je rekao da je obrana tijekom postupka brojnim podnescima, žalbama i prijedlozima ukazivala da iz svih dokaza, pogotovo iz iskaza oštećenika, ne proizlazi osnovana sumnja kakva je postojala prilikom podnošenja zahtjeva za pokretanje istrage te podizanja optužnice.

Nakon što je ispitana krucijalna svjedokinja, oštećenica Milka Bunčić, došlo je do izmjene optužnice, odnosno odustanka od dijela optužnice u odnosu na II.-optuženika.

Smatra da djelo opisano pod toč. 3. izmijenjene optužnice ne predstavlja kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. u svezi s čl. 28. OKZ RH, jer posljedice koje su navedene u opisu nemaju težinu koja proizlazi iz blanketne norme navedene u optužnici. Naime, u čl. 3. st. 1. toč. a i čl. 32. IV. Ženevske konvencije je navedeno da se štite civili, osobe koje su položile oružje i bolesne osobe te se zabranjuje nasilje protiv života i tijela, osobito sve vrste ubojstava, sakaćenja, mučenja i okrutnog postupanja, što je objekt zaštite i čl. 32. navedene Konvencije. Iz navedenog je zaključio da je zajednički nazivnik svih zabrana okrutno postupanje.

Nadalje je naveo da, imajući u vidu činjenični opis optužnice, smatra da zasigurno okrutna postupanja nisu čišćenje motela, odjeće, cijepanje drva, grijanje uz vatru, zaključavanje u prostorije i vršenje nužde u tim prostorijama. Smatra da nije svako pritvaranje objekt zaštite međunarodnih konvencija. Takva bi pritvaranja primjerice bila pritvaranja osoba u posebnim objektima (logorima), u kojima pritvorenici nemaju medicinsku zaštitu i u kojima se vrše različite represalije. Takvi su logori npr. bili Omarska, Srebrenica, Begejci, Sremska Mitrovica, ali ne i hotelski smještaj u Marinom Selu. Iz iznesenog je zaključio da navedeno u optužnici nema elemente kaznenog djela ratnog zločina.

Smatra da iz provedenih dokaza nisu potvrđeni navodi da je II.-optuženik propustio spriječiti da se prema civilnom stanovništvu nečovječno postupa i da se isto protuzakonito zatvara.

Smatra istinitim je da je II.-optuženik bio zapovjednik voda Vojne policije u prosincu 1991. godine, kao i da je u studenom bio pripadnik tog voda. No, istaknuo je da njegov branjenik nije znao za ubojstva civila, maltretiranja i protupravna zatvaranja.

U svojoj obrani II.-optuženik je tvrdio da je došao u Marino selo, no da zbog nesređenosti sredinom studenog nije niti pokušavao ući u vod koji se stvarao te da je upravo zbog toga otišao u Zagreb, što su potvrdili i Gojko Brzica, Željko Špelić, Draga Marjanović, Lolita Komljenović i I.-opt. Damir Kufner.

Nadalje je rekao da njegov branjenik nije znao što se događa u Marinom Selu i da je Milka Bunčić tvrdila da ga u kritično vrijeme nije vidjela u Marinom Selu, a kako to tvrdi i zaključuje optužba.

Tvrdi da je II.-optuženik učinio sve što je bilo moguće s obzirom na kaotičnu situaciju. Kao mladi zapovjednik izvijestio je svoje zapovjednike, Kopjara i Hegeda, koji su došli u Marino Selo i vidjeli civile koji su im rekli da mogu ići kuda hoće, ali da ne smiju na prvu liniju bojišta.

Da je Davor Šimić poduzeo sve što je trebao i morao, proizlazi iz iskaza Gojka Brzice.

U svom iskazu svjedok Heged također potvrđuje da je vidio civile kada je došlo do preuzimanja voda od strane Gojka Brzice, međutim niti on nije reagirao jer nije smatrao da se radi o zarobljenicima. Rekao je da je pitanje što je tako okrutno učinio Davor Šimić, da nije spriječio da civili čiste prostorije, da se hrane u dvorištu, da se griju uz vatru, da vrše nuždu u sobi koja je imala kupatilo i WC.

Rekao je da nije točno da su civili Milka Bunčić, Jeka Žestić te Krajnovići bili zatvarani, jer oni po iskazima svjedoka nisu imali gdje biti.

Zapitao se u čemu je okrutnost Davora Šimića, kada je, po iskazu same oštećenice Milke Bunčić, donio lijekove Jeki Žestić i kada je zajedno da Milkom Bunčić pio kavu u restoranu motela i pričao o njezinoj kćerki Velinki, da je Milka Bunčić izjavila da se nakon izlaska iz podruma situacija promijenila na bolje, da se grijala na dvorištu, da su vojnici ložili vatru, da je jela zajedno sa vojnicima.

Izjavio je da je, zbog svega iznesenog, zastupnica optužbe trebala u cijelosti odustati od optužnice protiv opt. Šimića.

Zbog toga je predložio Vijeću da donese oslobađajuću presudu.

Nakon izlaganja branitelj je u sudski spis priložio završni govor u pisanom obliku.

Završna riječ branitelja III.-optuženika

Smatra da III.-opt. Pavao Vancaš nije počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret pod toč. 5. optužnice, odnosno da je, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba, mučio, nečovječno postupao prema civilnim osobama i nanosio im velike patnje i ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja, i da se taj dio optužnice temelji na iskazu Milke Bunčić.

Smatra da Milka Bunčić nije govorila istinu, da nije iskazivala istovjetno te da postoje bitne razlike između njenih iskaza.

Rekao je da je njegov branjenik u svojoj obrani naveo da je na Milku Bunčić bio ljut jer je za vrijeme njegovog dežurstva otišla u minsko polje, u kojem je mogla stradati, a zbog čega je njegov branjenik morao odgovarati pa je zbog takvog njenog postupka bio iziritiran te je postupio kako je naveo u svojoj obrani.

Postavio je pitanje da li u radnjama optuženika postoje svi elementi koji se nalaze u optužnici, vezani za odredbe Ženevske konvencije, i da li se uopće može govoriti o količini nasilja koja bi mogla biti kvalificirana kao povreda Konvencije, tim više što su saslušani svjedoci izjavljivali da na civilima, među kojima se nalazila i Milka Bunčić, nisu primjećivali nikakve ozljede niti im je odjeća bila oštećena na bilo koji način.

Rekao je da stoga smatra da nije dokazano da je njegov branjenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret te je predložio da se njegovog branjenika oslobodi kaznene odgovornosti.

Završna riječ branitelja IV.-optuženika

Rekao je da smatra da tijekom postupka nije dokazana krivnja njegovog branjenika.

Naveo je da je i u prigovoru na optužnicu naveo da nema dokaza koji bi teretili njegovog branjenika.

Svjedoci su iskazivali da je Tomica Poletto bio stacioniran na punktu u Gaju, gdje je živio sa izvanbračnom suprugom.

Smatra da ne postoje niti indicije koje bi ukazivale na njegovu krivnju.

Izjavio je da je Jovo Krajnović prilikom prepoznavanja prepoznao njegovog branjenika kao Poletta, ali da u svom iskazu nije rekao ništa što bi ukazivalo da je počinio bilo koju radnju koja je navedena u činjeničnom opisu optužnice. Jovo Krajnović je spominjao jednu osobu koja je sa njim išla u školu, a očigledno je da to nije njegov branjenik, koji je od Krajnovića mlađi 14 godina, a Kip i Dobrovac ne pripadaju istoj školi.

Smatra da niti Mijo Krajnović nije navodio činjenice iz kojih proizlazi krivnja njegovog branjenika. Naime, Mijo Krajnović je rekao da se počeo boriti tek kada su se pojavili Zagrepčani.

Rekao je da se jedino iz iskaza Milke Bunčić može zaključiti o sličnosti njegovog branjenika s jednim od počinitelja u Marinom Selu, no da ona navodi i da su rođaci i braća optuženog sličnog izgleda te da tako ne može biti govora da se radi upravo o njegovom branjeniku.

Predložio je da se njegovog branjenika oslobodi krivnje.

Završna riječ braniteljice V.-optuženika

Braniteljica optuženika Željka Tutića smatra da tijekom postupka nije dokazano da je njezin branjenik počinio kazneno djelo koje mu se predmetnom optužnicom stavlja na teret, već da je dokazano da je u inkriminiranom razdoblju, zajedno sa svojom obitelji, bio u na otoku Krku u mjestu Punat.

Rekla je da je istraga trebala biti sveobuhvatnija, da je trebala duže trajati i da su se dokazi trebali iscrpnije provesti te da se njezin branjenik trebao braniti sa slobode kako bi mogao prikupljati dokaze i da nije kriv za predmetno kazneno djelo.

Istaknula je da je za utvrđivanje svih činjenica trebalo angažirati desetak istražitelja kako bi se utvrdile sve relevantne činjenice.

Posebno je naglasila da se pridružuje navodima optužbe, da nitko od saslušanih svjedoka nije u potpunosti govorio istinu, s obzirom da je kod svih postojao strah da bi mogli kazneno odgovarati.

Rekla je i da smatra da se događaji od prije 17 godina ne mogu sa sigurnošću i s potpunom izvjesnošću reproducirati.

Navela je da bi se moglo analizirati da li se u konkretnom slučaju radi o ratnom zločinu ili ne, kad u konkretnom slučaju nije bilo međunarodnog sukoba.

Smatra da je svjedok Zdravko Čatak govorio u prilog opt. Željku Tutiću kada je iskazao da se Željko Tutić uključio u Vojnu policiju u prosincu, kada je i došao u Marino Selo sa otoka Krka.

Navela je da je niz svjedoka opisivao gdje i u koje vrijeme je vidio Željka Tutića te da je i njegova supruga iscrpno opisala što se sve događalo i zbog čega je Željko Tutić otišao s bojišta kako bi svoju obitelj odveo na otok Krk.

Navela je da optužba smatra da svjedoci ne iskazuju istinu.

Istaknula je svjedoka Duška Štrbca, kao jednu od osoba koje su istinito iskazivale, koji je vrlo precizno opisao što se sve događalo sa Milanom Štrbcem i njegovoj obitelji.

Navela je da optužba iz iskaza Milke Bunčić, koja je spominjala osobu čija je majka bila Srpkinja, zaključuje da se radi o Željku Tutiću, no da je u inkriminiranom vremenu bilo mnogo miješanih brakova.

Braniteljica je navela i da njezin opis Željka Tutića ne odgovara Tutićevom izgledu u inkriminirano vrijeme.

Izjavila je da njen branjenik nije pred istražnim sucem samoinicijativno spomenuo nadimak „Eki“, već da se on suglasio sa nadimkom koji se spominjao u istražnom zahtjevu, navodeći da ga nazivaju i drugim različitim nadimcima.

Predložila je da se njezin branjenik oslobodi kaznene odgovornosti i da se u odnosu na njega ukine pritvor.

U sudski spis priložila je završnu riječ u pisanom obliku.

Završna riječ branitelja VI.-optuženika

Rekao je da tijekom ovog kaznenog postupka nije dokazano da je njegov branjenik Antun Ivezić počinio kazneno djelo pod točkama navedenima u izmijenjenoj optužnici.

Naveo je da se radi o mladom čovjeku, koji se nakon odsluženog vojnog roka, sa 19 godina, kao dragovoljac javio u HV, koji je nekoliko mjeseci bio u „Tigrovima“ i prošao mnoga ratišta te je odlikovan brojnim odličjima.

Naveo je da je krivnju njegovog branjenika državno odvjetništvo izvodi jedino iz iskaza oštećenika, no da se analizom njihovih iskaza može zaključiti da nema elemenata krivnje.

Naveo je da Branko Stanković ne ukazuje da bi Antun Ivezić bio jedna od osoba koje su ga mučile i tukle i da ga u svom iskazu uopće ne spominje, da u iskazima Mije i Jove Krajnovića i Milke Bunčić postoji niz proturječnosti.

Rekao je da zastupnica optužbe, imajući u vidu njihove iskaze, poistovjećuje Antuna Ivezića s Antom Andrijatom, no da je pravo ime njegovog branjenika Antun, a ne Ante, te da obrana uopće ne vidi sličnost koju navodi optužba.

Naveo je da Jovo Krajnović nije prepoznao Antuna Ivezića kao jednu od osoba koje su ga tukle te da je Milka Bunčić samo svjedok po čuvenju, koja je i sama izjavila da joj je poznato samo ono što su joj Jovo i Mijo Krajnović „divanili“. Ona je izjavila i da su se vojnici stalno mijenjali, dolazili, odlazili, imali različite namjere. Spominjala je osobu pod nadimkom „Braja“, no branitelj VI.-optuženika smatra upitnim tvrdnju zastupnice optužbe da je ondje bila samo jedna osoba toga nadimka.

Smatra upitnim može li se na iskazima oštećenika danim haškim istražiteljima temeljiti presuda, odnosno da li oni mogu biti relevantni dokazi u ovom postupku.

Predložio je da se njegov branjenik oslobodi krivnje i da se pusti iz pritvora.

Priložio je u spis završnu riječ u pisanom obliku.

Optuženici su se pridružili završnim riječima svojih branitelja.

IV.-opt. Tomica Poletto je dodao da je prezime Poletto u tom kraju vrlo često, da je njegov brat izmješato neke osobe iz Kipa, da niti jedan oštećenik nije rekao da je na bilo kojim vratima pisalo Poletto i da nema dokaza da je u inkriminirano vrijeme bio u Marinom Selu.

V.-opt. Željko Tutić je dodao da mu je namješteno da je počinio ovo djelo i to od strane osoba koje su se namjerno predstavljale nadimkom „Eki“. Napomenuo je da su drugi ljudi trebali biti optuženi, ali da zbog straha za svoj žitot i živote svoje obitelji, nije htio govoriti o kojim se osobama radi.

Smatra da istraga nije dobro provedena, da nisu ispitani neke osobe sa Krka, da i sam inspektor Pupak zna da se on u prosincu vratio sa otoka Krka, ali ne želi o tome iskazivati, jer se štite stvarni počinitelji.

Napomenuo je i da u kritično vrijeme nije govorio o svojoj majci te da je o njenoj nacionalnoj pripadnosti znao samo uži krug ljudi.

13. ožujka 2009. godine – objava presude

Objavu presude pratili su Veselinka Kastratović i Vlatka Kuić iz Centa za mir, nenasilje i ljudska prava-Osijek, predstavnici OSCE-a, predstavnici medija, predstavnici braniteljskih udruga i obitelji optuženih.

Dana 13. ožujka 2009. godine objavljena je presuda kojom su optuženici oglašeni krivima za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske.

Optuženicima su izrečene kazne zatvora:

- prvooptuženom Damiru Kufneru za kazneno djelo pod točkom 1. optužnice u trajanju od 1 godine, za kazneno djelo pod točkom 2. optužnice u trajanju od 4 godine, te mu je izrečena jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 4 godine i 6 mjeseci,
- drugooptuženom Davoru Šimiću u trajanju od 1 godine,
- trećooptuženom Pavlu Vancašu u trajanju od 3 godine,

- četvrtooptuženom Tomici Poletto u trajanju od 16 godina,
- petooptuženom Željku Tutiću u trajanju od 12 godina,
- šestooptuženom Antunu Iveziću u trajanju od 10 godina⁴⁹.

Prilikom objave presude ukinut je pritvor i I.-optuženom Damiru Kufneru.

Zapažanja : nakon objave presude IV.-optuženiku Tomici Polettu je pozlilo pa mu je pružena pomoć od strane pravosudnih policajaca.

---

⁴⁹ Budući da je VI.-opt. Antun Ivezić u vrijeme počinjenja djela imao 19 godina, maksimalna kazna koja mu se mogla izreći prema Zakonu o sudovima za mladež, kao mlađem punoljetniku, iznosi 12 godina.